RADU TEODORESCU

TEOLOGICELE

ESEURI DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

INTRODUCERE

„Ceea ce vezi scrie în carte şi trimite celor şapte Biserici: la Efes, şi la Smirna, şi la Pergam, şi la Tiatira, şi la Sardes, şi la Filadelfia, şi la Laodiceea."

(Apocalipsa 1, 11)

Aceste cuvinte i-au fost adresate Sfântului Ioan Teologul din ceruri după cum chiar el ne-a descoperit în Apocalipsa sa. În Biblie şi în Noul Testament este probabil unul dintre puţinele îndemnuri concrete în care un autor biblic sau sfânt este pus sau îndemnat să scrie descoperirile sau trăirile sale religioase de către Dumnezeu. Departe de mine gândul că aş ajunge la starea şi la nivelul Sfântului Ioan Teologul. Totuşi, Sfântul Ioan Teologul urmând proorocilor şi drepţilor Vechiului Testament ne-a lăsat un model şi un exemplu de a scrie teologie pentru a le comunica semenilor cuvântul sau voia lui Dumnezeu. Dacă Sfântul Ioan Teologul nu ar fii scris la îndemnul lui Dumnezeu Apocalipsa, probabil că azi nu am fii ştiut că el a fost un sfânt al lui Dumnezeu.

În acest duh al Sfântului Ioan Teologul între anii 2011 şi 2012 am avut ocazia de a scrie mai multe eseuri de teologie. Mare parte dintre ele au fost publicate pe internet şi sunt disponibile online. Totuşi, am găsit de cuviinţă să fac o selecţie dintre toate cele publicate cu cele mai bune şi să le adun la un loc pentru cititorul dornic de a învăţa şi a aprofunda adevărurile dogmei şi credinţei ortodoxe. În acest sens am selectat pe cele mai bune dintre eseuri şi scrieri.

Tematica abordată în acest volum variază de la cuvinte scrise ocazional sub stresul timpului şi al circumstanţelor până la momente de linişte şi contemplaţie. Astfel cititorul v-a putea să aibă la îndemână mai compact şi mai bine grupate diferite problematici pe care eu le consider de interes teologic şi de actualitate. Am scris astfel din dorinţa de a actualiza mesajul ortodoxiei şi al sfinţilor părinţi în timpurile şi vremurile noastre.

Nu mă pretind un mare scriitor şi mai ales nu mă pretind un mare teolog ortodox. Totuşi, am datoria de a scrie şi a învăţa ceea ce la rândul meu şi eu am învăţat de la alţii fie în şcolile de teologie sau de la diferiţi teologi ortodocşi cu care am avut ocazia să intru în legătură pe parcursul anilor. Teologia ortodoxă este dinamică şi în dialog cu marile probleme şi marile frământări ale timpurilor şi vremurilor noastre.

Eseurile grupate aici sub titlul sugestiv şi simbolic de Teologicele este menit să ofere un reper credinciosului şi teologului ortodox care se află în dialog cu lumea în care trăieşte. De multe ori putem simţii o ambivalenţă dintre viaţa noastre religioasă sau viaţa credinţei şi viaţa lumii înconjurătoare în care trăim. Ce avem de făcut în astfel de situaţii am voit să ofer un răspuns celor care sunt interesaţi să îl afle.

Cititorul îmi v-a ierta stilul şi modul mai împrăştiat de a îmi face cunoscute ideile aceasta din cauza faptului că am scris în cele mai multe cazuri presat sau grăbit de timp şi diferite activităţi. În general în ultimii ani am avut şansa de a scrie destul de puţin şi mai puţină teologie. Tematicile pe care le-am abordate în aceste teologice sunt din punctul mau de vedere de actualitate pentru zilele în care trăim. Evident ele nu sunt o cronică a vremurilor noastre ci mai mult o abordare şi un răspuns la ceea ce este mai stringent în zilele noastre.

Am scris astfel despre problematicile omului actual oferind mai multe răspunsuri şi posibilităţi de rezolvare a unora dintre impasurilor vieţii religioase şi a dogmei ortodoxe.

Răspunsurile mele scrise nu sunt totalitare ele fiind deschise dezbaterilor fiindcă în unele cazuri ambiguitatea este dominantă şi o perspectivă sau o viziune definitorie asupra problematicilor a fost greu de realizat.

Prin urmare, cititorul v-a avea acces la un nou volum sau carte de teologie ortodoxă. Cei care sunt familiari cu problematicile sau tematica teologiei ortodoxe o vor putea face citind rândurile de faţă. Cei care vor să se famlirizeze vor avea de unde să înceapă. Ele nu sunt grupate cronologic şi nici tematic ci mai mult structural. Începând cu problemele plăcerii şi a nevoii de autocontrol a omului contemporan am inclus şi câteva meditaţii bisericeşti la anumiţi sfinţi mai importanţi ai ortodoxiei. Toate acestea din dorinţa de a lăsa o mărturie a vremurilor şi problematicilor timpului de azi. Ne confruntăm nu cu noi probleme ci mai mult cu noi repetiţii ale trecutului. După cum am arătat a ieşii din acest cerc vicios al repetiţiei istoriei, presupune a cunoaşte trecutul şi a aduce mărturie despre vremurile în care trăim.

CUPRINS

CONFLICTUL PLĂCERII: PLĂCEREA VOLUPTOASĂ [PĂTIMAŞĂ] ŞI PLĂCEREA SPIRITUALĂ [ANGELOLOGICĂ]

Plăcerea este o noţiune amplă. O definiţie a plăcerii este simplu de oferit de mai toţi dintre noi. Plăcerea este ceea ce ne încântă, ceea ce ne oferă stimuli sau excitaţii senzoriale agreabile şi ceea ce ne dă senzaţii frumoase. Etic şi moral însă noţiunea de plăcere este cât se poate reprobabilă: astfel, unii pot găsii plăcere în furt, abuz sexual, pedofilie, asuprire sau tiranie ca să enumerăm numai câteva noţiuni negative. Prin urmare, plăcerea este o noţiune bivalentă sau polivalentă. Există plăceri mici şi mari, sau există plăceri personale sau colective.

De mai multe ori auzim expresii cum ar fii: mi-a plăcut serialul, actorul sau filmul cutare. Sau în lumea copiilor auzim expresia: Făt Frumos şi Ileana Cosânzeana sunt eroii care îi plac cel mai mult. Plăcerea este o „noţiune care ne inundă” şi nu putem face abstraţie de ea. Fie placem sau displăcem pe cineva, fie iubim sau urâm o anumită persoană. Totuşi, plăcerea mai ales în religie şi ortodoxie este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii o „categorie care intră sub incidenţa raţionalului.” De ce spun plăcere care intră sunt incidenţa raţionalului? Mai bine spun, există plăceri iraţionale?

Experienţa şi istoria demonstrează că există plăceri iraţionale. Ce este o plăcere iraţională? Plăcerile iraţionale sunt „o negaţie a omului şi a fiinţei.” Astfel ar fii destul să amintesc de sadomasochism, bestialitate sau brutalitate care să nu mai vorbesc de violuri sau agresiuni sexuale. Toate acestea caută plăcerea. Agresiunile sexuale sunt mai toate în căutare de plăcere. Toate acestea ne duc la concluzia că spre deosebire de stimulii gândirii, stimulii plăcerii sunt iraţionali.

Astfel, plăcerea este adictivă, cu cât avem mai multă plăcere, cum cât vrei mai multă. Trebuie să ştim că plăcerea în sine nu este o noţiune care scapă „consideraţiilor şi limitelor ştiinţifice.” Astfel, există o dimensiune ştiinţifică a plăcerii. În următoarele câteva rânduri voi analiza chestiunea plăcerii. Omul are din punct de vedere ştiinţific 5 simţuri: este vorba de auz, văz, pipăit, gust şi miros. Prin urmare, toţi stimulii plăcerii care vin în om intră în noi prin aceste

cinci organe de simţ. Prin văz avem în primul rând „plăcerea vizuală” care poate fii exprimată prin culori, peisaje, filme, seriale, picturi frumoase şi altele. Dat tot văzul poate să se desfete prin privirea la reviste, filme sau fotografii pornografie ori erotice. Acestea produc o plăcere negativă în om.

Mai mult decât orice plăcerea este o noţiune care după cum am spus trebuie controlată. „Controlul plăcerii” este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „raţionalitate a plăcerii.” Plăcerea raţională este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii o adevărată plăcere. Adevărata plăcere este dincolo de orice „plăcerea spre slava lui Dumnezeu.” Lumea de azi este din nefericire orientată hedonist. Goana după plăceri este o trăsătură a lumii de azi. Mai mult decât orice sunt căutate plăcerile de natură sexuală. Nu putem nega că oraşele noastre nu sunt inundate de pornografie şi de erotism. Plăcerile sexuale îi atacă cel mai mult pe cei tineri dintre noi. Sexul a devenit astfel dintr-o modalitate de reproducere o industrie a plăcerii.

Industria sexuală este o mare înşelăciune. Aceasta fiindcă după cum ştim, prin sexualitate omul are datoria de a se reproduce după cuvântul lui Dumnezeu de la începuturile lumii: „creşteţi şi vă înmulţiţi.” Industria sexului este o industrie eronată fiindcă „exploatează un instinct sau o nevoie biologică a omului.” Biserica consideră astfel pe toţi cei care produc materiale pornografice sau erotice duşmani ai ei şi a lui Dumnezeu fiindcă ei „răstălmăcesc sexualitatea şi reproducerea omului.”

La fel cum sexul exploatat la maxim în zilele noastre aduce o plăcere aparentă şi iluzorie, tot la fel de bine drogurile [alcoolul, ţigările, narcoticele] şi altele sunt probleme ce nu le putem ignora. Toate acestea au ca şi centru plăcerea. Metaforic am putea spune că „plăcerile sunt idolatrizate” de mai mulţi semeni de ai noştii. Toate aceste plăceri care sunt dumnezeii lumii noastre, sunt însă din categoria plăcerilor voluptoase sau pătimaşe. Pornografia în special este un exponent al voluptăţii. A vedea bărbaţi sau femei dezbrăcate în acte sexuale obscene este pentru mulţi singurul motiv de a fii şi singura percepţie a noţiunii de plăcere.

Plăcerea voluptoasă are în sine ceea ce am putea denumii „germenii imoralităţii şi a eşecului sau a ratării etice a omului.” Plăcerea voluptoasă este o plăcere falsă sau mai bine spus un surogat al plăcerii. De ce consumatorii de pornografie ajuns că îşi vândă şi sufletele şi averile pentru un plus de plăcere? De ce unii sunt dispuşi să ucidă pentru un pahar de alcool în plus? De ce consumatorii de ţigări au sănătatea distrusă şi sistemul nervos epuizat?

Astfel, plăcerea voluptoasă este un duşman al omului ce trebuie înfrânt. Dar mai există un alt fel de plăcere pe care după cum voi încerca să arăt are cu totul alte însemnătate. Există astfel plăceri de natură spirituală sau angelologică. Ce sunt plăcerile spirituale? Plăcerile spirituale sunt imateriale sau dacă sunt materiale sunt foarte puţin perceptibile. Plăceri spirituale ştim că sunt dragostea de Dumnezeu, credinţa în Dumnezeu, studiu spiritualităţii şi al angelologiei, cunoaşterea lui Dumnezeu. Cunoaşterea lui Dumnezeu nu poate fii asemănată cu nici un fel de plăcere pătimaşă sau voluptoasă.

Plăcerile angelologice sau spirituale sunt mai mult decât orice „plăceri metafizice şi dincolo de simţuri.” Tămâia, muzica bisericească, frumuseţea icoanelor sau a picturilor religioase la fel ca şi formele arhitectonice ale Bisericilor, sunt toate expresii ale unei plăceri spirituale extrasenzoriale şi angelologice. Astfel, înţelegem că simţurile omului se pot spiritualiza sau înduhovnicii angelologic, dar se pot şi diavoliza sau demoniza prin voluptate şi patimă. Voluptosul este mai multe ori un „camuflaj” al diavolilor. Astfel, în spatele patimilor omului sfinţii părinţi ne spun că se ascund diavoli care îl duc pe om în păcat.

Momeala diavolilor este mai mult decât orice „plăcerea voluptoasă.” Plăcerea voluptoasă nu are o finalitate transcendentă. Ea este mai mult decât orice o plăcere aparentă, un grosierism. Aceasta mai ales fiindcă în spatele plăcerii voluptoase idolatrizată şi adulată de cei mai mulţi dintre contemporanii noştrii nu se ascunde nimic inteligent şi egoist. Plăcerea voluptoasă este simbolul omului egoist şi individualist. Omul egoist îşi urmăreşte plăcerile şi interesul propriu cu orice risc şi cu orice preţ. Egoismul este echivalentul moral al plăcerii voluptoase.

Psihologia voluptăţii este una „înşelătoare.” Momit de voluptate, omul ajunge să creadă că plăcerea este singurul sens al vieţii. Alte sensuri ale vieţii sunt însă credinţa în Dumnezeu, faptele bune, dragostea, înfrânarea asceza, rugăciunea, frecventarea Bisericii, lecturile spirituale şi cele asemenea. Trebuie să ştim că iubirea de Dumnezeu nu este în nici un caz un fapt voluptos. Astfel, iubirea de Dumnezeu este un fapt care ţine de universul spiritual. Spiritualitatea este astfel ceea ce am putea denumii categoria plăcerii iubirii de Dumnezeu.

Nu trebuie să ne sfiim sau să ne ruşinăm de iubirea de Dumnezeu. Dar trebuie să ştim că iubirea de Dumnezeu este mai mult decât orice o iubire totală. Iubirea de Dumnezeu este astfel iubirea sfinţilor. În acest sens, nu putem spune că sfinţii şi credincioşii Îl iubesc pe Dumnezeu „cu voluptate” Iubirea de Dumnezeu este un act total şi profund. Iubirea de Dumnezeu este dincolo de orice ceea ce am putea denumii o iubire spirituală şi spiritualizată. Astfel, iubindu-L pe Dumnezeu nu devenim mai voluptoşi ci din contră ne spiritualizăm. Procesul de spiritualizare începe în viaţa creştină odată cu botezul şi se încheie cu moartea omului.

Omul nu este în nici un caz o fiinţă a voluptăţii. Voluptatea este prin urmare un lucru pe care trebuie să îl evităm. Omul voluptos este mai mult decât orice un om pătimaş. În omul voluptos „plăcerea este dumnezeu.” În omul voluptos simţurile devin nu canale fireşti de a comunica cu natura din exterior ci mai mult decât orice „căi de a obţine plăcerea.” Plăcerea trebuie să fie astfel subordonată minţii În momentul în care mintea devine subordonată de plăcere, am putea spune că omul este situat într-un raport greşit.

A ne putea domina „foamea şi setea de plăcere” se poate realiza numai prin cumpătare, post, rugăciune, o puternică punere în funcţie a credinţei şi dorinţa de a face bine. Voluptatea este acea „cale largă” de care vorbeşte Domnul Iisus Hristos în învăţăturile Sale care duce la pierzanie. Excesul de plăcere ca şi excesul de alcool este un rău pe care trebuie să îl biruim. A birui iraţionalitatea plăcerii este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „cucerirea sinului” care este cel ce ne poate duce în ispită.

Vremea noastră este mai mult decât orice o vreme a „despătimirii” şi în nici un caz o vreme a „împătimirii.” Voluptatea este am putea spune „camuflajul patimii şi a răului.” În Dumnezeu putem birui răul nostru primordial. Aceasta fiindcă dacă nu biruim răul acesta ne v-a birui şi pe noi.

CONSIDERAŢII ORTODOXE REFERITOARE LA ÎNVĂŢĂTURA SAU DOCTRINA PURGATORIULUI

Lumea religiei şi lumea ştiinţei sunt din punct de vedere obiectiv două lumi paralele şi care nu au prea multe puncte de convergenţă. Religia este categoria sau domeniul care îl uneşte pe om cu Dumnezeu sau care pune bazele relaţiei dintre Dumnezeu şi om. Creat de Dumnezeu, omul are sau nu are o relaţie cu Dumnezeu. Astfel, oamenii se împart în două categorii: oameni religioşi sau oameni credincioşi [morali] şi oameni nereligioşi sau oameni necredincioşi [imorali]. În special religia, şi mai puţin ştiinţa învaţă că lumea de aici nu este singura lume.

Astfel creştinismul, iudaismul sau elenismul toate susţin că mai există o lume dincolo de a noastră. Această lume nu este undeva în univers ci dincolo de univers. Problema majoră apare atunci când se ajunge la „cartografierea sau compartimentarea” lumii „de dincolo.” Astfel lumea de dincolo nu este pe planeta Beta Pictoris, pe Orion, pe Sirius sau pe alte sisteme solare. La fel de bine, lumea de dincolo nu este nici pe alte galaxii dincolo de cea a noastră, cum ar fii Andromeda, Hydra sau Malin.

Iudaismul, creştinismul şi elenismul sunt de acord că dincolo de lumea noastră, există doar două spaţii: paradisul şi infernul. În special creştinismul este de părere că dincolo de această viaţă, omul este dus fie în paradis sau fie în infern în funcţie de modul în care şi-a trăit viaţa sa pe acest pământ. Înzestrat cu liber arbitru şi cu voinţă proprie şi autonomă, omul poate opta liber între Dumnezeu şi diavol, paradis sau infern. Problema a devenit complicată începând cu evul mediu, în special în cercurile catolice care au ajuns la concluzia că dincolo de această lume nu există numai paradis şi infern sau Dumnezeu şi diavol ci şi un al treilea spaţiu, care a fost denumit purgatoriu.

Acest eseu sau articol vrea să repună în discuţie problema purgatoriului. În doctrina latină şi catolică se susţine că sufletele ce nu au făcut păcate mari în această viaţă nu vor merge în infern. Ele vor merge într-un spaţiu intermediar denumit purgatoriu unde vor fii chinuite spre a fii curăţite de păcatele făcute în viaţă şi apoi vor intra în paradis. Ceea ce ştim este că învăţătura catolică despre purgatoriu se bazează pe un verset din Noul Testament al Sfântului Apostol Pavel care le-a scris corintenilor din vremea sa: „Dacă lucrul cuiva se va arde, el va fi păgubit; el însă se va mântui, dar aşa ca prin foc.” [1, Corinteni 3, 15].

Prin urmare, catolicii au ajuns la concluzia că sufletele celor care nu au făcut păcate mari în această lume vor fii trimise în „purgatoriu” unde vor fii chinuite de Dumnezeu [atenţie nu de diavol!] şi după o perioadă de timp pe care numai Dumnezeu o ştie, aceste suflete vor merge în paradis. Se ştie astfel că ortodoxia nu a fost de acord cu doctrina purgatoriului. Poeţi celebrii cum a fost Dante Aligherii au susţinut şi a popularizat doctrina purgatoriului.

Problema purgatoriului este una extrem de spinoasă fiindcă ea la origini a fost bine inteţionată. Cei care susţineau purgatoriul la origini, printre care putem enunţa pe Sfântul Grigorie Dialogul papă al Romei, nu au vorbit de „un spaţiu intermediar între paradis şi infern,” ci mai mult decât orice de faptul că rugăciunile celor vii pentru cei morţi îi pot ispăşii pe cei morţi de păcate. Astfel, Biserica din cele mai vechi vremuri s-a rugat pentru cei morţi. Purgatoriul însă a devenit mai apoi, prin anul 1274 o problemă destul de serioasă fiind invocat şi un mare sinod în Lyon Franţa unde s-a dezbătut aprig această problemă.

Ceea ce s-a remarcat cel mai mult în problema pugatoriului este mai mult decât orice faptul că aruncă foarte multă „neîncredere asupra acţiunilor şi deciziilor lui Dumnezeu.” Astfel s-ar putea face mai multe paralele istoric cu o altă doctrină eronată care a apărut în orient cu mult înaintea purgatoriului. Este vorba de doctrina apocatastazei sau a origenismului care l-a avut ca fondator pe Origen din Alexandria. La fel ca şi catolicismul, Origen fiind bine inteţionat a emis opinia că Dumnezeu în iubirea Sa îl v-a mântui chiar şi pe diavol. Origen susţinea astfel

că o „existenţă a diavolului” ar implica etern un dualism în creaţia lui Dumnezeu: cel al binelui şi al răului.

Trebuie să ştim însă că nu Dumnezeu a fost cel care l-a determinat pe diavol la rău ci diavolul a făcut-o din propria iniţiativă. În al doilea rând, trebuie să fim conştienţi că în dimensiunea lui Dumnezeu, care este dincolo de cea a noastră, totul este etern şi din eternitate. Astfel, teologii ortodocşi nu sunt de acord cu doctrina purgatoriului fiindcă ea implică logic un următor pas: dacă păcatele mici ale omului pot fii iertate, atunci şi diavolul poate fii iertat. Ştim că diavolul a fost condamnat etern de Dumnezeu şi cei care i se alătură în lucrările lui vor avea parte de aceiaşi soartă. Astfel pedagogic ortodoxia a respins doctrina purgatoriului. Această respingere după cum am spus-o şi cu alte ocazii nu înseamnă că dincolo de mormânt nu mai există speranţă. Nevoia de a spera într-o viaţă dincolo de mormânt este pentru mulţi dintre semenii noştri poate ultima speranţă sau nădejde ce o au faţă de cei morţi. Ceea ce ortodoxia nu acceptă este „speculaţia sau silogismul” pe baza nădejdilor sau a speranţelor omului în faţa morţii.

Astfel, ortodoxia nu a negat niciodată că cei decedaţi pot fii mântuiţi chiar dacă au merg imediat în infern. Ei însă nu sunt mântuiţi de chinurile proprii care sunt făcute de Dumnezeu ci de rugăciunile Bisericii şi a celor vii. Aşa s-a instituit în ortodoxie şi în religie aşa numitul cult al morţilor. Cultul morţilor este şi o dovadă de recunoştinţă. După cum există un cult al eroilor, tot aşa se cuvine ca morţilor să le aducem un cult de recunoştinţă. Acest cult de recunoştinţă adus de cei vii se manifestă prin rugăciuni, ectenii şi litanii pentru cei morţi. Deşi despărţirea dintre cei vii şi cei morţi este dureroasă şi uneori chiar insuportabilă, crezul într-o lume de dincolo de aduce mângâiere şi speranţă. Suntem obligaţi să avem un cult al morţilor, aceasta mai ales fiindcă printre cei morţi au existat şi sfinţi. Aducându-ne aminte de morţi, ne aducem aminte de sfinţii care au trăit mai înainte de noi.

Prin urmare, răspunsul dat de ortodoxie este unul negativ în faţa purgatoriului. Purgatoriul este o doctrină care „relativizează lumea şi pe Dumnezeu.” În al doilea rând, ortodoxia este conştientă din vechime de viclenia şi răutatea diavolului care caută după cuvintele Sfântului Apostol Petru „răgind ca un leu căutând pe cine să înghită.” Diavolul şi cei damnaţi la iad sunt victime ale propriilor voinţe şi acţiuni. Libertatea dată de Dumnezeu omului este o libertate care îl duce pe om în spre Dumnezeu care este prin Sine liber.

Astfel, ortodoxia este de acord că rugăciunile celor vii pentru cei morţi pot lucra mântuirea lor, adică acceptarea lor în paradis. Biblia, sfinţii părinţi şi vieţile sfinţilor nu ne-au dat nici o informaţie cum că între iad şi iad ar exista o altă lume decât a noastră. Prin urmare, ortodoxia crede că stadiul sufletelor plecate din această lume poate fii schimbat până la judecata de apoi.

Ortodoxia crede că există două judecăţi pe care cu toţii le vom experimenta din partea lui Dumnezeu. Astfel chipul lui Dumnezeu în ortodoxia este unul al unui DREPT JUDECĂTOR. Prima judecată v-a avea loc imediat după moarta şi a doua v-a avea loc la finalul lumii. Astfel, judecata particulară şi cea universală pot fii denumite şi judecăţi subiective sau obiectivă. Am putea refraza că judecata subiectivă este cea care o vom experimenta după moartă şi cealaltă care pentru mulţi aduce speranţă şi mângâiere la finalul zilelor şi al lumii. Prin urmare, timpul şi rugăciune care le facem pentru cei morţi pot influenţa soarta lor dincolo de această lume şi timpul în care trăim.

S-au făcut astfel mai multe reproşuri ortodoxiei cum că nu ar fii „rezonabilă” în ceea ce priveşte problema purgatoriului. Aceasta este aşa fiindcă după cum am arătat mai sus, lucrarea diavolului şi a diavolilor săi se bazează pe înşelăciune, decepţie, minciună şi fals.

Prin urmare, rugăciunile noastre pentru cei morţi au efect dacă le facem cu credinţă şi sinceritate. Aceste rugăciuni sau milostenii care le facem în amintirea şi pomenirea celor morţi ai noştri sunt efective doar în măsura în care credem în Dumnezeu şi lumea de dincolo. La fel de bine, ortodoxie vorbeşte vămile văzduhului, care sunt instrumentele prin care Dumnezeu v-a realiza judecata particulară. Ortodoxia a opus purgatoriului existenţa a 24 de vămi ale văzduhului care sunt modul în care sufletul v-a fii minuţios judecat pentru toate cele ce le-a făcut în această viaţă. În aceste vămi care nu sunt purgatoriu, sufletul v-a fii judecat pentru toate răutăţile comise pe pământ. Aceste 24 de vămi se leagă în special de minciună, răutate, înşelăciune, furt, desfrâu, beţie perversitate şi tot ceea ce este rău.

Prin urmare, purgatoriul este o ficţiune şi poate chiar o înşelătorie a celui rău.

DESPRE LIBERTATEA FILOSOFICĂ, LIBERTATEA PNEVMATOLOGICĂ ŞI LIBERTATEA OBIŞNUITĂ

Problema libertăţii este veche şi extrem de cunoscută. Omul este astfel o fiinţă a libertăţii care se poate exprima şi manifesta pe sine ca fiind autentic şi adevărat numai în libertate. Ce înseamnă libertate? Este un fapt pe care toată lumea îl cunoaşte. Libertatea este opusul robiei sau al sclavagiei. Libertatea este am putea spune dreptul de a te exprima sau a omului în sine de a se exprima pe sine. Prin urmare, înţelegem prin libertate posibilitatea omului de a se realiza sau de a se împlinii pe sine. În mod natural toţi oamenii sunt fericiţi când sunt liberi. Astfel, libertatea aduce fericire şi bucurie omului. În mod instinctiv omul este bucuros când este liber şi trist când este robit sau sclav.

Tema libertăţii este însă mult mai complexă decât pare. Acesta mai ales fiindcă atunci când omul are libertatea nu o preţuieşte. Omul liber, nu ştie să pună preţ pe libertate numai după ce nu o mai are. Omul liber este prin urmare omul ce nu este robit. Oricum, noţiunea de libertate este vastă. Există unii care vorbesc de o dimensiune „cosmică a libertăţii.” Marii savanţi însă ne spun că deşi aparent universul este liber, în realitate nu este chiar atât de liber. Dumnezeu şi legile astronomice guvernează universul şi nimic în tot acest imens spaţiu cosmic nu are loc la întâmplare. Spaţiu cosmic este produs al libertăţii lui Dumnezeu.

Trebuie să ştim că Dumnezeu este prin Sine liber. Înţelegem prin libertatea lui Dumnezeu „faptul că Dumnezeu nu este condiţionat de nimeni şi nimic.” Ca „chip al lui Dumnezeu” omul este şi el liber. Dar trebuie să înţelegem că omul nu are o libertate absolută. Fiinţă absolut liberă este numai Dumnezeu. Prin urmare, libertatea omului prin care omul tânjeşte la împlinirea sa este „o reflecţie sau mai mult decât orice un chip al libertăţii lui Dumnezeu.”

Libertatea este o noţiune amplă şi polivalentă. Astfel ştim că libertatea este o temă a filosofiei. Diferite şcoli de filosofie au dat diferite definiţii libertăţii. Oricum, filosofia considera

în antichitate că adevărata libertate este cunoaşterea sau gnoza. Astfel cel ce aspira la adevărata libertate, era „filosoful sau gnosticul.” Libertatea este o temă care a frământat marile minţi ale omenirii. Filosofi, sociologi, medici, savanţi au interogat referitor la ceea ce este libertatea. Astfel s-au dat nenumărate definiţii libertăţii. Omul liber este omul care poate face ceea ce vrea sau îşi poate exercita voinţă.

Între actul de a voi şi cel de a fii liber există astfel o legătură cât se poate de strânsă. Poţi fii liber numai când faci ceea ce vrei. Problema apare atunci când voinţa vrea lucruri rele. Aceasta este o libertate falsă. Falsitatea libertăţii este mai mult decât orice ceea ce voi arăta în următoarele rânduri. Libertatea este dincolo de orice ceea ce vom arăta în următoarele rânduri. Din început Dumnezeu l-a creat pe omul liber. La facere omul avea şansa să „aleagă între bine şi rău.” Prin urmare, libertatea presupune posibilitatea de a alege.

Problema centrală a libertăţii apare în primul rând în posibilitatea de a alege între bine şi rău. Binele odată ales ne duce la adevărate libertate, în timp ce atunci când alegem răul, trăim în amăgire. Amăgirea libertăţii este extrem de des întâlnită de mulţi. Sunt mulţi care cred că sunt liberi dar de fapt sunt înrobiţi fie de propriul ego [în special în cazul celor trufaşi şi orgolioşi]. Omul mândru nu este în nici un caz un om liber fiindcă el nu este gata să accepte alte păreri şi opinii decât ale sale.

Libertatea este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii posibilitatea de a alege în termenii şi parametrii propriei voinţe. Voinţa omului este o expresie a libertăţii. Oricum, adevărata libertate se găseşte numai în Dumnezeu. Dumnezeu este am putea spune cheia libertăţii. Dumnezeu a dat omului libertate de a alege între bine şi rău. Tema libertăţii a fost elogiată şi cântată în marile scene ale lumii şi reprezentată în nenumărate opere artistice şi sculpturi. Una dintre cele mai renumite sculpturi a libertăţii este cea a Statuii libertăţii din SUA. Statutia libertăţii pe care toţi ce trec prin statul New York o pot vedea este un simbol al „libertăţii universale.”

Oricum nu voi vorbii aici despre „libertatea universală” sau alte astfel de topici ci mai mult de libertatea omului în raport cu Dumnezeu. Drama libertăţii frânte a omului pleacă de la Dumnezeu. Când raportul omului cu Dumnezeu nu este în conformitate cu voia lui Dumnezeu, omul trăieşte drama libertăţii. Trebuie să ştim că există o dramă a libertăţii sau mai mult decât orice o tragedie a libertăţii. Tragedia libertăţii apare când omul nu vrea ceea ce vrea Dumnezeu sau când omul vrea răul.

Opusul libertăţii în Dumnezeu este oprimarea, represiunea şi totalitarismul. Trebuie să ştim din trecut că mai mulţi mari sfinţi ai ortodoxiei fiind închişi se simţeau liber. Două cazuri celebre au fost cele ale sfinţilor apostoli Petru şi Pavel, întemniţaţi la Roma pe vremea împăratului Nero. În temniţă fiind paradoxal sfinţii Petru şi Pavel se simţeau liberi şi mai liberi ca niciodată. Din ce cauză? Fiindcă ştiau că erau închişi pentru o cauză dreaptă. Privarea de libertate, apare în momentul nu când cineva nu este liber ci când voinţa lui este depărtată de la bine şi îndreptată în spre rău. Răul şi slujirea lui sub toate formele nu este libertate ci mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „iluzia şi înşelăciunea sau amăgirea libertăţii.”

În orice caz, abuzuri de libertate ştim de foarte multe ori şi în foarte multe cazuri. Răul este mai mult decât orice nu o negaţie a libertăţii ci un exces al libertăţii. Excesul de libertate, sau libertatea eronat înţeleasă este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „robia sau sclavia.” Absolutul libertăţii este mai mult decât orice viaţa în Dumnezeu. Libertatea absolută a omului apare numai când între voinţa lui Dumnezeu şi voinţa omului este o subordonare deplină. Omul este un „subordonat al lui Dumnezeu.” Ca şi creaţie a lui Dumnezeu, omul se cuvine să asculte de Dumnezeu.

Sfinţii părinţi ne spun că mai înainte de începuturile lumii şi ale cosmosului, Dumnezeu a creat lumea nevăzută, atenţie nu lumea OZN şi a extratereştrilor. În această lume din ceruri acolo sus dincolo de univers şi de planete şi galaxii, a avut loc o răzvrătire sau rebeliune. A treia parte a îngerilor lui Dumnezeu s-au răzvrătit împotriva Creatorului, a lui Dumnezeu Tatăl. Motivele acestei rebeliuni, răzvrătiri sau răscoale a îngerilor a fost un pretext pe care Satan unul dintre cei mai frumoşi îngeri ai lui Dumnezeu [unii sfinţi părinţi tind să încline că funcţia lui Satan înainte de expulzarea lui din ceruri ar fii fost cel de înger al muzicii, înger care se ocupa cu supravegherea cântecelor şi a cântărilor de laudă adusă lui Dumnezeu]. Ceea ce sfinţii părinţi şi Biblia ne spune este că Satan care a devenit diavol a fost izgonit din ceruri. Odată izgonit a fost aruncat în infern.

Aşa s-a fondat după sfinţii părinţi filosofia răului şi a maleficului. Sfinţii părinţi ne spune că diavolul urăşte libertatea noastră dată de Dumnezeu. În acest sens, diavolul este cel care i-a în posesie cu forţa. Iadul unde au fost aruncaţi diavolii şi unde se vor duce cei ce le urmează lor, este fondat pe lipsa de libertate eternă. Cum putea remedia revoltele sau răzvrătirile ori rebeliunile împotriva lui Dumnezeu?

Sfinţii părinţi ne înseamnă la ascultare de Dumnezeu. A asculta de Dumnezeu, a fii supuşi lui Dumnezeu sau credincioşi lui Dumnezeu este mai mult decât orice un exerciţiu ale libertăţii noastre. Ne arătăm libertatea noastră numai în măsura în care ascultăm de Dumnezeu şi ne supunem lui Dumnezeu. Din nefericire vremurile în care trăim sunt superficiale, omul crezând că libertatea este un simplu dat al obişnuinţei. Părinţii din vechime spuneau că „adevărata libertate o avem numai când suntem robii lui Dumnezeu.”

Zilele pe care le trăim la acest început din an 2011 sunt zile în care trebuie să ne ridicăm mai serios şi mai profund problema libertăţii. Matematica libertăţii ne spune că suntem liberi cu adevărat numai în Dumnezeu. Abuzul de libertate, înseamnă a nu mai fii liberi şi a nu mai fii sub ascultarea lui Dumnezeu.

DESPRE LINIŞTE ŞI TĂCERE

Linişţea şi tăcerea sunt doi termeni sinonimici dar nu identici. Starea de linişte este o stare mult mai complexă decât starea de tăcere. De obicei linişţea şi tăcerea se intercondiţionează reciproc. Starea de linişte este am putea spune mult mai profundă decât starea de „tăcere.” Linişţea poate fii de mai multe feluri dar în prezentele rânduri mă voi oprii în special la două aspecte: linişţea fizică, adică absenţa zgomotelor, şi linişţea sufletească. Ceea ce voi încerca să analizez în aceste rânduri este mai mult decât orice paradoxul linişţii sufleteşti a omului. Spun paradox fiindcă linişţea sufletească a omului nu este neapărat condiţionată de linişţea fizică, adică absenţa zgomotelor.

Atât linişţea fizică cât şi linişţea sufletească sunt benefice omului. Linişţea fizică îl face pe om să se concentreze, să îţi adune funcţiile intelectuale sau voliţionale şi să ne pună în acţiune. În acest sens, o şcoală, fie că este gimnaziu, liceu sau universitate nu poate să îşi ducă activitatea la îndeplinire dacă nu are parte de linişte. Tăcerea este şi ea o expresie fizică, adică poate însemna absenţa zgomotelor dar mai mult decât orice absenţa unui temperament agresiv şi violent. S-a remarcat de mai mulţi că persoanele violente sunt şi persoane zgomotoase adică persoane care nu ştiu să tacă sau nu sunt deprinse cu tăcerea.

Expresia „tăcerea este de aur vorba de argint,” este mai mult decât orice o parte a eseului meu prezent. Tăcerea fizică este după cum voi arăta de mai multe feluri. Dar ceea ce este cel mai semnificativ este că tăcerea este sau mai bine spus poate fii profundă. Se poate să existe tăcere aparent sau tăcere profundă. Astfel, călugării sunt mai mult decât orice persoane ale tăcerii profunde. Cu cât o persoană ajungă să se apropie de Dumnezeu sau să Îl cunoască mai bine, cu atât s-a remarcat că acea persoană devine mai tăcută şi mai puţin predispusă a vorbii.

Vorbăreţul poate fii mai mult decât orice un palavragiu sau o persoană care îndrugă vrute şi nevrute. În acest sens sens tot înţelepciunea colectivă spunea că „vorba multă sărăcia omului.” Problema tăcerii a ajuns şi în rândul sfinţilor. Astfel, în Noul Testament, Sfântul Pavel spunea referitor la predicatori că mai bine cinci cuvinte pe înţeles decât zece mii fără de înţeles. Mai mulţi sfinţi ai mănăstirilor ortodoxe au impus ca pe teritoriul sau spaţiul lor să nu se vorbească şi să se păstreze linişţea. Atunci când intrăm în Biserică vorbim dacă avem ceva de spus în şoaptă şi nu zbierăm, zbieratul sau strigătele ori răgetele într-o Biserică, casă de rugăciune însemnând lipsă de credinţă şi de evlavie.

În special în marile metropole problema tăcerii şi a linişţii este una fundamentală. Aceasta fiindcă deprins cu zgomotul omul nu mai ştie ce este tăcerea şi linişţea. Forfota, zgomotul continuu, muzica de bâlci sau de piaţă ori târg obosesc omul. Astfel, într-o comunitate de oameni, dacă cineva permanent pe o scară de bloc ascultă muzică rock cu volumul dat la maxim nu numai că este sancţionat dar v-a fii în cele din urmă şi eliminat din comunitatea respectivă.

Lumea de azi, sau lumea secolului al XX-lea este o lume zgomotoasă, lume care vrem nu vrem nu este deprinsă cu linişţea şi tăcerea. Atmosfera din marile metropole cu toate zgomotele şi freamătele ei este de prea multe ori mult prea incendiară. Astfel, câţi din marile metropole nu îşi doresc să stea într-o casă de munte unde nu sunt deranjaţi de zgomotele maşinilor ce se gonesc una pe alta sau de muzica dată la maxim a mai multor baruri sau localuri de noapte.

Sfinţii Părinţi ne spune că sufletului omului se poate reculege numai în linişte şi că vorbirea în deşert este dăunătoare sufletului. Aceasta fiindcă sufletul omului, deşi este o entitate pnevmatică sau spirituală este şi una matematică. Un suflet care ascultă muzică rock

continuu şi la maxim se îmbolnăveşte. Astfel muzica poate îmbolnăvii suflete la fel cum le poate tămădui.

Un om liniştit este un om cu sufletul împăcat. Calitatea de „suflet liniştit” în mare nu o găsim în discoteci, baruri sau localuri mai mult sau mai puţin famate unde muzica poate fii auzi de o distanţă de sute de metrii sau uneori chiar un kilometru. Pentru a se linişti sau a de descoperii pe sine însuşi sufletul are nevoie de tăcerea. Tăcerea este timpul intern al sufletului. S-a şi remarcat că chiar şi planete sau animalele domestice cresc mult mai armonio în tăcerea decât pe o muzică nebunească.

Oferta muzicală a secolului nostru, secolul al XXI-lea este mult mai periculoasă decât cele ale secolelor precedente mai puţin secolul al XX-lea. Paradoxal secolul al XX-lea denumit şi secolul vitezei a adus cu sine 2 războaie mondiale, ceea ce antichitatea şi evul mediu nu au cunoscut. Secolul al XX-lea nu a fost în nici un caz un secol al liniştii şi probabil că în acest secol atât de ovaţionat şi lăudat s-au pierdut cele mai multe suflete din istorie. După cum am spus, în esenţa sa ultimă sufletul omului simte mai mult decât orice nevoie de linişte. Ce este un suflet liniştit? Un suflet liniştit este mai mult decât orice un suflet împăcat cu sine, lumea şi Dumnezeu. Din nefericire în zilele noastre vedem foarte puţine suflete liniştite. Muzica noastră contemporană care influenţează atât de multe suflete şi identităţi este departe de a fii o muzică liniştită. Trebuie să ştim că în special muzica rock, atât de mult adulată de mulţi, şi care este după părinţii ortodocşi contemporani este printre cele mai dăunătoare sufletului nu a existat în antichitate şi evul mediu fiind produs al vremurilor moderne.

Se poate spune că liniştea este mănuşa şi tăcerea este mâna din mănuşă. Liniştea şi tăcerea sunt două axiologii a sufletului uman. Sufletul nostru se cultivă în tăcere şi prin linişte. Din aceste motiv, călugării ortodocşi se retrag din lume şi vacarmul ei moral şi fonic şi stau în pustie unde nu îi deranjează nimeni. Văzuţi ca şi „excentrici” sau uneori demodaţi, moda liniştii mănăstirilor ortodoxe este atât de nefirească vremurilor noastre. În mănăstirile ortodoxe nu auzim la mod real vorbim prea mult sunete. Se aud de obicei clopotele şi toaca mănăstirii care îţi cheamă pe călugări sau călugăriţe la diferite activităţi monahale.

A vorbii de linişte în marile oraşe ale lumii este identic cu a vorbii de viaţă pe lună sau Jupiter. Fie că este vorba de un ambreiaj al unei maşini sau de claxonatul unei motociclete ori de zgomotul produs de un stadion în care în cele mai multe ori se zbiară până la epuizare, putem vedea cum în oraşele noastre ne reculegem din ce în ce mai puţin. Este adevărat că în cazul unei meci de fotbal, hambal sau bascket, fanii îşi susţin echipele prin tot felul de sunete sau strigăte. Dar nu de puţine ori aceste sunete ascult ceva mai mult decât o simplă exclamaţie de susţinere. Aşa se face că multe dintre meciurile de fotbal în special se termină în violenţă şi prilejuri de bătaie. Exemplele ar fii mult prea numeroase pentru a le enumera.

Strigătele de pe stadion trebuie să fie făcute în limita decenţei şi a bunului simţ. A urla până la demenţă în favorite echipei favorite este un semn de incultură crasă şi lipsă de educaţie. Aşa se face că mai multe dintre stadioanele noastre sunt adevărate câmpuri de luptă între fani ai echipelor adverse. Sportul este o disciplină fizică şi nu una fonică. Ori se urlă sau nu se urlă pe stadion, aceasta nu v-a putea influenţa definitoriu finalul competiţiei.

Pălăvrăgeala este în special o trăsătură a unui caracter inferior şi incapabil de a se concentra pe ceea ce este esenţial. A vorbii fără a spune nimic este din aceste punct de vedere o trăsătură a lumii de azi. Există astfel o retorică distructivă ce se bazează pe manevrarea persoanei şi a omului. Marile tiranii ale lumii sunt dincolo de orice „exponente ale vorbăriei fără rost şi scop.”

Tăcerea profundă este prin urmare o hrană a sufletului şi a facultăţilor lăuntrice ale omului. Nu putem crede o să slujbă de a biserici, fie că este liturghie, botez, maslu sau parastas se face cu gălăgie şi habarabură maximă. Gălăgia este simbol al neorânduieli şi al dezordinii. Un mediu gălăgios este în cele mai multe cazuri un mediu contaminat. Liniştea este astfel în cele mai multe cazuri o trăsătură a sufletului cultivat şi cu împăcat. Un suflet împăcat este astfel, mai mult decât orice un suflet liniştit

Prin urmare, am arătat în prezentul eseu foloasele liniştii şi ale tăcerii. Ştim astfel, că marile caractere filosofice sunt caractere tăcute şi liniştite. Marii filosofi de cele mai multe ori vorbesc prin înseşi tăcerea lor fiindcă ştiu să vorbească esenţială. În viaţa sfântului Antonie întâlnim un exemplu semnificativ al tăcerii. Se spunea că un număr de persoane obişnuia să îl viziteze regulat pe sfântul Antonie cel Mare. Cu prilejul acestor vizite, ei îi puneau marelui sfânt mai multe întrebări. Sfântul le răspundea. După mai mult timp, sântul Antonie a remarcat că unui dintre cei care îl vizitau nu ridica nici o întrebare. Atunci sfântul l-a întrebat, dar tu nu ai nici o întrebare. Atunci acela a răspuns, nu Părinte Antonie fiindcă mie îmi este destul să te văd.

Aşa se face că sfinţii au fost de cele mai multe ori vorbitori prin faptele lor. Tăcerea sfinţilor şi a mănăstirilor ortodoxe este o tăcere care fascinează şi incită spiritele. În vacarmul şi tumultul unei lumi dezorientate cât de adevărate sunt mănăstirile şi bisericile cu tăcerea lor ce aduce liniştea mult dorită a sufletelor?

EXOTEOLOGIA, OPINII ŞI DISCUŢII

Secolul al XX-lea a fost un secol care a modificat sau mai bine spus a revoluţionat concepţiile tradiţionale despre univers. Noi orizonturi s-au deschis în faţa umanităţii odată cu ieşirea primului om în spaţiu interstelar în anul 1961. Este vorba de Iuri Alexeevici Gagarin. Mai apoi un „nou pas” a fost făcut de primul om pe lună în anul 1969. Este vorba de Neil Armstrong şi echipajul său care au aselenizat acum mai bine de 30 de ani pentru prima dată pe lună. Vechea întrebare a anticilor, „există ceva sau viaţă dincolo de planeta noastră în acest univers vast şi titanic?” Revenea cu o mare forţă în minţile a milioane de locuitori de pe pământ în secolul al XX-lea.

Începând cu anii 1960-1970 şi teologia creştină a început să fie în pas cu noile problematici astronomice ale lumii de azi. Aşa că şi teologia a elaborat un termen special pentru problematica studierii universului. Acest termen a fost denumit conveţional EXOTEOLOGIE, sau mai bine spus teologia spaţiului interstelar. Trăim într-o epocă a sateliţilor şi a navetelor spaţiale. Aşa că mai mulţi au fost cei care au reproşat creştinismului, teologiei creştine şi teologiei în mare că nu este adusă la zii în ceea ce priveşte existenţa altor planete din univers şi chiar existenţa vieţii pe aceste planete.

Exoteologia nu este nimic mai mult decât o ramură a cosmologiei creştin ortodoxe. În timp ce cosmologia se ocupă cu studierea apariţiei universului, exoteologia îşi propune să studieze diversitatea universului şi să de-a un răspuns plauzibil marilor întrebări pe care şi le ridică omul secolului al XXI-lea. Teologia ortodoxă şi exoteologia ortodoxă susţine că universul a fost creat de Dumnezeu „din nimic" deci nu dintr-o materie preexistentă sau dintr-o lume sau univers paralel cu al nostru. Le fel de bine şi exoteologia ortodoxă susţine că acelaşi Dumnezeu care este prezent pe pământ este prezent şi în spaţiul interstelar.

Ca şi Creator al universului, Dumnezeu este identic pe pământ şi în spaţiu. Problematica devine tensionată atunci când luăm în considerare existenţa altor forme de viaţă în univers, ceea ce ştiinţa denumeşte existenţe extraterestre. Astfel, în zilele noastre există o fascinaţie imensă în cadrul marilor mase de oameni cu alte civilizaţii de pe alte planete decât pământul.

La această problematică răspunsul teologiei ortodoxe şi a ramurii teologice desemnate pentru a studia acest lucru, a fost nu. Nu este adevărat că Dumnezeu a creat alte forme de viaţă în univers decât omul. Astfel Dumnezeu nu a creat în univers o altă formă materială de viaţă în afară de om. Biblic şi teologic omul a fost creat „după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu." La fel de bine precizăm că omul nu a fost creat după „chipul şi asemănarea unor extraterestrii sau fiinţe de pe alta planete şi galaxii."

Totuşi, rămâne deschisă o mare întrebare. Ce se întâmplă atunci cu vastitatea acestui spaţiu imens al universului? Putem vedea cu ochiul liber în afară de soare sute de mii de alte planete şi milioane de galaxii în care se presupune de mai mulţi mari savanţi că ar exista forme de viaţă superioare cu a noastră.

Teologia ortodoxă nu a adoptat deplin posibilitatea de a explora ştiinţific în spaţiu cosmic. Ceea ce teologia ortodoxă afirmă în plan exoteologic este că acelaşi Dumnezeu care a creat pământul este prezent în acelaşi fel şi în univers. Dacă există o altă fiinţă în univers în afară de om este cu siguranţă Dumnezeu. Aceasta nu Îl face pe Dumnezeu un extraterestru.

Ştim că Dumnezeu este o fiinţă şi o existenţă supranaturală. Dumnezeu a vorbit cu proorocul Moise sub chipul unui rug ce ardea şi nu se mistuia, pe muntele Sinai s-a arătat în mijlocul focului şi a fulgerelor, lui Solomon i-a vorbit în mijlocul unui nor de lumină şi apostolilor s-a arătat sub formă umană îndumnezeită luminat de o mărire mai puternică de 7 ori decât lumina soarelui. Teologia a denumit aceste lucruri teofanii sau mai bine spus arătări ale lui Dumnezeu.

Ceea ce trebuie să aduc în vederea cititorului este că teologia şi exoteologia ortodoxă nu vorbeşte de apariţii extraterestre ci vorbeşte de două spaţii opuse dincolo de pământ şi univers. Acestea au fost denumite iad şi rai. Raiul şi iadul nu sunt spaţii cosmologice sau exoteologice ci sunt spaţii eshatologice şi transcendete lumii în care trăim.

Astfel, chiar dacă omul v-a ajunge în cele mai îndepărtate colţuri ale spaţiului interstelar sau al universului, Dumnezeu şi existenţa Lui este identică cu cea care o ştim pe pământ. Nu credem că Dumnezeu ar avea intenţia să Îl mintă pe om că El ar fii unul pe pământ şi altul în spaţiul interstelar.

Teologia ortodoxă afirmă că cu adevărat înaintea de creaţia pământului, dincolo de univers în ceruri a mai existat o altă lume. Această lume nu a fost însă o lume materială ci una de ordin pnevmatic sau spiritual. Teologia ortodoxă nu afirmă existenţa unor alte existenţe materiale în univers decât cea a lui Dumnezeu şi a îngerilor. A crede că Dumnezeu este autor a unor existenţe extraterestre este eronat în cele din urmă. Aceasta fiindcă nici Biblia şi nici vieţile sfinţilor nu menţionează alte existenţe în univers decât pe cea a lui Dumnezeu şi a lumii nevăzute.

În anul 325 după Hristos, crezul de la Niceea afirma că Dumnezeu „este creatorul tuturor celor văzute şi nevăzute.” Prin urmare, nici un sfânt părinte şi nici un sfânt ale ortodoxiei nu a afirmat existenţa unor existenţe extraterestre care ar putea ajuta sau invada pământul. Lumea nevăzută pe care Dumnezeu a creat-o pentru om v-a putea fii văzută dincolo de moarte.

Astfel, nu trebuie să fim speriaţi sau îngrijoraţi de existenţele interstelare, intergalactice sau interpelantare. Tot universul este în pronia sau purtarea de grijă a lui Dumnezeu. A chestiona despre scopul şi existenţa universului ar însemna să chestionăm existenţa lui Dumnezeu şi a planurilor sale pentru om şi pentru umanitate. Este adevărat că universul ne copleşeşte cu mărirea lui sau mai bine spus cu diversitatea sa care este dincolo de controlul omului. Dar tot noi trebuie să ne aducem aminte că Dumnezeu este creator al universului şi tot Dumnezeu este Tatăl nostru creator.

Ceea ce este ceea cel mai trist este că mai toţi marii savanţi ne văd ca şi existând într-un univers ostil şi războinic care mai mult ne este duşman. Teoriile evoluţiniste ale lui Charles Darwin acum mai bine 200 de ani, ne plasau într-un univers ostil în care „învingea specia cea mai uşor adaptabilă.” Vedem că aceste teorii evoluţiniste nu au temei. De sute de ani luna şi soarele nu au evoluat. La fel de bine nu au evoluat nici planetele pe orbitele lor. Probabil că dacă teoria evoluionsită ar fii plauzibilă acum sistemul nostru solar nu ar fii avut numai 9 planete cu 200 sau 300 de planete. Aceasta ne face conştiinţă că în univers există o existenţă care proniază şi orânduieşte toate după un plan bine stabilit.

Exoteologic, universul cu toate galaxiile lui este un dar gratuit al lui Dumnezeu faţă de om. Răspunsul nostru la acest mare dar al lui Dumnezeu nu îl putem da şi marile laboratoare sterile ale marilor savanţi sau centre de studiu ale lumii ci în Biserici, în rugăciuni de mulţumire, în slujbele Bisericii şi în evlavia ortodoxă tradiţională.

GÂNDURI LA SFÂRŞIT DE AN ASTRONOMIC 2011 ŞI ÎNCEPUT DE AN ASTRONOMIC 2012

Anul 2011 se apropie de final. Încheierea unui an înseamnă începutul unui nou an. Astfel, logic ştim că noul an v-a fii anul 2012. Cu aceste ocazii, de obicei intrăm într-o perioadă de bilanţurilor şi a socotelilor. Ce am făcut în anul care a trecut? Ce am realizat în acest an şi ce vom vrea să realizăm în anul care urmează. Definiţia unui an este una de ordin astronomic. Un an înseamnă că în 365 de zile pământul a făcut ocolul complet al soarelui. Astfel, la fiecare 365 de zile se încheie un ciclu astronomic al vieţilor noastre.

Un an, adică cele 365 de zile ale sale este definit de noţiunea de timp. Timpul este o noţiune polinomică sau cu mai multe înţelesuri şi sensuri. Ştim astfel de timp astronomic, de timp biologic, de timp subiectiv sau de timp cosmic. Oricum, cronologia este de multe ori nemiloasă, sau mai bine spus mult prea rigidă pentru noi. Astfel, ce am putea spune de anul 2012 care tocmai v-a venii raportat de anul 1412 care a fost acum mai bine de 600 de ani.

Ceea ce psihologia a remarcat este că deşi toţi oamenii trăiesc astronomic cele 365 de zile ale anului, percepţia asupra anilor este extrem de subiectivă şi variază de la persoană la persoană sau de la individ la individ. Pentru unii anul 2011 a fost un an bun în ansamblul său în timp ce pentru alţii anul 2011 a fost un an fără semnificaţie şi rău. Anii sunt nemiloşi cu noi şi se succed unul după altul fie că vrem sau nu. Timpul îşi urmează cursul şi legile sale. Oricum, la un astfel de moment se cuvine să medităm mai mult şi aceasta mai cu seamă în special la anul care ne este pus înainte.

Dacă anul 2011 a fost un an bun sau nu, este o întrebare la care fiecare dintre noi răspunde subiectiv. Pentru unii anul 2011 a fost un an prosper şi plin de realizări, în timp ce pentru alţii anul 2011 a fost un an al insucceselor şi al eşecurilor. Trebuie să ştim astfel că noţiunea de timp este o noţiune filosofică. Filosofia timpului poate fii definită prin modalitatea în care ştim să facem din timp un prieten şi nu un duşman. Astfel, în ceea ce priveşte timpul, timpul este un mediu al evoluţiei şi al desfăşurării noastre. Din acest motiv în popor există zicala „să nu pierzi timpul degeaba."

La fel de bine, trebuie să considerăm că anul 2011 nu a fost un an pierdut. În aceste 365 de zile am avut parte de lucruri bune şi de lucruri rele. Totuşi, ortodoxia vine să ne reamintească că timpul petrecut cu Dumnezeu nu este niciodată un timp pierdut. „Pierderea timpului" sau a anilor este o trăsătură a oamenilor inferiori şi neserioşi. Timpul este preţios. În timp Îl căutăm şi Îl găsim pe Dumnezeu. În timp ne naştem şi murim şi în timp devenim din copii adulţi şi oameni maturi.

Filosofia timpului este astfel profund legată de noţiunea de dezvoltare sau avansare. În mod normal trebuie să avansăm de la un an la altul. Trebuie să ne propunem ca în fiecare an să luptăm pentru a fii mai buni, mai cinstiţi şi mai oneşti. În acest sens, timpul este câştigat şi este în favoarea noastră. Noţiunea de timp este după cum am afirmat o noţiune subiectivă. În anul 2011 unii dintre noi am fost extrem de trişti, în timp ce alţii am fost extrem de bucuroşi. Oricum, noţiunea de timp este comună tuturor. Ne bucurăm şi ne întristăm numai condiţionaţi de timp.

Ceea ce trebuie să ştim este că dispoziţiile noastre sufleteşti nu pot schimba cronologia sau trecerea timpului. Fie că a fost un an al bucuriei sau al tristeţii, după anul 2011 urmează cât se poate de precis anul 2012, 2013, 2014 şamd. Ceea ce vreau să evidenţiez aici cel mai mult este faptul că trebuie să facem ca timpul să fie în favoarea noastră şi nu în defavoarea noastră. Odată trecut timpul nu se mai întoarce. Astfel, în istorie nu v-a mai exista niciodată un alt an 2011. din acest motiv este foarte important să ne facem timp mai mult în aceste zile şi să medităm la anul care a trecut. Ce am greşit în anul ce tocmai se încheie? Ce mari erori sau mari faptele rele am făcut pe care am putea să le remediem?

Acestea sunt întrebări sau cele asemenea pe care trebuie să ni le ridicăm în aceste momente. Din timp trebuie astfel să luăm tot ceea ce este mai bun. În acest sens, se cuvine să facem o analiză retrospectivă a anului 2011 şi să ne dăm seama că zilele trăite de noi vor fii în anii ce vor urma studiate la istorie. În timp ce pentru noi anul 2011 este în desfăşurare, copii copiilor noştri peste 10 sau 100 de ani vor învăţa de acest an din manualele de istorie.

Anul ce tocmai se încheie a fost un an zbuciumat mai ales la scară globală. Crize economice, crize financiare, lupte de interese teritoriale, conflicte militare sau juridice sunt fapte la care am fost cu toţii martori. Ceea ce a fost probabil cel mai trist a fost la scară globală conflictul din Libia. Oricum, anul 2011 a fost şi un an bogat din punct de vedere cultural şi ştiinţific. Ştim astfel că s-au făcut mai multe avansări în plan ştiinţific la mai multe mari universităţi ale lumii. S-au făcut mai multe lansări de carte, au fost mari descoperiri în lumea astronomiei la marile centre de studiu astronomic ale lumii.

Nu am putea spune că anul 2011 a fost un an tragic. Dar, dacă este să valorizăm totalul unui an, „valoarea sau axiologia” celor 365 de zile pe care le-am trăit se reduce cât ne-am apropiat de Dumnezeu. Am folosit aceste zile ca să ne apropriem sau să Îl cunoaştem mai mult pe Dumnezeu? Cunoaşterea sau trăirea lui Dumnezeu este fără de nici o îndoială un fapt ce are loc în timp. Timpul ne spune astfel, că Dumnezeu poate fii cunoscut şi experimentat de toţi cei ce suntem creaţi de El.

Trebuie să fim conştienţi că anul 2011 nu v-a mai revenii niciodată în istorie. Aceasta nu înseamnă că acest an v-a murii definitiv, ci doar că el v-a rămâne în amintirea noastră sau în memoria istoriei. Istoric sunt importante realizările şi împlinirile. Cu cât mai multe realizări şi împliniri avem într-un an, cu atât acel an este mai important pentru noi şi mai aproape de a îşi atinge ţelul.

Anul 2011 a început cronologic odată cu era creştină, ce a fost instaurată de Domnul Iisus Hristos. Astfel, logic, ne gândim că suntem la începutul anului 2012 după Hristos. Cine a fost Hristos şi de ce cronologia istoriei menţionează că suntem la începutul anului 2012 după Hristos. Ortodoxia mărturiseşte că Hristos a fost Fiul lui Dumnezeu întrupat. Cine este Fiul lui Dumnezeu întrupat? Aceste lucru, Biserica Ortodoxă îl afirmă la fiecare liturghia din duminici în care la momentul rostirii crezului [niceo-constaninopolitan] spune „şi într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut care din Tatăl s-a născut mai înainte de toţi vecii. Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar cu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl prin care toate s-au făcut.”

Înţelegem că istoria şi astfel şi anul 2011 îşi poate găsii o împlinire numai în Dumnezeu şi Domnul Iisus Hristos. De fapt toţi ani de după Hristos sunt ani ai lui Dumnezeu. Prin ani ai lui Dumnezeu înţelegem că Hristos a deschis calea de comuniune temporală dintre Dumnezeu şi om. În Hristos astfel, timpul este „comuniune cu Dumnezeu Creatorul.” Creat de Dumnezeu, omul este chemat la comuniune de iubire cu Dumnezeu. Astfel, în Hristos, timpul este întotdeauna câştigat fiindcă în el avem încredinţarea sau speranţa că Îl vom găsii pe Dumnezeu şi vom fii plăcuţi Lui.

Naşterea, viaţa şi învierea lui Hristos sunt cele care definesc noua noastră cronologie. Noul timp instaurat de Hristos este un timp al mântuirii şi al comuniunii cu Dumnezeu. Percepţia religiei şi a teologiei asupra timpului este una pozitivă, în sensul că în timp suntem chemaţi la comuniune de iubire cu Dumnezeu. În Hristos, Dumnezeu se descoperă chiar în timpul nostru şi la nivelul nostru de înţelegere.

În acest moment de final de an, nu trebuie să ne întristăm fiindcă se încheie un an ci trebuie mai mult să ne bucurăm de începutul unui nou an. Acest nou an sperăm să îl petrecem

cu veselie şi fericire. Este important ca timpul pe care îl petrecem în această lume sau pe pământ să fie un timp fericit. Fericirea adevărată poate venii numai de la Dumnezeu.

Lumea şi frumuseţile ei, mă refer aici la munţi, ape, mări sau oceane, aduc omului o stare de fericire parţială. Astfel, sunt oameni care găsesc fericire în a admira răsăriturile şi apusurile de soare pe o mare liniştită. Sau unii găsesc fericire în a vedea cerul înstelat nopţile de vară. Dar fericirea cea mai adevărată şi mai profundă vinde din comuniunea cu Dumnezeu şi relaţia de iubire ce o stabilim cu El.

Starea de fericire este astfel dincolo de orice ceea ce am putea definii ca şi concluzia că am avut parte de un an fericit sau un am bucuros. Astronomic anii sunt ireversibili Nu ne vom mai întâlnii niciodată cu anul 1986, 1990 sau 1996. De multe ori avem acest sentiment ciudat că parcă cu fiecare an nou mai murim un pic. Nu trebuie să credem toate sentimentele noastre.

Liniştea pe care trebuie să o avem după cele 365 de zile ale anului 2011 este că am căutat să fim mai buni mai drepţi şi mai virtuoşi. Un an în care 52 de duminici am fost la slujbele Bisericii, am fost de Crăciun şi Paşti la slujbă la Biserică, am căutat să fim plăcuţi lui Dumnezeu nu are cum să fie un an pierdut. Urăm tuturor un an nou fericit 2012 şi cu mari bucurii.

LUMEA CUM ESTE EA ŞI CUM O VREA DUMNEZEU

Creştinismul şi ortodoxia ne spun că lumea şi universul sunt create de Dumnezeu. Lumea şi universul nu sunt produse de sine ci de Dumnezeu. Prin urmare, Dumnezeu este creatorul lumii şi al universului. Dincolo de acest fapt, Dumnezeu este creator al lumii dar o lume care a fost creată de Dumnezeu liberă. Libertatea lumii este dincolo de orice ceea ce am putea denumii posibilitatea de a alege să slujească lui Dumnezeu sau nu. Această posibilitate este dincolo de orice ceea ce am putea denumii „marele dar” pe care Dumnezeu ca şi Dumnezeu l-a făcut lumii.

Înţelegem prin aceasta că deşi Dumnezeu este creator al lumii, lumea este mai mult decât orice liberă să Îl aleagă sau nu pe Dumnezeu. Astfel, ştim că Dumnezeu are un plan sau o schemă cu lumea şi universul care l-a creat. Dar de mai multe ori şi mai multe epoci lumea nu a fost acolo unde a voit Dumnezeu să fie. Deşi Dumnezeu nu poate fii negat din moment ce El este etern, de mai multe ori lumea în care trăim a luat-o pe căi greşite şi s-a dus mai mult pe căile pierzaniei. Ceea ce teologii ortodocşi doresc lumii este mai mult decât orice ca lumea să fie fericită.

Fericirea lumii poate fii găsită numai în comuniunea liberă de iubire şi de dragoste cu Dumnezeu. O lume ce nu are comuniune cu Dumnezeu este o lume ce se afundă în abisurile întunericului şi ale răului. La fel de bine, ştim că Dumnezeu a creat o lume bună. Dar tot lumea are posibilitatea de a se îndrepta spre rău sau a opta spre alternativa răului. Alternativa răului este o alternativă uşoară şi mult prea ieftină.

Dumnezeu a creat o lume bună şi frumoasă. Apusurile sau răsăriturile de soare sunt frumuseţi pe care le putem admira cu toţii indiferent de regiunea geografică în care ne situăm. Nu se poate să fie existat muritor de la începuturile lumii care să nu fii fost „frapat de un răsărit de soare” sau de masivitatea munţilor Himalaia. Lumea cu frumuseţea ei ne încântă şi nu este muritor care să nu găsească cel puţin un pic de frumos în lumea în care trăim. Fie că ne place marea, oceanul, multele sau câmpia, recunoaştem că Dumnezeu a creat o lume frumoasă.

Biblia şi sfinţii părinţi ne spun că Dumnezeu nu a intenţionat ca în lume să existe moarte. Omul şi lumea lui au fost intenţionaţi de Dumnezeu să fie buni, frumoşi şi fericiţi fără să cunoască moartea şi răul. Totuşi, înşelat şi amăgit de diavol omul s-a întors de la bine şi frumos în spre rău şi urât. Aşa se face că în lumea noastră care a fost creată bună de Dumnezeu există atât de mult rău, moarte şi suferinţă. Există o explicaţie la toate aceste mari problematici care frământă minţile filosofilor şi a teologilor de mii de ani?

Cu siguranţă da. Nici un mare infractor sau criminal nu recunoaşte infracţiunea sau crima sa decât numai când este pus în faţa unor dovezi zdrobitoare. La fel şi omul, a introdus răul şi moartea în lume prin neascultarea sau nespunurea faţă de Dumnezeu. Tot răul şi răutatea din lumea şi universul nostru, este rezultat al acestei „opoziţii faţă de Dumnezeu.” Dacă vrem cu adevărat o lume fericită şi bună primul la care trebuie să îi cerem acest lucru este Dumnezeu. Ceea ce este cel mai trist este că de mult prea multe ori omul a crezut că singur îşi poate face un paradis pe pământ şi nu mai este nevoie de ajutorul lui Dumnezeu.

Mai mulţi mari lideri ai lumii ne vorbesc de o lume care ar putea exista la o adică separat de existenţa lui Dumnezeu. „A urma extazul propriu” a fost o zicală ce a dominat secolul al XX-lea. Dacă am lua în calcul o lume fără existenţa lui Dumnezeu, o lume suficentă ei înşişi vom vedea că ne înşelăm amarnic. Dumnezeu este prezent în lumea noastră şi mai mult decât atât este doritor să acţioneze în ea atât cât Îl lăsăm noi. Din moment ce Dumnezeu este creator al universului şi al omului, sensul sau împlinirea lumii se găsesc tot şi numai în Dumnezeu.

Teologia ortodoxă vorbeşte însă de un duşman al lui Dumnezeu, de diavol, care prin înşelăciune a ajuns „prinţ al acestei lumi.” Astfel, mai mulţi contemporani de ai noştrii ne spun că de fapt Dumnezeu a abandonat de mult lumea în care trăim şi că lumea de fapt urmează o traiectorie proprie. Teologic lumea are doar două mari opţiuni: opţiunea de a slujii sau a merge cu Dumnezeu sau opţiunea de a slujii sau a alege pe diavol.

O lume care ar cădea în mâinile diavolului ar însemna o lume distrusă şi fără sens. Trebuie să ştim că dacă Dumnezeu vrea binele şi mântuire lumii, diavolul vrea răul şi distrugea lumii. Lumea este astfel din mai multe puncte de vedere un „teren de luptă” dintre Dumnezeu şi diavol. Miza acestei lupte este stăpâni lumii şi a omului şi a sorţii sale. Invidios pe Dumnezeu, diavolul vrea distorsionarea raporturilor libere de creaţie a lumii de către Dumnezeu. Sfinţii Părinţi ne spun că în cele din urmă diavolul v-a fii biruit definitiv, şi că Dumnezeu îl îngăduie să acţioneze în lumea Sa, doar pentru a îi lăsa libertatea de alegere omului. O lume fără libertate ar însemna un Dumnezeu totalitar şi tiranic. Dacă omul nu ar avea de ales el nu ar fii o creaţie a lui Dumnezeu, deci o făptură liberă, ci un sclav al lui Dumnezeu.

Ortodoxia şi sfinţii părinţi ne spun că omul nu este un sclav al lui Dumnezeu. Omul este liber, dar omul este chemat să se supună voii lui Dumnezeu. Avem motive să credem că dincolo de prefăcătoria mai multor semeni de ai noştrii lume este bună, fiindcă a aşa a fost creată de Dumnezeu. Această lume noi se cade să o împlinim prin a duce la îndeplinire voia lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu a creat o lume bună, credem că Dumnezeu vrea şi o lume fericită. Fericirea lumii ţine de cât de mult ducem la îndeplinire voia şi poruncile lui Dumnezeu.

Trebuie să recunoaştem că lumea în care trăim este complexă şi nu o să o putem niciodată înţelege dincolo de voia şi de existenţa lui Dumnezeu. Galaxii, planete, meteoriţi şi asteroizi sunt lucruri care umplu universul nostru. Apoi avem o faună şi o biologie extrem de sofisticate care variază de la palmierii tropicali la brazii şi molizii montani. Această complexitate a lumii, cu sute de state şi milioane de localităţi şi aşezăminte urbane nu ar putea fii înţeleasă separat de o cauză supremă, sau o entitate creatoare.

În zilele noastre se cuvine să ne gândim cât mai mult la binele lumii şi al omului. Se cuvine să ne aducem aminte de faptul că suntem chemaţi de Dumnezeu să Îl slujim şi să nu facem din lumea noastră un prilej de distrugere şi război. Războaiele, conflictele etnice, dezbinarea, răul, ura sub toate formele ei sunt realităţi care înstrăinează lumea noastră de la Cel care a creat-o. Creaţi de Dumnezeu, pentru a duce lumea la realizarea ei trebuie să facem voia lui Dumnezeu. A nu face voia lui Dumnezeu faţă de lume înseamnă a batjocorii ceea ce a creat Dumnezeu.

Ca şi oameni avem datoria de a face lumea sau a aduce lumea înapoi la Dumnezeu care a şi creat-o. A crea o lume suficentă sieşi, cum fac mai multe mari guverne în zilele noastre, care nu îşi mai ridică de multă vreme problema existenţei lui Dumnezeu, înseamnă a apuca într-o direcţie ciudată şi nesigură. Marii lideri ai lumii noastre sunt de multe ori oamenii fără frică de Dumnezeu, oamenii care de fapt nu cred în Dumnezeu. Aşa se explică hoasul şi anarhia din mai multe mari ţări ale lumii sau goana orbească faţă de bunăstare, prosperitate şi plăceri materiale. Dumnezeu a lăsat pentru noi fericirea materială pentru a îi fii mulţumitori şi recunoscători.

Se cuvine să mulţumim lui Dumnezeu pentru tot ceea ce a adus asupra noastră. Deşi mai mulţi dintre noi vrem ca totul să fie în ceea ce priveşte bunăstarea materială în exces, trebuie să ştim că Dumnezeu este Cel care trebuie să îl căutăm cel mai mult. Ceea ce este cel mai important este că nu trebuie să facem lumea o arenă a violenţei şi a războaielor cum a vor mulţi dintre noi. Pacea, înţelegerea şi dragostea sunt valorile şi axiologia lumii noastre. Mai mult decât orice acestea sunt bunurile care trebuie să le cultivăm. Dacă nu reuşim din prima încercare se cuvine să ne rugăm lui Dumnezeu să ne întărească în spre a îi duce la îndeplinire scopurile Sale.

O lume fericită, de la oceanul Pacific la oceanul Atlantic este ceea ce trebuie să căutăm cel mai mult. Fericirea lumii poate fii găsită numai în Dumnezeu cel care a şi creat-o. A ne ruga pentru pacea, fericirea şi bunăstarea lumii sunt imperative ale oricărui om credincios. Dar trebuie să ştim că sunt şi mulţi duşmani ai lumii cum ar fii infractorii, criminalii, teroriştii şi cei asemenea. Cu ajutorul lui Dumnezeu credem că binele v-a ieşii biruitor lumii.

În zilele noastre suntem chemaţi să ne putem minţile şi toate lucrările noastre în spre binele lumii în care trăim. Binele lumii noastre este implicit şi binele nostru. A lucra la o lume mai bună şi mai fericită este un imperativ al nostru al tuturor. Din nou ţin să reamintesc cititorului, că lumea se v-a putea împlinii şi realiza pe sine cu adevărat numai în voia şi existenţa lui Dumnezeu.

MÂNTUIRE, SOTERILOGIE SAU AMĂGIRE?

Mântuirea este un termen cu mai multe înţelesuri. Aceste înţelesuri variază de la sens la sens şi de la înţeles la înţeles. Astfel, ştim de „actul de a mântui” sau a salva. Am mântuit de la înec, adică am salvat pe cineva de la înec, am mântuit de la pedeapsa legilor, adică am fost achitat de o anumită pedeapsă legală sau juridică, am mântuit de la a mai plădii fiscul sau în evul mediu feuda sau dajdia boerilor sau stăpânitorilor. În acest mic eseu nu vor vorbii de „mântuirea ca termen gramatic” ci de mântuirea ca şi termen religios.

Termenul de mânuire este un termen pe care îl întâlnim în mai multe limbi ale lumii. Ştim astfel de elenul σωτιριɑ care înseamnă mântuire, de britanicul salvation care înseamnă mânture sau de francezul d’ecomonie du salut, mântuirea omului. Evident, deşi doresc să vorbesc de mântuire nu voi enumera acest cuvânt în toate limbile lumii. Ce este mântuirea în religie şi teologie? Mântuirea este mai mult decât orice scăparea de pedeapsa lui Dumnezeu. Asemenea unui judecător, Dumnezeu poate judeca şi condamna pe om şi lumea. Ca şi Dumnezeu, El are libertatea de a dispune de soarta şi de viaţa omului. În acest context, mântuirea este mai mult decât orice, „scăparea de pedeapsa lui Dumnezeu.”

Dumnezeu este dincolo de orice ceea ce am putea spune că poate condamna pe om, la fel cum a făcut-o cu diavolul şi diavolii la iad. Diavolii au fost pedepsiţi de Dumnezeu etern şi ireversibil. Prin urmare, cea mai simplă definiţie a mânturii este „scăparea de dreapta pedeapsă a lui Dumnezeu.” Eliberat de pedeapsa lui Dumnezeu, omul devine fiul adoptiv al lui Dumnezeu şi se bucură de libertatea de fiul al lui Dumnezeu pentru totdeauna.

Filiaţa lui Dumnezeu faţă de om, nu este mântuirea în sens total. După sfinţii părinţi, dincolo de lumea noastră nu există extratareştrii sau alte civilizaţii galactice ci există iad şi rai. Din cele mai vechi vremuri Dumnezeu a lăsat omului anumite porunci sau cerinţe pe care acesta trebuie să le facă sau să le realizeze. Aceste porunci sunt dincolo de orice cuprinse în Decalogul lui Moise. Cele zece porunci sunt am putea zice cerinţele minimale pe care omul trebuie să le facă pentru a se mântui. Chemat la mântuire şi la paradis, omul trebuie să se lupte în această viaţă pentru a scăpa de condamnare la pedepsele iadului.

Raiul şi iadul sunt două noţiuni antagonice. Asemenea opoziţiei dintre lumină şi întuneric, durere şi plăcere sau bine şi rău, radiul şi iadul sunt două noţiuni care se află în opoziţie. În această lume, ca şi o prefigurare a lumii ce v-a venii Dumnezeu a lăsat aceste două principii ale binelui şi a răului să îşi dispute supremaţia. Astfel, din pruncie, omul este liber să aleagă între bine şi rău sau frumos şi urât.

Mântuirea este după cum am spus, faptul că după moarte şi începând din această viaţă omul nu este condamnat sau pedepsit de Dumnezeu. La fel cum Dumnezeu are posibilitatea de a răsplătii pe cei buni, tot Dumnezeu îi poate pedepsii pe cei răi. Asemenea unui părinte care îşi pedepseşte copiii atunci când ei fac rele şi Dumnezeu poate pedepsii pe cei care nu ascultă de cuvintele Lui.

Problema mânturii a început dincolo de orice atunci în faţa primilor oameni Dumnezeu a promis un mântuitor, care avea să fie istoric Domnul Iisus Hristos. Ortodoxia ne spune că

Domnul Iisus Hristos s-a pogorât la iad şi a călcat puterea celui rău. Aceste lucruri sunt dincolo de capacităţile noastre limitate de a înţelege dar se cuvine să ne rugăm lui Dumnezeu pentru mântuire.

Asemenea unui judecător drept, eshatologia ortodoxă ne spune că Dumnezeu v-a judeca pe fiecare om imediat după ce părăsim această lume. Am putea spune că Dumnezeu ne v-a cere să dăm seamă pentru toate cele dina această lume. Eshatologia ortodoxă denumeşte aceste lucru „judecata particulară.” Apoi tot sfinţii părinţi ne spus că la finalul lumii, Dumnezeu v-a mai judeca încă odată lumea, şi v-a lua o hotărâre ultimă cu privire la istoria şi soarta neamului omenesc. Când v-a avea loc această judecată nu ştim. Dar se cuvine să ne rugăm lui Dumnezeu să fim de partea celor de a dreapta Sa.

A fii mântuit în sens ortodox înseamnă a nu merge în iad. Sfinţii părinţi ne spun că cei răi vor merge în iad. Urmând principiului răului, instituit de diavol şi de diavolii care i-au urmat lui, oamenii biruiţi de diavol vor urma tragedia eternă a răului şi a damnării. Opusul mânturii în religie este mai mult decât orice condamnarea la iad şi la chinurile de acolo.

Ortodoxia ne spune că Dumnezeu nu vrea pierea nimănui, ci vrea ca toţi să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină. Însă sunt mulţi care resping chemarea lui Dumnezeu. Prin înseşi existenţa Sa, Dumnezeu ne cheamă la mântuire. Născuţi în această lume, avem singuri posibilitatea în a ne mântui sau a ne pierde. Evident, mântuirea este realizată prin Domnul Iisus Hristos în ajutorul şi bunăvoinţa lui Dumnezeu. Astfel, conştienţi de neceristatea mânturii omului, sfinţii părinţi ai Bisericii au instiruit o învăţătură sau doctrină a mânturii. Ea a fost denumită soteriologie. Astfel, la o reducere generic a învăţăturilor sau dogmelor soteriologie, pentru a se mântui omul are nevoie de credinţă, fapte bune şi nădejde. Dar, sunt multe alte calităţi sau virtuţi pe care omul le poate face pentru a se mântui. Mântuirea poate fii obţinută prin bunătate, dragoste, blândeţe, bună purtare, milostenie şi multe alte fapte bune pe care le cunoaştem din Biblie şi de la sfinţii părinţi.

A ne ruga pentru mântuirea noastră este un imperativ categoric pentru a folosii termenii filosofiei. Dar se cuvine să ne rugăm şi pentru mântuirea semenilor. Mântuirea ca şi scăpare de dreapta pedeapsă a lui Dumnezeu nu este un act egoist şi egocentric. Mântuirea este mai mult decât orice un act al comuniune de dragoste cu semenii noştrii. Persoanele care refuză chemarea la comuniunea de dragoste cu semenii au din ce în ce mai puţine şanse de a se mântui.

Creată de Dumnezeu, lumea este la „picioarele Sale” şi prin urmare noi trebuie să dăm lumea lui Dumnezeu care a şi creat-o. Autonomizarea în plăcerile lumii este un păcat fiindcă lumea cu toată complexitatea ei ne poate face să uităm că Dumnezeu este cel care a creat-o. Creat de Dumnezeu, omul îşi poate hotărî sau decide propria soartă, dar nu se poate mânturii pe sine. Prin urmare, la fel cum opusul frigului este căldura, opusul mânturii este damnarea sau dreapta pedeapsă a lui Dumnezeu.

Avem motive să credem că Dumnezeu nu vrea să ne condamne la infern şi la pedepse veşnice, deşi el ar putea să o facă îi orice moment, ci iubirea lui Dumnezeu este cea care iese victorioasă în cele din urmă. A crede în iubirea lui Dumnezeu înseamnă a crede în posibilitatea mântuirii noastre. Domnul Iisus Hristos s-a întrupat, S-a născut şi a trăit pentru mântuirea noastră. Toţi sfinţii Părinţi ne spun că Hristos a pătimit pentru mântuirea lumii. Cum şi în ce modalitate Dumnezeu ne v-a mântui este un lucru pe care trebuie să îl luăm cu toţii în considerare.

MEDITAŢIE DE LA SĂTPTĂMÂNA PATIMILOR ANUL 2012

Primăvara este denumită de semenii noştri anotimpul renaşterii, al regenerării şi al fericirii. După o lungă iarnă în care temperaturile au fost de mai multe ori nu pe placul nostru, anul 2012 este în primăvară deplină. Natura se dezmorţeşte şi odată cu ea se dezmorţeşte şi viaţa noastră religioasă. O sărbătoare tipică a primăverii este mai mult decât orice Paştele. Paştele este o sărbătoare străveche. Ea datează din vechime de pe vremea existenţei imperiului roman. Deşi imperiul roman nu mai există, istoria comemorează existenţa lui care s-a extins pe câteva sute de ani.

Din nefericire, o veche problemă a creştinătăţii a „perturbat" în acest an desfăşurarea sărbătorii paştilor. La fel ca şi după marea schismă de după anul 1054, Biserica Catolică a sărbătorit deja Paştele. Marii prelaţi catolici poate s-au grăbit în a sărbători învierea Domnului Hristos. Declararea de sărbătorire a Paştelui nu este în sine o problemă insolubilă. Istoria se repetă ca şi acum mai bine de 800 de ani din jurul marii schisme apus răsărit.

Trebuie să ştim că Paştele este o sărbătoare evreiască la origini. În forma actuală însă ea nu mai este evreiască. În timp ce poporul evreu sărbătorea trecerea triumfală din robia Egiptului la libertate, în zilele noastre noi sărbătorim învierea lui Hristos. Învierea la fel cum a fost şi trecerea prin marea Roşie la rugăciunile insistente ale proorocului Moise este un fapt supranatural.

Moartea este problema ultimă a omului. La fel ca şi viaţa, moartea nu are o cauză naturală, moartea şi viaţa sunt „daturi supranaturale sau metafizice.” Imaginea cruntă a morţii este un fapt pe care toţi bieţii oameni din toate epocile istorice îl pot resimţii. Moartea ne copleşeşte, biete fiinţe umane ce gonim printr-un univers ale cărui taine numai Dumnezeu le ştie.

Trebuie să ştim că iniţial între ortodoxie şi catolicitate nu a existat nici un fel de disensiune, probabil şi datorită faptului că ambii termeni provin din filosofia elenă antică. Ambiţiile uneori puerile, alteori fanatice ale diferiţilor şi diferitelor personalităţi ale lumii europene au atribuit ORTODOXIEI şi CATOLICITĂŢII atribute religioase. Aşa că unii sărbătoresc Paştile într-o zii şi alţii într-o alta.

Trebuie să ştim că disputele de ordin filosofic nu trebuie soluţionate pe teren religios. În timp ce Paştile sunt o realitate de ordin religios, ortodoxia şi catolicitate sunt probleme de ordin filosofic. Probabil din această incapacitate de discernere, avem aceste separaţii eccelesiale.

Paştele este o sărbătoare a bucuriei. Mai toate textele pascale ne amintesc de bucurie, lumină, fericire, pace, linişte. Prin urmare, indiferent de neînţelegerile noastre cu privire la data paştilor, sărbătorirea ei, modul de sărbătorire, Hristos a înviat acum mai bine de 2000 de ani.

În cadrul luminii bucuriei pascale numai cei răi şi cretini ar mai putea obiecta şi contesta autenticitatea învierii lui Hristos. La ora când scriu aceste rânduri sunt trist faţă de separaţiile din cadrul Bisericii. Dar de ce să ne uimească aceste rupturi interne din Biserică când vedem atâţi protestanţi şi neoprotestanţi cum ar fii martorii lui Iehova, baptişti, penticostali, adventişti sau evanghelici care pretinzând că au fost fondaţi de Domnul Iisus Hristos „lovesc brutal” lumina învierii.

Ne doare diviziunile din creştinism. Aceasta fiindcă prin natură omul vrea să trăiască în adevăr şi libertate. Orgoliile istorice, statale şi de interes personal au perturbat pe parcursul timpului existenţa Bisericii pe care după cum ne spunea însuşi Domnul Iisus Hristos „nici porţile iadului nu o vor birui.”

Timpurile noastre sunt timpurii problematice în care ne confruntăm cel mai mult cu saturaţie de ceea ce este tradiţional şi vechi. De ce să fim uniţi pe când putem fii dezbinaţi şi duşmănoşi? Mocirla dezbinării nu este un lucru care ne poate face cinste. Cei care se laudă cu dezbinarea şi neînţelegerea mai de vreme sau mai târziu vor fii eliminaţi sau pedepsiţi.

A sărbătorii Paştile înseamnă a ne pune în acelaşi rând cu mari sfinţi părinţi cum ar fii sfântul Ioan Hrisostom, Grigorie Teologul, Grigorie al Nyssei, Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama, Macarie Alexandrinul, Constantin şi Elena, Nicodim Aghioritul şi mulţi alţii pe care nu îi putem enumera pe toţi. Ne amintim de patimile Domnului Hristos şi nădăjduim ca prin milostivirea Lui să fim mântuiţi.

La fel de bine Paştile ortodox este o sinteză a dialogului dintre religie şi filosofie. Faptul miraculos al învierii Domnului Iisus Hristos nu s-a datorat nici evreilor, nici imperiului roman de la vremea respectivă şi nici nouă celor din vremurile de azi. Aşa a fost voia lui Dumnezeu Tatăl să ne arate că limitele morţii pot fii biruite. Cruntă a fost crucificarea şi cruntă a fost moartea pe cruce. Nici un om sănătos la minte nu ar vrea să aibă parte de o asemenea moarte. Iată că din iubire faţă de noi „cei pierduţi în patimi şi în întunericul păcatelor” Hristos a asumat această moarte şi a biruit limita ultimă a morţii.

Dacă Domnul Iisus Hristos ne-a dat ceva în istorie a fost cu siguranţă învierea Sa. Învierea Sa este o anticipare că într-o zii cei morţi, nu ştim când vor părăsii mormintele spre o viaţă şi o existenţă mai bună. Sunt doar un visător sau nu visăm cu toţii o lume în care mormintele şi cimitirele nu vor mai exista? Din nefericire în cimitirele noastre s-au scurs prea

multe lacrimi ca să nu visăm. Paştile este acea sărbătoare care ne lasă să visăm. La ce să visăm? Să visăm că într-o zii mormintele nu vor mai fii şi că v-a venii o zii în care lumea nu v-a mai avea nevoie de cimitire. Tu cel care citeşti aceste rânduri gândeşti ca mine şi eu nu fac decât să dau expresie şi gândurilor tale.

În aceste ultime zile până la paşti, fie ca din nou bucuria învierii, a comuniunii pascale să ne aducă aminte de chemarea noastră de a Îl slujii şi iubii pe Dumnezeu.

MEDITAŢIE LA POSTUL MARE 2012
CONFUZIA AGHIOGRAFICĂ: SFINŢI ADEVĂRAŢI ŞI SFINŢI FALŞI

„Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru.”
Ortros sau slujba utreniei

Problema sfinţilor este o problemă amplă a religiei. Pe cum băncile operează cu finanţe şi valută, sau centrele electrice operează cu energia electrică sau magazinele alimentare se ocupă cu distribuţia alimentelor, tot aşa şi religia sau religiile operează cu sfinţi şi studiul sfinţilor. În primul rând, cine sunt sfinţii? Sfinţii sunt persoane plăcute lui Dumnezeu, „aleşi ai lui Dumnezeu,” care mediază între Dumnezeu şi umanitate. De studiul sfinţilor după cum am arătat în mai multe alte ocazii se ocupă aghiografia.

Prin urmare, cine sunt sfinţii? Ridicăm această întrebare datorită faptului că putem vedea o neînţelegere sau un conflict al sfinţilor. Astfel, se cunosc mai multe categorii de sfinţi. Voi enumera aici doar principalele categorii de sfinţi din marile religii ale lumii: ştim de sfinţi creştini, sfinţi iudaici sau mozaici, sfinţi islamici sau mahomedani, sfinţi hinduşi, sfinţi buddhişti şi sfinţi taoişti. Mai toate marile religii au un panteon de sfinţi sau sfinte care sunt veneraţi şi cinstiţi.

Dintre sfinţii creştini vom amintii pe sfinţii 12 apostoli, pe sfinţii martiri ai primelor secole creştine [Policarp al Smirnei, Iustin Martirul şi Filosoful, Perpetua şi Felicitas, Sfântul Pavel şi mulţi alţii], sfântul Grigorie Palama, Sfântul Nicolae, Sfântul Nicodim Aghioritul şi mulţi alţii. Oricum, ceea ce putea vedea este că Biserica Ortodoxă are cel puţin un sfânt pentru fiecare zii a anului.

Chestiunea devine problematică în momentul în care vedem că alte religii nu recunosc sfinţii ortodoxiei sau putem vedea că sunt alţi sfinţi. Ceea ce voi arăta şi voi întreba în următoarele rânduri, este că sfinţenia este un atribut al lui Dumnezeu pe care Dumnezeu îl conferă aleşilor Săi. Sfinţenia este mai mult decât orice ceea ce putem denumii un lucru ce defineşte religiozitatea cuiva, dragostea cuiva de Dumnezeu, modul în care cineva Îl iubeşte pe Dumnezeu.

În iudaism întâlnim alte categorii de sfinţi. Un mare sfânt iudaic este Moise Maimonides [a nu se confunda cu proorocul Moise], Yehuda Jabali, Amran Bendiwane, Yhouda Ben Attar, Yahia Elkhder, Abraham Awriwel, Nessim Ben Nessim şi mulţi alţii pe care nu îi pot enumera. Trebuie să arăt că mai mulţi sfinţi sânt comuni creştinismului şi iudaismului. Astfel, ortodoxia şi creştinismul recunoaşte sfinţi precum regele David, Isaia, Ieremia, Daniel sau Iezechil.

La fel de bine după cum voi arăta, islamul sau mahomedanismul ne prezintă şi el mai mulţi sfinţi. Dintre aceştia, primul mare sfânt al islamului este Mohamed recunoscut ca şi cel mai mare prooroc al tuturor timpurilor. Dintre principalii sfinţi musulmani amintim pe Mishkat al-Masabih, Al-Tafsir al-Kabir, Fakhr al-Din al-Razi, Al-Risala al-Qushayriyya, Sayyidi Muhyi al-Din ibn al-`Arabi, al-Yafi`I, Ali al-Siraj, al-Rifa`i al-Qurashi, al-Shafi şi mulţi alţii.

La capitolul sfinţi putem amintii şi pe hinduşi care şi eu au o gamă largă de sfinţi sau un panteon al sfinţilor. Dintre principalii „sfinţi hinduşi” amintim pe Vallabhacharya, Mahapurusha Sankardeva, Baba Keenaramjee, Yogananda, Sant Tulsidas sau Sant Gora Kumbhar. Hinduismul însă nu este o religie monoteistă ci una politeistă. Astfel că ar trebui să ne ridicăm mai multe semne de întrebare despre autenticitatea sfinţilor lor.

Dintre sfinţii buddhismului amintim pe Buddha [pe numele lui adevărat Siddharta Gautama] care este întemeietor al buddhismului. Alţi sfinţi buddhişti sunt Milarepa, Asanga, Arhat, Mae Chi Kaew Sianglam şi mulţi alţii. Putem vedea că gama sfinţilor buddhişti la fel ca şi cea a hinduşilor este extrem de vastă şi largă.

În cele din urmă vom enumera câţiva aşa zişi sfinţi ai taoismului care este religia Chinei. Dintre aceştia amintim pe Confucius, Mencius, Xun Zi, Dong Zhongshu, Cheng Yu, Cheng Hao, Zhu Xi, Lu Shouren şi Wang Yangming. Aceasta ca să enumerăm numai pe câţiva fiindcă în religia chinezilor sunt mult mai mulţi.

Oricine poate că vedea că religiile se contrazic în ceea ce priveşte sfinţii. Ceea ce s-a remarcat este că toţi cei care susţin că nu există un singur Dumnezeu ci mai mulţi dumnezei nu pot ajunge la sfinţenie. Sfinţenia este un imperativ al monoteismului. Există un singur Dumnezeu şi acest Dumnezeu are libertatea de a îşi alege sfinţii Săi după cum vrea şi după bunul Său plac.

Putem vedea că avem o mare ofertă a sfinţilor. Dar putem vedea că învăţăturile susţinute de diferiţi sfinţi cum sunt cei hinduşi sau buddhişti sunt foarte diferite de cele are ortodoxiei sau cele ale creştinismului în mare. Prin urmare, trebuie să discernem sau să diferenţiem când avem de a face cu sfinţi. Sfinţii pot primii puteri supranaturale de la Dumnezeu care se manifestă în diferite daruri duhovniceşti. Acestea culminează în facerea de minuni, izgonirea dracilor, darul înainte vederii sau al profeţiei, la fel ca şi mai multe virtuţi sau calităţii morale.

Cititorul poate să îşi dea seama de minciunile mai multor mari religii ale lumii referitor la sfinţi. Este greu de crezut că Buddha poate fii sfânt din moment ce el s-a proclamat dumnezeu. Egoul lui Buddha nu mai încape loc pentru sfinţenie oricum. La fel de bine este greu de crezut că Mohamed poate fii sfânt din moment ce el susţinea în învăţăturile sale războiul [aşa numitul gihad].

Prezentul articol vine doar să ridice un semn de întrebare celui care este interesat de lumea, universul sau existenţa sfinţilor. Pe sfinţi oricum îi vom găsii atunci când Dumnezeu v-a găsii de cuviinţă şi nu când noi credem că este necesar şi imperativ.

SETEA DE SUPARANTURAL ŞI METAFIZIC

Noţiunea de supranatural este o noţiune amplă şi extrem de dezbătută. Supranaturalul este ceea ce ţine de depăşirea condiţiei de natural şi de fizic. Supranaturalul sau metafizicul este ceva care scapă de sub lumea obişnuită sau de sub condiţiile obişnuite. Ceea ce voi arăta în rândurile care vor urma este că lumea nu are o cauză naturală ci una supranaturală. Naturalul este o creaţie a supranaturalului sau mai bine spus o imitaţie a lui.

Ceea ce psihologii remarcă este că în subconştientul marii majorităţi a maselor există o sete sau o foame de supranatural. Această sete se manifestă în mai multe planuri şi în mai multe etape. Setea de supranatural se manifestă în special în producţiile cinema. De fapt mai mulţi psihologi şi psihanalişti ne-au spus că din mai multe puncte de vedere cinematograful este o refulare a subconştientului uman unde putem vedea diferite proiecţii ale nevoii sau setei de supranatural.

Ceea ce voi arăta aici este că setea de supranatural este o sete care trebuie stăpânită fiindcă chiar cinematograful care oferă maselor largi „digestie” de supranatural de mai multe ori ne-a oferit modele de supranatural eronate. Producţii cinematografice celebre cum ar fii King Kong, Gozila, Dracula sau Jurassic Park ne pun în faţă un supranatural degenerat, eşuat şi ratat. Mai multe din temele horror fie din cinematograf sau din literatura de specialitate [din nefericire există o piaţă de cărţi horror, care pot fii foarte uşor copiate şi imitate de cei mici] ne pun în faţă „grotescul, oribilul şi tenebrosul.”

O istorie a supranaturalului s-a scris şi în antichitate. Genul literar specific supranaturalului sau metafizicului în antichitate era mitologia. Eroii mitologiei erau cu toţii persoane supranaturale sau înzestraţi cu puteri metafizice. Aşa ştim de Hercule, de mitul fondării Romei [o lupoaică îi creşte miraculos pe Romulus şi Remus, o temă a supranaturalului care bântuie în Italia din vechime], în Odiseea şi Iliada lui Homer întâlnim alte persoane şi caractere mitologice cu puteri supranaturale cum ar fii sirenele, ciclopii sau muzele [potrivit miologiei elene antice, muzele erau un fel de sursă de inspiraţie pentru poeţi, scriitori şi muziceni].

În vremea modernă, epoca mitologiei a primit o altă mască sau mai bine spus o altă formă. Hercule al anticilor a devenit Superman al lui Christoper Reevs, Odiseea lui Homer a devenit Odiseea spaţială 2001, iar Romulus şi Remus au devenit America de Nord şi America de Sud unite sub cultura şi mentalitatea italiano-latină. Genul contemporan şi modern este SCIENCE FICTION. Genul ştiinţifico-fantastic care s-a remarcat prin romane sau producţii cinematografice celebre cum ar fii Men în Black, Hankock, Omul invizibil, Evolution, Dune, Matrix sau Terminator nu fac decât să reia temele mitologiei antice într-o formă mai sofisticată.

Succesul marilor producţii cinematografice este de mai multe ori hrană pentru omul contemporan. Milioane de privitori au putut visa cu ochii deschişi în faţa micilor sau marilor ecrane ale lumi paralele sau multidimensionale, călătoriile interspaţiale sau intergalactice ale căpitanului Picard din Star Treck şi aşa mai departe. Ceea ce se poate remarca din punct de vedere psihologic este că gusturile pentru supranatural variază şi sunt diverse. Nu toţi s-au delectat privind Spiderman sau Transformers [o întreagă serie] dar este clar că toate aceste producţii ne arată o sete a omului de supranatural, în timp ce alţii au preferat Al cincilea element.

Ceea ce voi arăta în rândurile de faţă este că supranaturalul poate de devenii un fel de alcool sau drog. Nevoia de a scăpa din natural [din „banala şi plictisitoarea" viaţă cotidiană] îl poate duce pe om la dependenţă de anumite seriale de televiziune care de multe ori ne alimentează iluziile, imaginaţia şi fondul mental. Mai multe producţii cinema ştiinţifico-fantastice sunt bazate pe extrem de multă violenţă şi agresivitate. Nu cred că cineva a numărat de la cap la coadă toate cartuşele şi loviturile din cele trei serii Terminator realizate de celebrul Arnold Alois Schwarzenegger. Aceasta nu că Schwarzenegger nu ar fii un actor talentat, s-a remarcat de psihologi că deşi vizual mulţi digeră violenţa de pe micile şi marile ecrane, în subconştent, aceste imagini nu fac decât să îl înfunde pe om în superficial şi imprevizibil.

S-a remarcat că vizionarea nelimitată a producţiilor horror sau mafiot nu fac decât să îl influenţeze pe om într-o direcţie eronată şi greşită. În special în rândul copiilor s-a putut remarcat acest gen de influenţă negativă ce apare din setea de supranatural. O mare temă a supranaturalului este religia. În religie întâlnim mai multe imagini sau chipuri ale supranaturalului. Sunt mulţi care nu au nici un fel de religie sau sunt chiar atei fiindcă nu văd fapte supranaturale, minuni, miracole, depăşirea legilor gravitaţiei, levitaţie şi altele asemenea. În special religiile orientale s-au remarcat ca şi manifestaţii ale supranaturalului. Fakiri, guruşi şi yoghnii hinduşi îşi recrutează adepţi prin practici care ţin de lumea suparanturalului. S-a remarcat că mai toate promisiunile religiilor orientului îndepărtat sunt minciuni şi înşelăciuni. Yoghini, fakiri sau hinduşi au atras lume în jurul lor din setea de a se îmbogăţii [în cele mai multe cazuri prin înşelăciune].

În Europa se cunosc extrem de multe înşelăciuni supranaturale. Începând cu „ghicitori în evanghelii", trecând prin cei care operează cu argintul viu, bioenegia şi încheind cu descântecele vrăjilor, lumea supranaturalului religios dă rezultate imediate şi rapide şi este mai mult o lume ocultă şi diavolească decât una cu adevărat suparanturală. Nu voiesc să înspământez pe nimeni, doar vreau să arăt că trebuie să ne controlăm setea de suparantural şi metafizic Indiferent în ce formă se manifestă ea: în plan personal, colectiv, orăşenesc, sătesc sau familiar. Aceasta mai ales că după cum am arătat mai mulţi „creatori de supranatural" profită de credulitatea şi naivitatea maselor largi de oameni [din nefericire de cele mai multe ori a copiilor şi a adolescenţilor].

În acest sens, trebuie să ştim că a trăi într-o lume naturală este ceea ce a fost intenţionat de Dumnezeu. Mai toţii mari sfinţi ai ortodoxiei dintre care unii au fost făcători de minuni, nu au considerat că puterile lor miraculoase taumaturgie provin din meritele lor proprii ci din mila şi bunătatea lui Dumnezeu. Lumea religiei este o lume amplu deschisă spre supranatural, fiindcă centrul ei, Dumnezeu nu ţine de ordinul natural. Dumnezeu este prin sine supranatural şi metafizic. Aceasta însă nu trebuie să ne facă să abuzăm de bunătatea lui Dumnezeu. Să ne aducem aminte din trecut că Dumnezeu i-a înecat miraculos pe egipteni în Marea Roşie, că Domnul Iisus Hristos umbla pe apa mării fără să se scufunde, că miraculos Dumnezeu a deschis gura măgăriţei lui Varlaam, că un înger l-a muţit instantaneu pe Zaharia tatăl Sfântului Ioan Botezătorul sau de faptul că apostolii au avut darul glosolaliei [adică vorbeau în mai multe limbi instantaneu sub voia lui Dumnezeu]. Putem vedea însă o mare diferenţă dintre supranaturalul ieftin de cinema [care în cele mai multe cazuri ne refulează angoase şi deziluzii] şi cel real al credinţei şi al religiei.

SFÂNTUL DIONISIE AREOPAGITUL
Un sfânt uitat al istoriei

Omul este o fiinţă lăsată de Dumnezeu să existe între două mari evenimente: naşterea şi moartea. Deşi Biblia şi Sfinţii Părinţi ne spun că iniţial Dumnezeu nu l-a voit pe om muritor, moartea a fost lăsată de Dumnezeu „pentru ca răul să nu se eternizeze,” după expresia mai multor sfinţi părinţi. În acest interval dintre naştere şi moarte care este aproape identic pentru

toţi, omul are opţiunea de a alege între bine şi rău, dreptate şi nedreptate sau Dumnezeu şi diavol. Ceea ce mai mulţi savanţi sau oameni de ştiinţă speculează, mai ales de la Darwin şi teoriile sale evoluţiniste încoace este că această alegere dintre bine şi rău, Dumnezeu şi diavol nu mai este actuală sau este un fapt depăşit în vremurile noastre.

Mergând pe firul istoriei şi al timpului, acum mai bine de 2000 de ani în Grecia a trăit o mare personalitate filosofică şi ulterior teologică, care avea să devină mult controversatul şi reprimatul Sfânt Dionisie Areopagitul. În rândurile de faţă nu îmi propun să scriu o biografie a Sfântului Dionisie fiindcă mai multe cărţi biografice s-au scris deja şi sunt disponibile celor interesaţi,[1] ci voi arăta nedreptatea făcută acestui mare sfânt al ortodoxiei din trecut.

Sfântul Dionisie s-a născut la Atena în primul secol după Hristos. El este cel care avea să devină primul episcop creştin ortodox al Atenei. A fost un foarte bune cunoscător al filosofiei fiind după mai multe păreri adept al şcolii platonice de filosofie care era probabil şi cea mai în vogă în vremurile sale. Se mai ştie despre Sfântul Dionisie că a făcut o călătorie în tinereţe în oraşul Elipolis din Egipt unde a studiat astronomia.

Ceea ce a adus însă la consacrarea ca sfânt al lui Dionisie a fost faptul că Dionisie apare menţionat în canonul biblic în cartea Faptele Apostolilor [mai precis Faptele Apostolilor capitolul 17]. Aici ni se descrie amănunţit că în urma predicii Sfântului Apostol Pavel în Atena, Dionisie Areopagitul s-a convertit la creştinism. Ni se spune chiar şi locul convertirii lui Dionisie. Este vorba de piaţa sau agora centrală Areopag a Atenei din acele vremuri [sfârşit de secol I].

De la acest moment sau scurs mai bine de 1900 de ani, prin urmare aş putea fii întrebat ce relevanţă mai are Sfântul Dionisie pentru omul secolului al XXI-lea? Deşi în calendarele mai multor Bisericii creştine nu avem nici un nume de Dionisie Areopagitul, cei care vor fii curioşi vor putea vedea că pe data de 3 octombrie Biserica Ortodoxă prăznuieşte pe Sfântul Dionisie Areopagitul.

Data de 3 octombrie este o dată în care în mod evident ar trebuii să ne aducem aminte de Sfântul Dionisie. Realitatea este că foarte puţini dintre noi o facem. De fapt şi mai puţini dintre noi cei din secolul al XXI-lea nu mai suntem interesaţi şi preocupaţi cu adevărat de sfinţi şi sfinţenie în mare. Nu acesta a fost cazul Sfântului Dionisie care şi-a ridicat la modul cel mai serios problema sfinţeniei şi a existenţei lui Dumnezeu în vremurile lui.

Religia oficială din vremea lui Dionisie era politeismul. Mai mulţi greci din acele vremuri se închinau la Zeus şi nu la Dumnezeul cel adevărat. Probabil că mai înainte de întâlnirea sa cu sfântul apostol Pavel, Dionisie căuta în străfundurile sale adevărul. Ştia că cultul lui Zeus larg răspândit în Grecia era o minciună. Niciunde nu se pomenise ca Dumnezeu să aibă numele de Zeus. În urma vizitei sfântului Apostol Pavel la Atena, între Dionisie şi Pavel se v-a lega o prietenie extrem de strânsă. În urma acestei prietenii Sfântul Dionisie a fost botezat şi s-a încreştinat. Tradiţia ne relatează că Sfântul Dionsie a stat cu Apostolul Pavel aproximativ trei ani de zile.

După moartea sfântului Apostol Pavel [moarte martirică la Roma din porunca lui Nero] Sfântul Dionisie v-a părăsii Grecia şi se v-a îndrepta spre Franţa de azi [Galia din vremea lui]. Între timp la Roma s-a schimbat şi împăratul urmând la împărăţie Domiţian. Împăratul Domiţian din nefericire a fost păgân şi idolatru. Era un împărat care se închina zeilor şi nu lui Dumnezeu. Ceea ce a fost cel mai tragic este că a cerut ca acest lucru să îl facă toţi supuşii săi. Printre ei se afla şi sfântul Dionisie care acum era destul de înaintat în vârstă.

[1] Părintele Dumitru Stăniloae de vrednică pomenire, ne-a oferit în trecut o traducere integrală a operelor sfântului Dionisie. A se vedea Editura Paidea, Bucureşti 1996.

Cel mai probabil Sfântul Dionisie a stat în Paris unde a predicat şi a urmat ceea cea ce a deprins de la mentorul şi prietenul său Sfântul Apostol Pavel. Se mai spune despre sfântul Dionisie că atunci când slujea liturghia era de mai multe ori învăluit şi răpit de o lumină supranaturală care de multe ori era orbitoare. La fel de bine se mai ştie că chipul şi faţa sa degajau lumină şi pace.

În urma relaţiilor tensionate cu Roma şi în special cu împăratul Domiţian sfântul Dionisie avea să fie executat prin omorâre cu sabia [i s-a tăiat capul] fiindcă nu a voit să accepte închinarea la zeii şi idolii impuşi de Domiţian. La vârsta când Dionisie a suferit moartea martirică se crede că era undeva în jurul vârstei de 90 de ani. Sfântul Dionisie avea să devină un simbol împotriva represiunii religioase. Se ştie foarte bine că autorităţile romane din vremurile sale impuneau despotic şi tiranic crezuri religioase străine de ortodoxie.

Sfântul Dionisie ne-a lăsat în urma sa şi câteva scrieri care au continuat învăţăturile pe care le-a desprins de la mai marele şi prietenul său Sântul Apostol Pavel. Principalele sale lucrări au fost Despre numele dumnezeieşti, Despre ierarhia cerească, Despre ierarhia Bisericească şi Despre teologia mistică. Lucrările care au devenit ulterior subiect a mai multor controverse, denotă un intelectual subtil şi rafinat, cu o pătrundere uimitoare a tainelor teologiei. La fel de bine Sfântul Dionisie a fost autor ai multor epistole sau scrisori adresate diferiţilor săi contemporani care nu au fost de mai puţină importanţă teologică şi pnevmatologică.

Contestarea că Dionisie nu ar fii autorul scrierilor menţionate mai sus, a venit din cauza invidiei şi a căilor eretice pe care apucase apusul imediat după perioada apostolică. Prim episcop creştin al Atenei, era de aşteptat ca Sfântul Dionisie să fie ţinta a mai multor atacuri, mai ales din partea apusului. Ceea ce detractorii sfântului Dionisie au susţinut este că nivelul sau modul de exprimare al lui Dionsie era mult prea avansat pentru secolul I. Aşa că opţiunea dată de duşmanii săi post mortem a fost de fapt Dionisie nu ar fii trăit în secolul I şi în secolul al V-lea şi nici nu ar fii fost grec de neam ci mai mult sirian.

Teoria nu poate fii adevărată din moment ce numele de Dionisie Διονισιος este un nume grecesc şi nu sirian. Soarta sfântului Dionisie nu a fost unică în aghiografia şi teologia ortodoxă. Alte mai personalităţi ale ortodoxiei cum ar fii sfântul Grigorie Teologul sau Simeon Noul Teolog au suferit la fel de mult contestaţii din partea contemporanilor şi a celor care au urmat după ei post mortem. Cum am spus, este greu de crezut că în Siria secolului al V-lea existau persoane cu denumiri greceşti cum ar fii Dionisie. Probabil că şi această contestare cum că Dionisie ar fii autor al unor lucrări atât de profunde pentru timpul său este o dovadă în plus a sfinţeniei sale şi a faptului că a scris sub inspiraţia şi conducerea lui Dumnezeu.

Ceea ce avea să fie unic în teologia sfântului Dionisie a fost introducerea conceptelor de apofatic şi katafatic în teologia ortodoxă. Sfântul Dionisie susţine că Dumnezeu poate fii cunoscut şi afirmat prin două modalităţi contradictorii pe cale pozitivă şi pe cale negativă. Pe cale pozitivă sau katafatic, Dumnezeu este afirmaţia tuturor superlativelor posibile, în timp ce pe cale negativă sau apofatic, Dumnezeu este depăşirea oricărui superlativ pe care l-am putea gândii.

După cum am arătat teologia ortodoxă în consideră sfânt pe Dionisie. La fel de bine Dionisie este şi o personalitate martirică ce trebuie perceput şi înţeles în contextul vremurilor sale. Vremurile sale se confruntau cu problema politeismului şi a idolatriei. Aceste lucruri nu mai sus existente în vremurile noastre se secol al XXI-lea. Nu înseamnă că nu trebuie să nu ne aducem aminte de înaintaşii noştri şi să nu le fim recunoscători. Dacă astăzi idolatria, un mare întuneric spiritual şi sufletesc, nu mai există. Se datorează şi sfântului Dionisie Areopagitul. Să

nu uităm că idolatria din vremurile antice însemna închinarea la statuile zeilor, tămâierea acestor statui şi mai multe practici imorale cum ar fii prostituţia, desfrâul sau poligamia.

Sper ca aceste mici rândurile ale mele, scrise cu umilele mele puteri fizice şi sufleteşti să redeschidă multora dragostea de sfinţii şi sfinţenia ortodoxă de care nu avem motive decât să fim mândrii şi bucuroşi şi de care avem atât de multă nevoie în zilele noastre de început de secol al XXI-lea. Dacă cititorul v-a considera că rândurile de faţă i-au deschis interesul şi preocuparea faţă de Sfântul Dionisie Areopagitul şi faţă de sfinţenia sau aghiografia ortodoxă în mare, mă poate amintii şi pe mine în rugăciunile sale.

TEOLOGUL, OM AL BINELUI ŞI AL LUMINII

Categoria logicii omeneşti a lansat sau se referă la lumea înconjurătoare în două genuri sau în două trăsături contradictorii: binele şi răul, lumina şi întunericul, frumos şi urâtul, pozitivul şi negativul. Aparent, unii dintre noi cred că binele şi răul sunt două noţiuni epuizate şi învechite care ţin de evul mediu şi de antichitate. În următoarele rânduri voi arăta că noţiunile de bine şi rău, pozitiv şi negativ sau lumină şi întuneric nu sunt învechite ci din contră la fel de actuale cum au fost de la începuturile lumii. Lumea şi cosmosul sunt complexe mai mult decât orice în sensul binelui şi pozitivului, complexitatea şi evoluţia sau avansarea putând exista numai în bine şi nu în rău.

Prin urmare, unde se situează teologul în contrastul dintre bine şi rău, lumină şi întuneric, moarte şi viaţă? În urmă cu mai mulţi ani un teologi din orient, Evagrie Ponticul ne spunea că „teolog este cel ce se roagă şi cine se roagă este teolog.” Evident s-au dat mai multe definiţii teologilor. Dar din câte ştim teologii sunt de mai multe feluri: teologi budişti [adepţii lui Buddha], teologi hinduşi [adepţii hinduismului], teologi zoroastrieni [adepţii lui Zoroaster], teologi musulmani [adepţii lui Mohamed], teologi mozaici adepţii lui Moise, teologi creştini şi enumerarea ar putea continua.

La fel de bine teologii am putea spune că se împart în două categorii: 1. teologi monoteişti, care recunosc existenţa unui singur Dumnezeu, şi 2. teologi politeişti care recunosc existenţa a mai multor dumnezei. În cadrul creştinismului la fel de bine întâlnim mai mulţi teologi: teologi ortodocşi, teologi catolici, teologi luterani, teologi calvini, teologi baptişti şi în cele din urmă am putea enunţa şi pe teologii penticostali.

Lumea teologilor este evident o lume specială, dar este o lume care nu ar putea exista fără de Cel care este sursă a creaţiei sau a cosmosului: Dumnezeu. Deşi există toate aceste mari diviziuni în lumea teologilor, în cele din urmă adevăraţii teologi sunt „slujitori ai binelui,” fiindcă Dumnezeu este „binele suprem.” Prin urmare, teologii au fost etichetaţi cu mai multe apelative sau epitete: slujitori ai luminii, luptători ai adevărului, eroi ai dreptăţii şi aşa mai departe.

Teologii la fel ca şi sfinţii sunt oameni cu slăbiciuni sau unii care au avut slăbiciuni. Dar am putea spune că ceea ce este comun atât teologilor cât şi sfinţilor este „căutarea şi slujirea

lui Dumnezeu." Evident, teologii sunt „oameni sub ascultarea lui Dumnezeu." Şi nu am putea să ne gândim la un teolog ca şi la un om fără de Dumnezeu. Existenţa lui Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce este motivaţia sau „motorul" de propulsie a teologilor.

Teologul este astfel un „gnostic" şi un mistagog al cunoaşterii şi trăirii în Dumnezeu. Problema teologilor este una veche şi se am putea spune că se întoarce la începuturile lumii şi ale omului, când acesta a început să îşi ridice semne de întrebare despre existenţa lui Dumnezeu şi a raportării omului la Dumnezeu. Aşa s-a simţit nevoia de a avea un fel de „călugări" sau „savanţi" în ceea ce priveşte existenţa lui Dumnezeu.

Raportat la Dumnezeu, nu este nevoie de teologi fiindcă Dumnezeu este existenţă prin sine ce nu are nevoie de nici un fel de explicaţie de Sine, totuşi dilema sau problema s-a intensificat mai mult în raport cu omul. Astfel, teologii au devenit o „clasă a lumii în care trăim." Ştim astfel de mai mulţi teologi ce nu au ajuns la sfinţenie dar pe care ortodoxia îi recunoaşte ca şi teologi. Am putea amintii pe Augustin, Origen, Toma Aquino, Ieronim şi mulţi alţii. Toţi aceştia deşi nu au fost sfinţi fiind uneori subiect al greşelilor dogmatice sau au căzut pradă ereziilor, au fost teologi şi au avut cunoştinţe ample de teologie. Să ne aducem aminte că Origen al Alexandriei, deşi a fost condamnat la sinodul al V-lea ecumenic din anul 553, a rămas un părinte al Bisericii, lecturile lui [nu în totalitate] fiind şi acum incluse în literatura creştină şi bisericească.

Prin urmare, teologii nu sunt sfinţii noştrii din calendare dar pot fii autorii noştri preferaţi din bibliotecă. Teologii ortodocşi sunt mai mult decât orice oameni ai binelui, al luminii şi a tot ceea ce este pozitiv. Chiar dacă ei au căzut în erezii [ei rămân în categorie teologilor creştini]. Erezia este mai mult decât orice „marea primejdie a teologilor." Astfel au existat mai mulţi teologi eretici care au fost condamnaţi şi excomunicaţi.

Trebuie să ştim că teologii astfel, sunt cei care se avântă pe piscurile cunoaşterii lui Dumnezeu. Dar nu putem concepe nici un teolog separat de noţiunea generică a binelui. Teolog este cel care urmând sfinţilor şi exemplului lor slujeşte binele şi pe Dumnezeu. Teologul este omul care se opune răului şi visează la o lume mai bună pentru el şi semenii lui. Cred că lumea de azi are nevoie de teologi, la fel cum are nevoie Dumnezeu. Am putea crede teologii sunt un fel de intermediari între Dumnezeu şi lume.

Chemarea teologului este înaltă şi „imposibilă" sau cu neputinţă de realizat prin puterile proprii. Totuşi, Dumnezeu a arătat de mai multe ori şi în mai multe feluri că vrea ca în lume să existe şi teologi. Ce ne-am face fără teologi? În primul rând teologii sunt cei care luptă alături de noi în urmarea binelui şi a luminii. Teologii sunt astfel simbolic oameni ai luminii. Deşi căile lumii sunt de multe ori încurcate şi încâlcite, teologii vor ca biruinţa binelui să fie categorică şi definitivă în lume.

O mare victorie sau biruinţă a binelui a fost învierea Domnului Iisus Hristos. Astfel, teologul sau mai mult decât orice teologul ortodox este „o persoană a învierii." Învierea este mai mult decât orice ceea ce speră şi ceea ce nădăjduiesc teologii. Ortodoxia a vorbit astfel de învierea morţilor şi de regenerarea sau renaşterea lumii. Aceasta este ceea ce eshagologia ortodoxă numeşte ca şi „veacul viitor" sau „lumea de apoi."

Teologii sunt astfel reali şi adevăraţi în măsura în care ei Îl trăiesc pe Dumnezeu. Teologii ne-au lăsat scrieri şi opere uimitoare care ne uimesc şi astăzi. Avem astfel scrieri teologice de la mai mulţi sfinţi părinţi: Ioan Hristostom, Ioan Damaschin, Nicodim Aghioritul, Grigorie Palama, Maxim Mărturisitorul, Ioan Casian şi mulţi alţii. Evident, este greu de cuprins în câteva cuvinte complexitatea teologilor şi mai ales a teologilor ortodocşi. Teologii sunt cei care stau în spatele mai tuturor scrierilor şi operelor teologice. Trebuie să recunoaştem că lumea noastră

de azi este destul de separată de spiritul sau duhul scrierilor teologice. Foarte puţini dintre noi suntem preocupaţi la modul serios de existenţa lui Dumnezeu.

Opusul teologilor am putea spune că sunt ateii. Ateii, cum au fost mai mulţi în istorie sunt cei care nu numai neagă existenţa lui Dumnezeu dar şi luptă împotriva lui Dumnezeu. Ateii visează la o lume fără Dumnezeu şi fără noţiunea de Dumnezeu. O astfel de lume este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii o lume pierdută şi reprobabilă. Creat de Dumnezeu cosmosul şi lumea există numai în parametrii şi termenii lui Dumnezeu.

Teologii au menirea de a ne reamintii că lumea fără Dumnezeu nu face nimic decât să se întoarcă în neantul din care a ieşit sau a apărut. Teologii sunt cei care ne spun că lumea şi existenţa ei se întemeiază pe valoarea şi axiologia binelui. Absenţa binelui duce la regresarea infintă a lumii şi a omului în spre neant şi nimic. Teologii sunt cei care ne arată şi ne deschid ochii spre plinătatea binelui şi a luminii. Teologii sunt cei care speră că binele şi lumina vor domina existenţa omului şi a cosmosului.

OMUL RELIGIOS, OMUL CREDINCIOS, OMUL ÎNDUHOVNICIT ŞI OMUL SFÂNT

Studiul existen ei umane a fost mai mult decât orice denumit antropologie [ανθροπολογια]. Astfel ştim că s-au dat mai multe definiţii omului. Unii l-au denumit pe om o fiinţă socială, alţii o fiinţă politică, alţii o fiinţă juridică sau alţii o fiinţă cultural . O altă definiţiee dat de om de unii antropologi a fost că omul este o fiinţă religioas [Homo religiosus după Mircea Eliade]. Ce este însă omul religios? Omul religios este o fiinţă care are o religie, adică are un set de crezuri religioase la care aderă sau pe care le susţine. Dacă unii cred c omul este

prin excelenţă o fiinţă religioasă, alţi neagă acest lucru. Omul este cel mai mult o fiin care are o religie, dar nu poate în nici un caz să fie exclusiv o fiinţă religioasă. În rândurile de faţă îmi propun să arăt că noţiunea de om religios este numai un început al unei ierarhii antropologice care în zilele noastre este fie greşit în eleas sau eronat interpretat . În prim instan omul religios este un om care are o religie Religiile sau dovedit de mai multe ori false şi de aici şi pluralitatea lor. Fiind mai multe religii este greu de crezut că toate sunt adevarate. În primul rând ce este o religie? O religie este un ansamblu de crezuri şi practici [cultice, rituale, iniţiatorice etc] care îl leagă pe om de Dumnezeu. Într-o religie, miza devine mai mare în momentul în care afirm că religia îl leagă pe om de Dumnezeu. Ceea ce vedem este că mai multe religii sunt contradictorii şi se neagă una pe alta. Deşi între iudaism, creştinism, mahomedanism, buddhism sau hinduism [ca să amintim numai câteva dintre principalele religii ale lumii] sunt multe puncte comune, se poate vedea că crezurile religioase diferă foarte mult. În timp ce creştinismul susţine iubirea semenilor şi pacea, islamul ne propune războiul şi ura sfântă în numele lui Dumnezeu [este vorba de aşa numitul gihad, doctrina războiului sacru în numele lui Alah şi a unicului său profet Mohamed]. Ierarhia antropologic a omului religios am grupat-o în 4 trepte sau nivele. Aceste nivele ă sunt generice între ele putând apărea şi alte segment ri.

1. Omul religios
2. Omul credincios
3. Omul înduhovnicit
4. Omul sfânt

După cum am arătat, omul religios este un om care aderă la o religie dar nu este neaparat un om crediocios. Astfel sunt foarte mulţi creştini, musulmani, hinduşi, taoişti sau buddhişti care ţin numai nominal de o anumit religie. Aceştia sunt oameni religioşi dar nu sunt oameni credincioşi. Care este diferenţa dintre omul religios şi omul credincios? Omul credincios este mai mult decât orice un om care crede în Dumnezeu şi îşi trăieşte viaţa luând parte activă la comunitatea religioas din care face parte. Acest om merge regulat la Biserică, posteşte, se roagă , citeşte cărţi de religie care sunt menite să îi deschidă orizonturile vieţii sale în Dumnezeu şi face multe alte asemenea. După o lungă etapă omul credincios ajunge la ceea ce teologia numeşte etapa înduhovnicirii. Aceast etapă este net superioară etapei omului credincios. Omul înduhovnicit este superior atât omului religios cât şi omului credincios. Acest om este omul care acum cunoaşte foarte bine religia din care face parte, şi mai mult decât orice are o orientare teologică în tot ceea ce face. Omul înduhovnicit este cu o treaptă mai sus de orice om în ceea ce priveşte cunoaşterea lui Dumnezeu. Omul înduhovnicit nu mai face faptele evlaviei din obligaţie sau din constrângere ci începe s îşi dea seama că postul, rugăciunea, privegherea, slujbele Bisericii şi cele asemenea sunt lucruri menite s îl menţină şi să îi asigure avansarea în cunoaşterea şi experimentarea lui Dumnezeu. Exemple de persoane înduhovnicire sunt multe. În special în România secolului al XX-lea au apărut aşa numiţii părinţi duhovniceşti care erau bătrâni înduhovnici pe care lumea ţ îi căuta pentru a le cere ajutorul şi spijinul. Dintre cei mai cunoscuţi părinţi duhovniceşti din România amintim pe părintele Ilarion Argatu, Părintele Constantin Galeriu, Părintele Ilie Cleopa, Părintele Teofil Pârâian, Părintele Nicolae Steinhardt, Părintele Dumitru Stăniloae şi mulţi i al ii. O trăsătură exemplară a oamenilor înduhovnici este moralitatea impecabilă. În general oamenii înduhovnici sunt şi nişte foarte buni moralişti care lasă în urma lor adevarate comori spirituale sau duhovniceşti. Câţi cititori nu au găsit mângâiere şi lumină sufletească în Jurnalul fericirii a părintelui Nicolae Steinhardt? Sau câţi nu s-au bucurat cu predicile şi cărţile părintelui Constantin Galeriu, în special memorabila sa Jertfă şi răscumpărare? Ultima treaptă a micului itinerariu în ierarhia

virtuţilor este omul sfânt. Ceea ce voi arăta ă este c sfinţenia este o noţiune deschisă dar ea este dobândit ierarhic şi nu haotic. Calendarele noastre sunt pline de nume ca şi Sfântul Dumitru, Sfântul Gheorghe, Sfântul Nicodim [se cunosc cel puţin trei sfinţi Nicodim: Nicodim Fariseul (probabil unicul sfânt care a reprezentat cu vrednicie clasa religioasă a fariseilor), Nicodim Aghioritul şi Nicodim de la ă Tismana], Sfântul Vasile, Sfântul Grigorie [la fel de bine se cunosc cel puţin in trei sfinţi Grigorie: Sfântul Grigorie Teologul, Sfântul Grigorie Palama şi Sfântul Grigorie Decapolitul]. Prin urmare putem vedea că de la omul religios la omul sfânt este o întreagă ierarhie pe care eu am reprezentat-o succint în rândurile de faţă . Aceste şabloane este foarte bine să le avem în minte. Aceasta fiindcă sunt foarte mulţi care se prezintă pe sine mai ceva ca şi sfinţii, neavând habar de ierarhia spirituaă sau cea morală care este proprie celor avansaţii. Nu cred că greşesc dacă afirm că sfinţenia este elitistă. Sfinţenia este a elitelor şi a celor care am ă putea spune respectă reguliile jocurilor. La fel cum la competiţiile sportive doar unul sau trei ajung să se suie pe podium, luând laurii sau cununile victoriei, şi sfinţenia este conferită după mai multe încercări şi lupte spirituale. Faptul că sfinţenia ortodoxă este greu şi dificil de dobândit nu a negat nici un teolog ortodox. Este un adevărat război spiritual urcuşul pe scările sfin eniei. Dar este bine ştim c ă sfinţenia este ierarhică şi nu este imposibil . Ceea ce trebuie s ştim este că sfinţii sunt persoane ale păcii, bucuriei, reconcilierii, virtuţilor, frumosului, dragostei, frăţietăţii, înţelegerii, şi cuvioşiei. Sfântul este supremul moralist şi un om al binelui. În el nu mai există posibilitate de întoarcere spre rău. La fel de bine sfinţii sunt persoane ale siguranţei şi ale certitudinii. Într-o lume în care ambiguul, incertul şi nesigurul ne chinuie conştient sau inconştient pe cei mai mult dintre noi, sfântul este omul certului. Iubirea, credinţa şi cunoaşterea de Dumnezeu nu au cum să fie valori sau axiologii nesigure, incerte şi ambigue. Caracterul incertitudinii vremurilor în care trăim au fost subliniate de mai mult filosofi şi teologi contemporani. Răsturnări neaşteptate de situaţie, guverne, preşedenţii sau statut al unor regiuni geografice sunt o monedă curentă a zilelor şi vremurilor de acum. De multe ori parcă avem sentimentul că pământul ni se mişcă sub picioare. Celor care vor să găseasc repere sigure în întunericul incertitudinilor în care bâjbâim le pot oferii aceste rânduri care sunt o mică expunere a unei ierarhii axiologice. Nici un sfânt sau sfântă dintre cei consacraţi şi cunoscuţi sau populari nu a ajuns sfânt făă să treacă prin cel puţin cele patru etape pe care le-am expus mai sus. Prin urmare nu poţi fii sfânt dacă nu ai fost un om religios, un om credincios şi un om înduhovncit. Cei care cred că pot trece direct la sfinţenie ă fără nici o etapă intermediară se înşală amarnic. Aceasta fiindcă odată ce cineva a ajuns sfânt nu mai exist cale de întoarcere. Dar ceea ce este cel mai tragic este că azi asistăm la un conflict al sfinţilor. Diferite religii şi diferite confesiuni creştine proclamă sfinţii fără a se consfătui cu fraţii lor. Vechile conflicte şi neînţelegeri dintre ortodocşi, catolici şi protestanţi sunt arhicunoscute şi nu cred că mai trebuie să revin asupra lor. Voi evidenţia doar că după spusele Noului Testament sunt „mulţi lupi în ţ haine de oaie.” Astfel de persoane sunt ereticii, schismaticii, apostaţii şi ateii. Foarte mulţi dintre atei recunosc ateismul lor numai în anumite împrejurări în timp ce în altele se postează ă ca şi oameni credincioşi. Mai nou mai mulţi psihiatrii şi psihanalişti au ajuns la concluzia că ateismul pur şi total este o form de nebunie. Aceasta mai ales în cazul ateismului practic care militează la o lume fără nici un Dumnezeu şi fără nici o religie. O astfel de lume ar fii greu de imaginat. O lume atee ar însemna o lume care vine de niciunde şi merge în niciunde.

TRONUL LUI DUMNEZEU ŞI ÎMPĂRĂŢIA CERURILOR

„Numaidecât am fost răpit în Duhul. Şi iată că în cer era pus un scaun de domnie, şi pe scaunul acesta de domnie şedea Cineva.” (Apocalipsă 4, 2) Existenţa lui Dumnezeu este un fapt incontestabil. Orice om care se naşte în această lume ştie din primele momente ale vieţii sale conştiente că există Dumnezeu şi lumea şi universul sunt creaţiile Sale. Acest sentiment al creaţiei lui Dumnezeu este resimţit de orice muritor şi de orice om care trăieşte pe acest pământ. Totuşi, în mai toţi dintre cei care trăim, „foamea şi setea de Dumnezeu” sunt fapte care definesc existenţa noastră. Mai mulţi sfinţi părinţi au spus că în spatele foamei şi setei biologice „se ascunde de fapt foamea şi setea de Dumnezeu.” Să nu fie paradoxal că Domnul Iisus Hristos a instituit „euharistia sau sfânta împărtăşanie?” Evident, euharistia este parte din „foamea şi setea de Dumnezeu.” Prin urmare, mai tot omul ştie despre Dumnezeu că este creatorul universului, al lumii şi al omului. Unii ajung să se perfecţioneze în cunoştinţele despre Dumnezeu şi devin teologi. Alţii sunt aleşi de Dumnezeu pentru a îi face cunoscute voile Sale în lume şi în creaţie. Aceştia sunt sfinţii lui Dumnezeu. Ceea ce mai mulţi sfinţi au vorbit despre Dumnezeu este faptul că în ceruri sau în paradis acolo unde Dumnezeu se află, dincolo de lumea materială şi de univers, Dumnezeu „stă pe un tron” sau un scaun de domnie. Tema tronului lui Dumnezeu este o temă arhicunoscută şi extrem de dezbătută. În special Sfântul Ioan Teologul autorul Apocalipsei în timpul răpirilor Sale extatice în ceruri a relatat că Dumnezeu stă pe un tron înconjurat de îngeri şi sfinţi. În prezentele rânduri îmi propun să scriu câteva rânduri despre tronul lui Dumnezeu. Tronul lui Dumnezeu nu este o realitate fizică asemenea unui tron regal cum sunt cele ale Marii Britanii, Danemarca, Olanda, Spania sau Suedia. Tronul lui Dumnezeu este mai mult decât orice un simbol. Simbolul tronului lui Dumnezeu este am putea spune „supremaţie sau suveranitatea lui Dumnezeu” în raport cu universul, lumea şi omul. Evident Dumnezeu nu este un rege în sensul adevărat al cuvântului. Dar, mintea umană a atribuit pe parcursul timpului mai multe „chipuri şi imagini antropomorfice.” O astfel de imagine este cea în care începând cu Sfântul Ioan Teologul

umanitatea l-a reprezentat pe Dumnezeu „şezând pe un tron.” Un tron ne duce cu gândul întotdeauna la un rege sau la un împărat. Mintea umană fiind limitată, Dumnezeu a început să fie imaginat ca având un tron sau un scaun unde stă înconjurat de aleşii şi îngerii Săi. Dacă Dumnezeu are cu adevărat un tron sau un scaun de domnie în ceruri sau pe pământ este până la urmă irelevant şi nesemnificativ. Oricum, ortodoxia a dezvoltat o adevărată mistică a tronului. În toate altarele bisericilor ortodoxe de obicei există un tron sau un scaun de sus care este chip al „tronului lui Dumnezeu.” Orice reşedinţă arhierească în ortodoxie are un scaun sau un tron episcopal, mitropolitan sau patriarhal care este chip al tronului lui Dumnezeu. Tronul lui Dumnezeu este un simbol al puterii, bunătăţii, măreţiei şi dreptăţii lui Dumnezeu. Apoi mai mult decât orice este foarte relevant de cunoscut că în timpul vieţii Sale pământeşti Domnul Iisus Hristos a vorbit şi a predicat oamenilor „împărăţia cerurilor.” Orice împărăţie presupune un tron imperial. Simbolul tronului lui Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii faptul că Dumnezeu este conducător absolut al lumii şi al umanităţii. Un autor celebru al lumii a fost mai mult decât orice proorocul Isaia din Vechiul Testament. Sfântul Isaia a descris căderea Diavolului şi a celor ce au urmat lui tot folosindu-se de imaginea tronului. „Tu care ziceai în cugetul tău: "Ridica-mă-voi în ceruri şi mai presus de stelele Dumnezeului celui puternic voi aşeza jilţul meu! În muntele cel sfânt voi pune sălaşul meu, în fundurile laturei celei de miazănoapte.” (Isaia 14, 13). Faptul că diavolul a vrut mai înainte de facerea universului, a lumii şi a omului să i-a locul lui Dumnezeu este un fapt care a fost reprezentat de autorii biblici ca şi o uzurpare de tron. Conform autorilor biblici, diavolul, care ca şi înger avea numele de Lucifer, a vrut să schimbe „rânduiala firii sau legile naturale lăsate de Dumnezeu.” Am spunea spune că diavolul a voit să „Îl detroneze” pe Dumnezeu. Această încercare nereuşită de uzurpare sau „detronare” a lui Dumnezeu a adus cu sine la schimbarea numelui lui Lucifer care a devenit Satan. Evident, în ceruri dincolo de timp, spaţiu, lume şi univers nu există tronuri cum sunt cele ale zilelor noastre. Deşii unii consideră moda regilor şi a împăraţilor învechită, avem multe motive să credem că ea s-a inspirat din tematica religioasă. Regele medieval ce şedea pe tron era văzut ca şi chip al lui Dumnezeu pe tronul măririi heruvimilor şi a serafimilor. Dacă în ceruri există cu adevărat un „tron al lui Dumnezeu” este greu de spus. Sfântul
Ioan Teologul ne spune că cu adevărat în ceruri Dumnezeu şade pe tron sau un „scaun de domnie” şi de acolo se ocupă cu lumea, universul şi omul. În acest sens, este greu de spus dacă autorii biblici şi în special proorocul Isaia au crezut că realmente Dumnezeu şade pe torn. Dar pentru a ne face să înţelegem ce s-a produs în ceruri cu diavolul el a recurs la
imaginea tronului lui Dumnezeu. Ştim astfel că Diavolul a voit să îşi pună tronul său s-au în alte cuvinte să i-a locul lui Dumnezeu. Acest lucru a fost făcut mai mult decât orice abuziv şi ireversibil. Ştim astfel că există legi penale, publice şi naţionale. Tot aşa, am putea spune că diavolul a încălcat legile lui Dumnezeu ceea ce a dus la pedepsirea sa şi la aruncarea lui în iad sau infern. Mai toţi sfinţii părinţi ne spun că hotărârea lui Dumnezeu cu privire la diavol a fost ireversibilă. Astfel, diavolul şi cei care i-au urmat lui au căzut din ceruri ireversibil şi nu se mai pot întoarce înapoi. Căderea diavolului după cum am spus, a fost o încercare nereuşită de a uzurpa sau a detrona pe Dumnezeu. Evident, nu putem ştii cu exactitate ce a avut loc acolo şi atunci. Dar credem că autorilor biblici şi sfinţilor părinţi ai Bisericii din milostivirea Sa, Dumnezeu a descoprit unele lucruri în acest sens. Dumnezeu ar putea să ne descopere mai multe lucruri şi pe viitor. Totul ţine de credinţa şi de iubirea noastră faţă de Dumnezeu. Tronul lui Dumnezeu este prin urmare simbol al împărăţiei cerurilor. Suveranitatea, supremaţia şi dumnezeirea lui Dumnezeu nu pot fii astfel în nici un fel contestate şi batjocorite. După cum

am arătat, diavolul a luat în batjocură aceste lucruri şi a fost condamnat etern de Dumnezeu. Se cuvine ca şi noi să învăţăm din aceste lucruri şi să nu repetăm la nivelul nostru de oameni sau făpturi ale lui Dumnezeu ceea ce a făcut diavolul. Astfel, trebuie să ştim din veacul veacului că nu putem devenii Dumnezeu. Omul este făptură şi creaţie a lui Dumnezeu. Asemenea unui sculptor, omul este o „statuie sau un monument" al lui Dumnezeu. Din acest motiv Biblia ne spunea că omul are de la creaţie „chipul şi asemănarea lui Dumnezeu." Acestea fiindcă, după cum am spus, orice sculptor sau pictor îşi lasă întipărit în opera sa imaginea sau chipul său. La fel de bine şi Dumnezeu a lăsat în noi toţi „chipul şi imaginea Sa." Mai mult marele mistic german Meister Eckart spunea că omul şi mai ales sufletul său nu este nimic mai mult decât „o scânteie din Dumnezeu." Evident, dacă omul nu este un „om al rânduieli pe pământ" el nu va fii nici în ceruri. Dacă omul nu se v-a spune regelui, preşedintelui sau împăratului din ţara sa, el nu se v-a supune nici lui Dumnezeu din ceruri. Astfel, istoria cunoaşte mai mulţi sfinţi regi. Ştim astfel de Solomon şi David care au fost regi ai evreilor, de sfinţii împăraţi Constantin şi Elena care au fost împăraţi ai Imperiului Bizantin. Mai apoi ştim tot din istorie de domnitorul Constantin Brîncoveanu şi probabil că mai sunt mulţi alţii pe care nu îi mai cunoaştem. Evident, tronul lui Dumnezeu nu este o realitate fizică asemenea un scaun de lemn cu spătar care îl au marile monarhii sau regate ale lumii. Referitor la acest tron al lui Dumnezeu există foarte multe legende şi povestiri atât în folclor cât şi în tezaurul creativ al umanităţii. Nenumăraţi pictori, sculptori, artişti, cineaşti au făcut reprezentaţii ale tronului lui Dumnezeu. Ceea ce teologii ne spun este că sufletului omului simte o bucurie imensă când ştie că Dumnezeu „este aşezat pe tronul Său şi pământul este aşezământ al picioarelor Sale." Dumnezeu a fost astfel gândit şi imaginat ca şi rege al regilor şi împărat al
împăraţilor. Evident, Dumnezeu este mai mult decât orice dincolo de lume, univers, timp şi spaţiu. Deşi lumea raportată la Dumnezeu este infirmă şi minusculă, avem motive să credem că pe tronul lumii stă chiar Dumnezeu. Cei care nu se supun lui Dumnezeu avem motive să credem că vor suferii soarta diavolului şi diavolilor care i-au urmat lui. De acest motiv se cuvine să ne rugăm lui Dumnezeu să aibă milă şi să ne ferească de aceasta. Încercarea diavolului de a „detrona pe Dumnezeu" a dus cu sine la apariţia şi fondarea infernului şi a răului. Cauza logică a răului din lume a fost fără de nici o îndoială planurile sau uneltirea malefică de a răsturna nu numai pe Dumnezeu, dar după cum ne spunea proorocul Isaia acum mai bine de 2000 de ani întregul univers. Odată ce Dumnezeu era detronat, avem motive să credem că diavolul dorea distrugerea lumii şi a omului. Aceste lucru îl putem vedea mai apoi atunci când diavolul i-a ispitit şi i-a dus în păcat pe protopărinţii noştrii. Evident, imaginea tronului lui Dumnezeu este una neplăcută pentru mulţi din zilele noastre fiindcă ştim ce implică aceasta dincolo de orice. „Tronul lui Dumnezeu" implică mai mult decât orice ascultare, supunere şi credincioşie lui Dumnezeu. Din acest motiv, Decalogul lui Moise ne spunea „să nu ai alţi dumnezei afară de Mine." Pentru oamenii credincioşi şi care sunt obişnuiţi cu preceptele religiei, tronul lui Dumnezeu este o realitate pe care o avem cu toţii în suflet fiindcă ştim că Dumnezeu este Cel care ne conduce şi mai mult decât atât Cel care ne-a creat. Prin urmare, am arătat în prezentul studiu că tronul lui Dumnezeu este o realitate dublă, una simbolică şi alta religioasă. Pe baza acestui misterios tron al lui Dumnezeu au existat mai multe mitologii, superstiţii şi tradiţii mai mult sau mai puţin ortodoxe. În acest studiu am voit să arătăm care este mai mult decât orice concepţia ortodoxă a „tronului lui Dumnezeu."
3

HERUVIMUL CU SABIE DE FOC

Pentru cei dintre noi care suntem familiari cu textele biblice ştim că cartea Facerii vorbeşte despre faptul că protopărinţii noştii au fost izgoniţi din Eden de un heruvim cu osabie de foc. În prezentul articol aş vrea să scriu câteva rânduri despre cine a fost acest tainic heruvim din cartea Facerii. Cine a fost heruvimul cu sabie de foc care i-a scos pe protopărinţii noştrii din Eden? Prin urmare ce ştim despre heruvimi în general? Heruvimii sunt în mare făpturi îngereşti care ştim că sunt nemuritoare. „ Heruvim este o clasă specială de îngeri, care urmează ierarhic după arhangheli. Heruvimii suntmenţionaţi de mai multe ori în Bibliesi sunt prezentaţi ca făpturi cereşti înaripate." Esteprobabil destul de necesar ca astăzi să medităm mai mult la cine a fost acest heruvim carei-a scos din Eden pe protopărinţii noştii? O întrebare care ne-o ridicăm cât se poate deevident este ce a fost această sabie de foc cu care primii oameni au fost scoşi din stareaprimordială a fericiii din Eden? Sfinţii Părinţi au afirmat mai mult decât orice existenţa lumii îngerilor ca şi o lume a tainei şi a ceea ce depăşete capacitatea de cuprindere a omului.„ Heruvimii cei cu ochi mulţi sunt a doua ceată din ierarhia îngerească, după serafimi,stând înaintea Dumnezeului atotştiutor în lumina inefabilă. Ei strălucesc întotdeauna delumina cunoaşterii lui Dumnezeu, a Înţelepciunii Sale şi a cunoaşterii tainelor lui Dumnezeu.Numele de 'heruvim' înseamnă 'înţelegere deplină' sau 'împărtăşirea înţelepciunii' înebraică, ei sunt luminaţi şi astfel, prin heruvimi, înţelepciunea este transmisă şi altora şiluminarea ochilor spirituali este dată pentru vederea lui Dumnezeu şi pentru a primi înţelepciunea Lui. Cu alte cuvinte, Dumnezeu "şade între heruvimi" (II Regi 6,2). Reprezentând tainele cereşti, în Vechiul Testament, figurile heruvimilor împodobeau sanctuarul. Doi heruvimi din aur erau aşezaţi pe scaunul milei - chivotul Legii - şi Domnulvorbea poporului său dintre ei (Ieşirea 25, 17-22). Figuri de heruvimi erau ţesute pe perdelele tabernacolului. În timpul Liturghiei credincioşilor, se cântă cântarea heruvimilor, credincioşii închipuindu-i atunci pe heruvimii între care stă Domnul." Prin urmare lumea religiei a afirmat existenţa heruvimilor. Iată care este definiţia datăheruvimilor după dicţionarul explicativ al limbii române: „ HERUVÍM m. (în creștinism) Înger care urmează ierarhic după arhanghel. / cheruvimu." Biblia şi mai toate tradiţiileiudaice afirmă existenţa heruvimilor ca şi clasă separată a îngerilor. Tot Biblia a afirmat căheruvimii sunt înzestraţi cu "săbii de foc." Aceste săbii de foc au fost subiectul mai multorimaginaţii ale diferitelor epoci istorice. Sabia de foc a heruvimilor este mai mult decât oriceun simbol creştino-iudaic al luptei dintre bine şi rău, dintre diform şi frumos, dintre grostescşi fericire.Evident că îngerii şi heruvimii sunt entităţi care nu se sunt cunoscute în deplinitate.Aceasta fiindcă heruvimii ca şi îngeri sunt separaţi de categoria noastră a oamenilor. Au fostcreaţi de Dumnezeu mai înainte de om şi au jucat un rol esenţial în existenţa omului înmomentele lui cele mai cruciale. Izgonirea primilor oameni din Eden [biblica grădină aEdenului] a fost un eveniment transcendent. Cauzele care au dus la expluzarea omului dinstarea edenică a fost

neascultarea de voia lui Dumnezeu.” Sfinţii Părinţi spun că o altăcauză ar fii fost plictisul şi dorinţa omului de a experimenta alte stadii de vieţuire.

1
http://ro.wikipedia.org/wiki/Heruvim.

2
http://ro.orthodoxwiki.org/Heruvim.

3
http://www.archeus.ro/lingvistica/CautareDex?query=HERUVIM.

1

Religia şi mai nou şi ştiinţa afrimă existenţa heruvimilor şi a capacităţ ilor lorsupranaturale. Heruvimii după teologia ortodoxă nu sunt extratereştii ci sunt creatori aiuniversului şi conducători ai lui. Ei sunt cei care hotărăsc soarta şi cursul vieţii omului înstadiul pământesc şi mai apoi în lumea de apoi. Nu se ştie exact numărul heruvimilor. Seştie că heruvimii sunt fiinţe suprapământeşti, fiinţe care există dincolo de graniţele lumiiacesteia.Modalităţile de contactare ale heruvimilor nu sunt ştiinţifice ci mai mult religioase.Unele tradiţii menţionează ca şi heruvimi următoarele nume: „Cherubiel,Ofaniel,Uriel, Zofiel,Azazel,Berith,Lauviah,Marou,Salikotal,Şamsiel.” Prin urmare în tradiţia ortodoxăse crede că unul dintre aceşti heruvimi i-au expulzat pe primii oameni din Eden sau maibine spus din starea edenică. Taina „sabiei de foc a heruvimilor există şi în zilele noastre. Şi în zilele noastre avem de foarte multe ori nevoie să tăiem ceea ce este rău de ceea ce estebun şi să luptăm cu „sabia sorţii şi a vicisitudinilor vieţii.” Îndemnul heruvimilor despre care ştim că există dar nu ştiim exact numărul lor estecă se cuvine să luptăm şi noi cu sabia de foc al binelui împotriva asalturilor răului şi ainfernalului. Chemarea primordială a lui Dumnezeu faţă de om a fost la o viaţă heruvimică,deci la o viaţă a sabiei de foc, a rupturii dintre ceea ce este viciat şi perisabil la ceea ce estespiritual şi superior. Lumea heruvimilor este o lume deschisă nouă celor care suntem însetaţi de iubirea de Dumnezeu. Teolog Radu Teodorescu

4
http://en.wikipedia.org/wiki/Talk%3ACherub.

2

ANGHEOFILIA

Lucrarea de faţă este mai presus de orice o lucrare care se înscrie pe tradiţia Filocaliei[2] Sfântului Nicodim Aghioritul. Din câte ştim filocalia este mai mult un compedium de lucrări teologice care se axează în jurul idei iubirii de frumos. Plecând de la bazele filocalice puse de Sfântul Nicodim Aghioritul în secolul al XVIII-lea, mă voi strădui pe cât îmi este cu putinţă să aprofundez aceste baze teologice. Evident că Filocalia este una dintre cele mai complexe lucrări de spiritualitate din Biserica Ortodoxă.[3] Trebuie să evidenţiem aici că Filocalia Sfântului Nicodim Aghioritul are numai 4 volume.[4] Varianta oficială a Filocaliei în limba română este de 12 volume.[5]

Evident Filocalia este mai mult decât orice o introducere în chipul frumuseţii lui Dumnezeu. Evident că există frumuseţe în cosmos, în lumea naturală cum ar fii un apus de soare, sau un cer înstelat. Ceea ce a încercat Sfântul Nicodim Aghioritul în Biserica Ortodoxă a fost să evidenţieze „nevoia de a fii conştienţi de frumuseţea lui Dumnezeu sau a vieţuirii cu Dumnezeu." Înţelegem astfel că a fiii ortodox înseamnă să fii o „persoană filocalică." În ciuda a mai multor tendenţioase răstălmăciri rău intenţionate a sensului ortodoxiei şi a sensului expresiei de a fii ortodox, o cât se poate de evidentă dimensiune a ortodoxiei este cea filocalică.[6] Prin urmare, un sens al ortodoxei ca şi experienţă a lui Dumnezeu este cel filocalic.

[2] http://www.filocalia.ro/.
[3] http://ro.orthodoxwiki.org/Filocalia.
[4] În acest sens, lucrarea regretatului părinte Dumitru Stăniloae de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti este mai mult o aprofundare a conţinului filocalic. Trebuie să evidenţim că Filocalia în prima ei sinteză a fost realizetă la Sfântul Nicodim de la Muntele Athos.
[5] Acest lucru se datorează Părintelui Dumitru Stăniloae care a amplificat Filocalia la mai multe texte patristice.
[6] Opusul filocaliei este „cacofilia" sau mai bine spus iubirea de urât.

În general în răsăritul ortodox nu s-a conceput niciodată experienţa lui Dumnezeu ca şi o experienţă a răului şi a urâtului. În acest sens, în ortodoxie noţiunea de rău este o noţiune bipolară sau mai bine spus o noţiune care este pe aceiaşi lungime de undă cu noţiunea de urât, la fel cum noţiunea de bine este pe aceiaşi lungime de undă cu noţiunea de frumos.[7] Prin urmare, este cât se poate de evident că ortodoxia părinţilor noştii a fost mai presus de orice filocalică.

Evident că ar fii fost foarte uşor pentru Sfântului Nicodim Aghiortul de la moartea căruia sărbătorim 200 de ani să scrie o lucrare de angheolofilie. Prin urmare ţin să precizez încă de la început că titlul acestei lucrări este tributar Sfântului Nicodim Aghioritul. Prin anghelofilie am voit să arăt mai presus continuitatea iubirii de frumos sau la drept vorbind faptul că următorul pas în iubirea de frumos este iubirea de de îngeri. Teologia numeşte iubirea de îngeri angheolofilie. În orice caz, angheolofilia este un termen angheologic. La fel cum din punct de vedere teologic se vorbeşte de anghelodulie, la fel vorbim şi de angheolofilie.

Bierica Ortodoxă în esenţa ei este o Biserică anghelofilă. Cel mai amplu cult pe care îl are Biserica în acest sens este în faţa arhanghelilor Mihail şi Gavriil. Tradiţia ortodoxă cunoaşte însă şi alte fiinţe îngereşti: Rafail, Ragueil, Mesail, Serafiel, Heruviel şi mulţi alţii pe care limitele impuse de spaţiu nu ne pot permite să îi menţionăm. Prin urmare o scurtă definiţie a angheolofiliei este „iubirea de îngeri.” Trebuie să afirmăm în prezentele rânduri faptul că în esenţa lui cultul ortodox este un cult anghelofil. Prin urmare, iubirea de îngeri este o parte din agheolodulie sau mai bine spus din cultul îngerilor.

Prin urmare, Biserica Ortoodoxă este o Biserică anghelofilă o Biserică a iubirii îngereşti şi a iubirii de îngeri.[8] În ori ce caz, în ortodoxie nu s-a scris mai nimic despre angelofilie în sens expres sau distinct. Evident, ortodoxia este în acest sens, o religie a iubirii de îngeri. Iubirea de îngeri sau angheolofilia are mai multe aspecte. Anghelofilia este desprinsă în acest sens din teofilie adică din iubirea de Dumnezeu. Evident cea mai de sus treaptă a ortodoxiei este teofilia. Evident există o puternică legătură între teofilie şi angheolofilie.[9]

Am putea spune că ortodoxia este o tradiţie angheolofilă de la apariţia ei. Cea mai concreată dovadă a acestei angheolofilii din punct de vedere ortodox este exprimată de Sfântul Ioan Teologul în Apocalipsa sa. Au trecut mai bine de 1900 de ani de la scrierea Apocalipsei pe

---

[7] Trebuie să menţionăm că opera sfântului Nicodim este mult mai amplă: *Pidalion sau Cârma Bisericii Ortodoxe*, ed. Credinţa Strămoşească , f.l., 2007 (la autor este trecut numele Patriarhului Neofit al Constantinopolului) *Războiul nevăzut*, Anastasia, Bucureşti, ???; Egumeniţa, Bucureşti, an *Paza celor cinci simţuri*, Anastasia, Bucureşti, 1999; Egumeniţa, Bucureşti, an *Hristoitia (Bunul moral al creştinului)*, Egumeniţa, Bucureşti, an ???? *Despre vrăjitorie*, traducere din limba greacă de Ion Diaconescu, editura Sophia, Bucureşti, an 2003 *Carte foarte folositoare de suflet. Sfătuire către duhovnic*, Egumeniţa, Bucureşti, an ; Editura Mitropoliei Banatului, an 1997, *Grădina darurilor. Tâlcuire la Cântarea Maicii Domnului*, editura Sophia, Bucureşti, an ??? *Apanthisma. Rugăciunile Sfinţilor Părinţi*, editura Sophia, Bucureşti, an ??? Cuv. Efthimie Zigaben, Sf. Nicodim Aghioritul, *Psaltirea în tâlcuirile Sfinţilor Părinţi*, 2 volume, Egumeniţa, Bucureşti, an ???? Sf. Nicodim Aghioritul, Neofit Kafsokalivitul, *Deasa împărtăşire cu Preacuratele lui Hristos Taine*, traducere de Arhim. Petroniu Tănase, Ed. Reîntregirea [Isvoare duhovniceşti], Alba-iulia, an????.

[8] Ţin să evidenţiel “riscurile” la care m-am supus alegând acest titlu al prezentului volum. Aceasta fiindcă exixtă conotaţii imorale din punct de vedere terminologic al termenului de “filie.” În tradiţia ortodoxă există mai mulţi termeni ai cuvântului “filie” cum ar fii: hristofilie, pnevmatolofilie, triadofilie, soteriofilie, eclesiofilie şi alţii asemenea.

[9] Acest lucru a apărut cît se poate de evident în scrierile sfinţilor părinţi şi a marilor părinţi ai Bisericii.

insula Patmos din marea Egee. Ortodoxia consideră Apocalipsa Sfântului Ioan mai presus de orice o lucrare de angheolofilie.[10]

Prin urmare, este necesar să aprofundăm temele de angheologie. Evident că anghelofilia este mai presus de orice o rudă a anghelologiei.[11] În ori ce caz, semnele unei angheologii sănătoase implică mai mult decât orice anghelofilia. Omul a fost creat mai presus de orice ca şi un fel de angheofil, ca şi un mediu de comunicare cu îngerii. Acest lucru a fost afirmat de Biblie prin expresia prin care ni se spune că omul a fost creat „cu puţin mai mic decât îngerii."[12] Am putea spune că de aici ar putea reieşii un fel de concluzie clară angheologică. Evident, lumea îngerilor nu este lumea „extratereştrilor" din seriale şi emisiunile SF pe care le vedem pe micile şi marile ecrane.[13] Atunci ce să fie aceată lume a îngerilor? Încercări de definire a existenţelor îngereşti au fost făcute din cele mai vechi vremuri. Astfel, dacă studiem numai limbile balcanice vom vedea enorm de multe denumiri la existenţele îngereşti: existenţe netrupeşti, făpturi cereşti, spirite vii, enumerarea ar putea continua. Evident, îngerii şi oamenii la un anumit nivel se înrudesc sau mai bine spus ar trebuii să se înrudească. Omul înduhovnicit este şi un om îngeresc. Cunoaşterea lui Dumnezeu implică cu sine şi o cunoaştere sau o „experimentare îngerească." Experimentarea îngerilor duce cu cine la angheolofilie. Am putea spune că în latura ei cea mai profundă ortodoxia este „angheolofilă." Mai mult decât atât, ortodoxia este un îndemn la anghelofilie. A iubii îngerii înseamnă a Îl iubii pe Dumnezeu. Evident că Sărtbătoarea Buneivestiri din clendarul ortodox este cel mai evident exemplu al anghelofiliei. Nu credem că exagerăm dacă spunem că Bunavestire este un eveniment angheolofil sau am putea spune că Bunavestire pune din punct de vedere biblic bazele anghelofiliei contemporane.

O formă evidentă a anghelofiliei este iconografia. Reprezenatarea imagistică a îngerilor pe iconostas sau în icoanele devoţionale din casele particulare este tot o formă de angheolofilie. Din câte ştim cei mai reprezentaţi îngeri sunt arhanghelii Mihail şi Gavriil. Am putea spune că în mare orice ortodox este un anghelofil.[14] Ortodoxia este astfel o dimensiune a angheolofililor. Evident este destul de greu să redăm repere exacte ale anghelofiliei după

---

[10] Fără nici o îndoială am putea spune că Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul este mai presus de orice un început a ceea ce am putea numii „tradiţia angheolofilă a ortodoxiei." Aceasta este cât se poate de contrar mărturiilor contemporane care consideră tradiţia ortodoxă o tradiţie a „obscurantismului" şi a „lipsei de actualitate."

[11] http://www.visionaryliving.com/category/angels-and-faries/. Am putea face aici o referinţă la americanca Rosemary Helen Guilley care a scris o lucrare de angheologie denumită "Enciclopedia îngerilor..

[12] Evident pentru o persoană cu frica de Dumnezeu această expresie „cu puţin mai mic decât îngerii" este mai presus de orice o distincţie ontologică. Prin urmare ontologic omul nu poate devenii un înger. În creştinsim problema angelofilei este cât se poate de acută existând enorm de multe aspecte legate de anghelofilie.

[13] Din nefericire mai mulţi oameni din ziua de astăzi fac mari confuzii între referinţe biblice exacte la personajele îngereşti biblice şi la existenţe extraterestre. Este vorba de aşa numitul fenomen UFO sau OZN. Evident îngerii nu sunt OZN sau UFO. Atunci am putea fii întrebaţi ce sunt ei? Poziţia Ortodoxiei este că indiferent dacă Dumnezeu a creat alte forme de viaţă în univers [fiinţe extratereste sau aşa numiţii „aliens" în argoul SF al zilelor noastre] Domnul Iisus Hristos este o persoană care „a fost, este şi va fii" (ca să ne exprimăm într-un limbaj apocaliptic. Prin urmare, existenţa altor vieţi în univers nu condiţionează actele şi faptele lui Hristos Dumnezeu ca şi Fiul lui Dumnezeu. Aceasta o spunem pe fondul invaziei imaginare SF a zilelor noastre când peste tot suntem asaltaţi cu personaje extratereste cât se poate mai hidoase şi mai ieşite din comun. Evident că în infinitatea Sa Dumnezeu putea crea mai multe lumi. În cele din urmă problema nu ne priveşte ca şi persone umane care am fost „creaţi pentru a stăpânii lumea de aici."

[14] Prin urmare autorul prezentului volum este şi el un anghelofil. Prin urmare dedic această lucrare tuturor iubitorilor de îngeri care probabil nu sunt conştienţi de anghelofilia ei. A enumera pe toţi cei care au sentimente anghelofile ar fi mult prea mult. Ne putem aduce aminte de un mare anghelofil al vremurilor antice: Sfântul Dionisie Areopagitul care pe linie apocaliptică putem spune că a scris primul mare tratat de anghelofilie din istorie.

termenii cibernetici ai lumii contemporane. Prin urmare, trebuie să ţinem cont că angheolofilia este ceva care depăşeşte dimensiunea pur ştiinţiifcă. Anghelofilia este mai mult decât orice un fel de experimentare a inter mediarilor dintre Dumnezeu şi om. Nu putem ajunge la Dumnezeu decât prin îngerii Lui. Cine sunt aceşti îngeri? Îngerii sunt făpturile lui Dumnezeu prin care Dumnezeu a adus totul întru fiinţă. Mai mult decât orice îngerii sunt existenţe inteligente. Este greu de crezul că îngerii nu sunt înzetraţi cu inteligenţă din moment ce ei au cocreat cu Dumnezeu complexitatea universului. Sursă a tuturor galaxiilor şi a planetelor este Dumnezeu care a creat totul prin îngerii Săi. Prin urmare, angheolofilia este şi cosmologie.[15]

Evident despre îngeri ştim că au mai multe fucnţii. Îngeri au fost pe parcursul existenţei omeneşti subiect de atracţie a mai multor erudiţi, mari intelectuali şi mari oamenii de litere.[16] Evident bazele cultice ale anghelofiliei le găsim eventual în cultul iudaic. Din câte ştim cele mai multe referinţe la cultul îngerilor le avem în Vechiul Testament. Prin urmare, religia nu vorbeşte numai de angheologie ci ea a pus bazele anghelofiliei.[17] Ceea ce nu se vorbeşte expres referitor la cultul îngerilor este aspectul anghelofilic. Cultul îngerilor este propriu zis anghelofil sau mai bine spus este o expresie a anghelofiliei. Evident din punct de vedere al Noului şi al Vechiului Testament, cultul îngerilor este mesianic.[18]

---

[15] Despre aspectul cosmologic al angelofiliei este mai greu de redat ceva cât se poate de conslusiv. Avem motive să credem că îngerii iubesc cosmosul pe care îl şi stăpânesc. Evident nu putem cunoaşte toate tainele cosmosului fără sprijinul îngerilor. Acest lucru a fost pentru prima dată exprimat în Vechiul Testament. Înţeleptul Solomon a fost printre primii mari înţelepţi ai lumii antice care şi-a dat seama că roul îmngerilor, a serafimilor, a heruvimilor şi a restului făpturilor create de Dumnezeu în lumea nevăzută este cât se poate de evident.

[16] Am putea exemplifica aici mai recent două nume sonore din „panteonul" inlectual occidental: profesorul David Keck sau Peter Marshall şi Alexandra Walsham.

[17] În ortodoxie vorbim cât se poate de evident de cultul îngerilor. http://www.crestinortodox.ro/alte-articole/70648-cultul-sfintilor-ingeri-in-antichitatea-crestina.

[18] Calendarul ortodox a hotărât mai multe zile de cinstire a îngerilor: este vorba de zile anghelofile am putea să le enumerăm: aceasta este Soborul sau Adunarea mai-marilor arhistrategi (capetenii) Mihail si Gavriil si a tuturor Puterilor ceresti celor fără de trupuri - se sărbătoreşte la 8 noiembrie. Vechimea ei se urcă pana in sec. V. La origine a fost simpla aniversare anuală a sfinţirii unei biserici a Sfintului Arhanghel Mihail, ridicată la termele lui Arcadius din Constantinopol; de aceea, în cele mai vechi sinaxare apare ca o sărbatoare numai a Arhanghelului Mihail. Mai tarziu şi-a largit obiectul la cele două căpetenii îngeresti (Mihail si Gavriil) şi apoi a devenit o sărbătoare comună a tuturor Sfinţilor îngeri de toate categoriile, cum apare in Mineiele ortodoxe de azi (vezi Mineiul pe noiembrie, ziua 8, la Sinaxar). În afara de această sărbătoare principală a Sfinţilor îngeri, în Mineiele ortodoxe mai gasim înca patru zile liturgice (sarbatori fara ţinere) consacrate pomenirii sfinţilor arhangheli sau unor minuni facute prin puterea lor, şi anume: la 6 septembrie, se săvârşeşte pomenirea unei minuni facute de Sf. Arhanghel Mihail, la Chones, in Colosse din Frigia, unde exista inca din vechime o vestita biserica a Sfantului Arhanghel Mihail, devenita centru de pelerinaj (vezi Mineiul pe septembrie, ziua 6, la Sinaxar). Sărbătoare locala la început, ea a fost generalizata în toata Ortodoxia în timpul împaratului Manuel Comnenul, in sec. XI. La 26 martie, adica a doua zi după praznicul Buneivestiri, prăznuim Soborul mai-marelui voievod Gavriil, cel de al doilea personaj principal al evenimentului Buneivestiri. Sărbatoarea pare a fi destul de veche, fiind preluată de Bizant din tipicul Ierusalimului şi al minastirii Sf. Sava (vezi Sinaxarul din Mineiul pe martie, ziua 26). Ea exista probabil înca din sec. V, deoarece o gasim şi la sirienii monofiziti, la aceeaşi dată ca la ortodocşi. La 13 iulie, praznuim iarăşi Soborul (al doilea) al marelui arhanghel Gavriil, care este, probabil, la origine ziua sfinţirii vreunei biserici vestite a Sfantului Arhanghel Gavriil sau ziua arătarii lui în vreo astfel de biserică (Sinaxarul respectiv din Minei nu da nici un fel de explicaţii asupra originii sau obiectului sarbatorii). La aceasta, am mai putea adauga o alta serbare a arhanghelului Gavriil din Adin, in ziua de 11 iunie (fără slujbă), cand se comemorează apariţia acestui sfânt arhanghel la o chilie din Sf. Munte (Adin), unde el ar fi invăţat pe un călugar să cânte pentru prima oara partea de la început a Axionului Sfintei Fecioare: Axion estin, adica: Cuvine-se cu adevarat.. (vezi Sinaxarul din Mineiul pe iunie, ziua 11); faptul s-ar fi intamplat prin sec. X, iar serbarea a ramas până azi limitată la manastirile atonite. http://www.crestinortodox.ro/alte-articole/70649-sarbatorile-inchinate-sfintilor-ingeri-in-cultul-ortodox.

Evident în acest studiu nu ne vom baza pe elemente necanonice sau apocrife ale tradiţiei Bisericii. Biserica Ortodoxă a fost ataşată pe parcursul veacurilor în special de figura a doi arhangheli: Mihail şi Gavriil. Ei au fost statorniciţi de către ortodoxie să fie parte din cultul îngerilor.[19] Pe ei în vedem cel mai adesea reprezenaţi iconic.[20] Evident că există cât se poate de multe implicaţii angheofile în iconografie şi pictură. Trebuie să ţinem cont că conform sinoadelor ecumenice pictura îngerilor nu este artă şi este iconografie, prin urmare este ceea ce se denumeşte în termeni seculari ca şi „artă sacră."[21] Evident, Ortoodxia a fost cât se poate de precaută de reprezentarea îngerilor sub forme „necanonice", reprezentarea îngerilor având o menire cultică. Prin urmare, ortodoxia consideră în reprezentările îngereşti canonic numai ceea ce este scris în confromitate cu scrierile şi prevederile erminiilor ortodoxe[22]

Evident lucrare ade faţă nu poate să cuprindă toate aspectele anghelofile din istoria umanităţii. Mai presus de orice lucrarea de faţă este un efort de a arăta dimensiunea profund anghelofilă a anticilor şi a celor din Evul Mediu. Sper ca rândurile mele să vină în ajutorul celor care voiesc să ducă o viaţă îngerească şi în acelaşi timă să devină din ce în ce mai conştienţi de dimensiunea anghelofilă a existenţei noastre.

---

[19] Bineînțeles că nu ei sunt unicii îngeri pe care cultul ortodox îi are în cadrul său. Aceşti doi arhangheli sunt parte din cultul public al Bisericii.

[20] În timpul perioadei iconoclaste au fost ample dezbateri referitoare la problema reprezentării îngereşti (este vorba de perioada sinoadelor ecumenice 325 la anul 787). Astfel, ortodoxia a acceptat reprezentarea îngerilor în diferite ipostaze. Condiţia de bază pe care ortoodxia o pune tuturor pictorilor şi a artiştilor este faptul că în trebuie să picteze cu conştiinţa că îngerii sunt parte din cultul legat de persoana lui Dumnezeu. Ca şi autor al îngerilor, Dumnezeu este Cel care primeşte iubirea şi profunzimea cultului pe care îl aducem îngerilor. Ştim din Apocalipsa Sfântului Ioan că îngerii nu au voit să primească închinarea Sfântului Ioan când acesta a avut descoperirea apocaliptică. Sfântul Ioan ne spune că îngerul căruia el a voit să i se închine a spus să se închine numai lui Dumnezeu.

[21] Raportul dintre artă sacră şi iconografie este o veche preocupare a Ortodoxiei. Aceasta a fost acum mai bine de câteva secole, astăzi însă putem vorbii şi de reprezentări „digitale" sau „cinematografiece ale îngerilor şi a existenţelor înegreşti." În acest sens, învăţătura sinoadelor ecumenice [la timpul lor progresul tehnic şi ştiinţific nu era atât de dezvoltat ca şi în vremurile noastre] nu trebuie privită în litera lui ci în „duhul" lor. A se vedea în acest sens canonul 9 al Sinodului al VII-lea Ecumenic: „Toate jucăriile copilăreşti şi glumele nebuneşti, scrierile mincinoase, şi cele care s-au făcut (alcătuit) împotriva cinstitelor icoane, trebuie să se predea episcopului Constantinopolului, spre a fi puse la o parte (scoase din circulaţie) împreună cu celelalte cărţi eretice. Iar dacă s-ar afla cineva ascunzându-le pe acestea, de ar fi episcop, ori presbiter, ori diacon, să se caterisească, iar de ar fi laic ori călugăr, să se afurisească. http://www.canoaneortodoxe.net/pdf/2.Canoanele%20Sinoadelor%20Ecumenice/Canoane_VII_ec.pdf.

[22] În special Erminia Sfântului Dionisie de Furna. Acesta nu este numai o creaţie bizantină ci este o creaţie care depăşeşte categoriiele de interpretare bizantine intrând in panteonul cultural al umanităţii.

PROBLEMA CANONICITĂŢII ANGHELOFILIEI

Evident termenul de canonicitate nu este unul des întâlnit în limbajul nostru zilnic.[23] Prin urmare aş putea fii întrebat de ce folosesc termenul de canonicitate alături de termenul de anghelofilie? Pe parcursul acestor rânduri voi încerca un posibil răspuns la această întrebare. Fără nici o îndoială ortodocşii sunt anghelofili. Am putea spune că anghelofilia este o trăsătură a ortodoxiei. Ortodoxia este o religie anghelofilă. În special sfinţii sunt persoane anghelofile. Am putea spune că există mari legături între anghelofilie şi agiografie în forma pe care o ştim cu toţii.[24] Prin urmare, anghelofilia este canonică în ortodoxie şi este susţinută chiar prin cultul public al Bisericii. Există însă alte probleme legate de anghelofilie.

Prin anghelofilie cum am spus înţelegem iubirea faţă de îngeri şi în sens general cultul îngerilor. Acest cult a fost fondat pentru prima dată în Vechiul Testament. Cele mai multe referinţe la existenţele îngereşti le avem în Vechiul Testament. La fel şi Liturghia ortodoxă, spre deosebire de liturghia catolică este anghelofilă.[25] Totuşi există mari diferenţe între liturghia ortodoxă şi cea catolică. Evident ortodoxia şi catolicismul sunt două feţe ale aceleiaşi metode. Prin urmare, atât liturghia ortodoxă cât şi cea catolică sunt amblele anghelofile, în ele există imne îngereşti. Totuşi, preponderenţa îngerească este mult mai mare în liturghia ortodoxă în care referinţele la existenţele îngereşti sunt mult mai ample. Astfel cele trei liturghii care se săvârşesc în Ortodoxie [este vorba de liturghia Sfântului Ioan Hrisostom, de Liturghia Sfântului Vasile cel Mare şi de Liturghia Sfântului Grigorie Dialogul] sunt măturisiri cultice pe care le facem în existenţa şi în cultul îngerilor. Evident de-a lungul timpului aceste liturghii au fost modificate şi au survenit mari schimbări în cadrul lor, este evidnet că liturghiile ortodoxe sunt depozitare de anghelofilie.[26]

În sens ultim, am putea spune că cultul Bisericii este un cult anghelofil. Pe mai toţii pereţii Bisericilor noastre avem reprezentări îngereşti. În altar de obicei în ortodoxie este reprezentată Maica Domnului cu pruncul între doi arhangheli. Evidnet ceea este particular ortodoxiei este mai mult decât la alte culte creştine este faptul că cultul sfinţilor este şi el tot a formă de anghelofilie. Specificitatea ortodoxiei este mai presus de orice cultul îngerilor. În

---

[23] Canonicitatea este un termen care se referă la dreptul canonic al Bisericii.

[24] http://dictionare.edu.ro/search.php?lexemId=8234.

[25] http://www.ercis.ro/liturgie/liturghia.asp.

[26] Mai toţi marii sfinţi ai Bisericii la fel ca şi sfinţii apostoli au fost anghelofili. Acest caracter al anghelofiliei a fost arătat într-unul dintre primele imne creştine din antichitate: „cu adevărat mare este taina creştinătăţii, Dumnezeu s-a arătat în trup sau îndreptat în Duhul *s-a vestit de îngeri,* s-a porpovăduit în lume, şi S-a înălţat, S-a înălţat întru mărire.” Evident creştinsimul în forma lui cea mai profundă a fost un fel de imn anghelofil pe care omul l-a adus în faţa lui Dumnezeu.

acest sens, cultul îngerilor este o sinteză dintre iudaism şi ortodoxie. În special în cadrul cultului îngerilor se urmăreşte unirea umanului cu îngerescul. În acest sens mai toate cântările ortodoxe laudă şi sunt un fel de unire a îngerescului cu omenescul. Am putea spune că în ortodoxieomul se polarizează, el devine o entitate dublă, concomitent este om îngeresc.

În Vechiul Testament ni s-a vorbit de mai multe astfel de cazuri. Este vorba de Sfântul Ioan Botezătorul despre care tradiţia spune că era un „înger în trup." Evident, există o lume nevăzută a îngerilor care a fost intuită de om din cele mai vechi timpuri. Ştiinţa modernă, spre deosebire de ştiinţele lumii antice a vorbit de aşa numitul fenomen de „lumi paralele." Astfel, ştiinţele moderne vorbesc de faptul că într-o anumită dimensiune pot exista mai multe existenţe îngereşti. Am putea spune în termenii lui Albwer Einstinein că îngerii probabil sunt într-o altă dimnensiune decât a noastră. Limbajul biblic de acum 2000 de ani când s-au scris cele mai multe lucruri despre îngeri nu era atât de elaborat ca şi cel din zilele noastre.

Cred că oricât am încerca să fim de anghelofili, adică iubitori de îngeri nu vom putea reuşii să ajungem să îi controlăm pe îngeri. În acest sens, într-unul din pasajele biblice ale Vechiului Testament ni se vorbeşte de o aşa numită luptă a unui înger cu Iacob, patriarhul Vechiului Testament.[27] Evident, doctrina anghelofilă a ortodoxiei nu vorbeşte de împotrivire faţă de puterile îngereşti. Omul este chemat în cele din urmă să fie un anghelofil, deci un iubitor de îngeri nu un clevetitor al lor.

Evident, nu putem cere îngerilor ceea ce nici ei pot să dobândească. Ştim din tradiţie că fiecare dintre noi oamenii la botez ne este dat un înger păzitor.[28] Problmea existenţei unui înger păzitor pentru fiecare om în parte a fost o problemă destul de dificilă pentru angheologi încă din antichitate. Astfel, problema anghelofiliei este mai presus de orice o problemă angheologică.

„Îngerul lui Hristos cel Preasfânt, către tine cad şi mă rog, păzitorul meu cel sfânt, care eşti dat mie de la Sfântul Botez spre pazirea sufletului şi păcatosului meu trup. Iar eu, cu lenea mea şi cu obiceiurile mele cele rele, am mâniat preacurata lumina ta şi te-am izgonit de la mine cu toate lucrurile cele de ruşine : cu minciunile, cu clevetirile, cu pizma, cu osândirea, cu trufia, cu neplecarea, cu neiubirea de fraţi şi cu ţinerea de minte a răului, cu iubirea de argint, cu necurăţia, cu mânia, cu scumpetea, cu mâncarea cea fără de saţiu, cu beţia, cu multa vorbire, cu gândurile cele rele şi viclene, cu obiceiurile cele rele şi cu îndraznirea spre păcate, având deosebita voire spre toata pofta cea trupească. O! rea voire a mea, pe care nici dobitoacele cele necuvântatoare nu o au! Dar cum vei putea să cauţi spre mine, care mă aflu cazut în pacate ? Sau cu ce ochi, Îngerul lui Hristos, vei cauta spre mine, cel ce m-am împleticit aşa rau în lucruri întinate ? Sau cum voi putea să-mi cer iertare faptelor mele celor amare, rele şi viclene, în care cad în toate zilele şi în tot ceasul! Cad dar inaintea ta şi ma rog, pazitorul

---

[27] În doctrinele biblice, această luptă a patriarhului Iacob cu îngerul lui Dumnezeu a dus la schimbarea numelui lui în Israel, care a însemnat în sens ultim, „cel care s-a luptat cu Dumnezeu."

[28] Astfel, în tradiţiile răsăritene, una dintre primele rugăciuni pe care le rosteşte copilul este rugăciunea „Îngerelul" sau mai bine spus rugăciunea pentru copii adresată îngerului păzitor: „înger, înger, îngerelul meu ce mi te-a dat Dumnezeu, totdeauna fi cu mine şi mă învaţă numai bine, eu sunt mic tu fă-mă mare, eu sunt slab tu fă-mă tare şi-n tot locul mă fereşte şi de rele mă păzeşte." Am putea spuen că acesta ar fii prima dovadă de anghelofilie din viaţa unui om. Evident, pe cum copilul se maturizează şi devine adult el nu trebuie să uite de legătura sa cu îngerii sau cu îngerul păzitor. Din nefericire pentru mulţi, contactul cu lumea îngerească este dor un basm al copilăriei şi al trecutului. Prin urmare, volumul de faţă se vrea mai presus de orice un îndemn ca omul să îşi păstreze nevinovăţia copilăriei şi să nu renunţe în a se ruga îngerului păzitor. În rugăciunile de seară şi de diminează din tradiţia răsăriteană sunt rugăciuni mai largi adresate îngerului păzitor sau există în Orologhioane, şi restul cărţilor de cult canoane de pocăinţă adresate îngerilor şi puterilor îngereşti.

meu cel sfânt, milostiveşte-te spre mine păcătosul robul tau. Fii mie ajutător şi sprijinitor asupra pizmaşului meu celui rău, cu sfintele tale rugăciuni, şi Împaratiei lui Dumnezeu mă fă părtaş, cu toţi sfinţii, acumm şi pururea şi în vecii vecilor. Amin."[29]

Prin urmare, din punct de vedere religios omul este chemat să fie un fel de „anghelofil." Adică iubitor de îngeri şi de comuniune îngerească. Evident nu toţi dintre semenii noştii pot să ajungă lă a exeperimentare angheologică deplină. Totuşi, suntem chemaţi la cât mai mult exerciţiu „angheologic." Astfel, în rugăciunile serii avem din nou conţinut angheologic: „Îngerul lui Hristos, păzitorul meu cel Sfânt şi acoperitorul sufletului şi al trupului meu, iarta-mi toate câte am greşit în ziua de astazi, şi de toată viclenia vrăjmasului meu celui potrivnic mă izbaveste, ca să nu mânii cu nici un păcat pe Dumnezeul meu şi te roaga pentru mine păcătosul şi nevrednicul rob, ca să ma arăti vrednic bunătătii şi milei Preasfintei Treimi şi Maicii Domnului meu Iisus Hristos şi tuturor Sfinţilor. Amin."[30]

Evidnet, omul care nu se roagă îngerilor are numai de pierdut din punct de vedre religios. Rugăciunea atestată de tradiţia răsăriteană este o modalitate de comuniune cu Dumnezeu şi cu îngerii Săi. Omul este chemat în mod firesc să beneficeze de această comuniune cu îngerii şi cu lumea nevăzută. Evident, ortodoxia nu încurajează „revelaţiile" religioase care nu sunt în confromitate cu tradiţia ecclesială şi cu cea patristică. Din nefericire mai toate Bisericile neoprotestante nu au un cult al îngerilor. Din cele mai vechi timpuri Bisericile ortodoxe au avut cultul îngerilor. Cel mai răspândit cult a fost cultul arhangelilor Mihail şi Gavriil.[31]

Evident în jurul nostru există o puzderie de lileratură angeologică, de la romane şi nuvele cu conţinut angheologic pănă la site-uri cu îngeri şi angheologie.[32] Evident că această bogăţie angheologică ne bucură. Poate că dacăî despre secolul al XX-lea s-a vorbit de „secolul vitezei" este posibil ca secolul al XXI-lea să fie „secolul anghelofiliei." Evident din nefericire în secolul XX foarte puţini au fost cei care şi-au pus problema angheologiei. În Ortodoxie angheolofilia este mai mult decât orice anghelofilie. Astfel, se poate vorbii de o anume cunoaştere îngerească. Angheolofilia este una dintre cele mai mari

---

29 http://www.sfaturiortodoxe.ro/rd.htm. Evident rugăpciuunea de dimineaţa care a fost înclusă în canonul rugăciunilor zilnice către îngerul păzitor este o dovadă a „avansării" în anghelofilie sau în cunoaşterea angheologică.

30 http://www.sfaturiortodoxe.ro/rs.htm.

31 În România a existat o mişcare socială care promova un cult deformat al Arhanghelului Mihail este vorba de Garda de Fier [sau Mişcarea Legionară] condusă de Zelea Codreanu. În general după cum s-a statornic de către Tradiţia Bisericii cultul îngerilor trebuie să rămână pe cât este posibil în caderel ecclesială şi nu trebuie folosit în mişcări de natură politică şi socială sau de civilizaţie.

32 Pe reţeaua de internet Google book sunt disponible de vânzare aproximativ 191516 volume de angheologie. Evident, este destul de greu de lecturat toate aceste volume. Imensilata acestor sutii ne facem să credem că suntem într-o epocă anghelofilă.

Îngeri şi angelologie în evul mediu
O lucrare a eruditului teolog David Keck

Una dintre cele mai impresionante lucrări de angelologie care s-au scris în ultimii ani pe plan european a fost lucrarea eruditului David Keck de la Universitatera din Oxford din Regatul Unit al Marii Britanii.
1
Lucrarea este o enciclopedie a cunoştinţelor de angelologie care le avem din Evul Mediu. În acestă lucrare vom descoperii că Evul Mediu a fost o lume a credinţei şi o lume a omenilor credincioşi. În Evul Mdiu au existat probabil cele mai multe Biserici care aveau hramul îngerilor. Astfel, au existat îngeri pe toate vitralile marilor catedrale medievale şi pe toate stagurile de luptă ale marilor împăraţi medievali şi a

regilordin acea perioadă.Profesorul Keck ne pune în faţă a o capodoperă a istoriei cunoştinţelor care le avemdespre îngeri în evul mediu. Cultul Arhangehlului Mihail a fost un cult extrem de des întâlnit în evul mediu. Acestui arhanghel i-au fost dedicate Biserici din Europa de Nord până lecoastele Normandiei. Din punct de vedere creştin David Keck ne arată că Evul Mediu a început odată cu încreştinarea Europei de după marele bazileu [împărat] Constatin cel Marecare a declarat creştinismul o religie oficială în Imperiul Roman şi pentru prima dată înEuropa. Deşi soarta a făcut ca odată cu declararea creştinsimului religie oficială a imepriuluiroman capitala imperiului să fie mutată de la Roma la Constantinopol.Europa Evului Mediu era o Europă însetată de viaţă îngerească. Lucrările canonuluibiblic al Apocalipsei Sfântului Ioan Teologul au fost lucrări de referinţă pentru ortodoxia EvuluiMediu. Ştim că în marile universităţi ale lumii există o disciplină de studiu academică care senumeşte medievalistică în care sunt studiate toate conceptele Evului Mediu. O sistematizarea conceptelor care le avem despre îngeri nu a fost realizată până în preztent. Teologul DavidKeck ne pune la toţi cei interesaţi la dispoziţie o lucrare de angelologie medievală. Aceatăofertă medievalistă este extrem de actuală astăzi la începutul secolului al XXI-lea şi al nouluimileniu.Ceea ce putem găsii în paginile acestui volum este că angelologia a rămas identică şică nu s-a schimbat în continutul ei nimic esenţial. Îngerii sunt şi astăzi într-o luptăpermanentă cu puterile demonice şi cu asalturile diavoleşti. Pe cum în evul mediu numeroşisfinţi au experimentat ajutorul şi protecţia îngerilor, tot aşa şi în vremurilor noastre şi noiavem nevoie de sprijinul şi ajutorul îngerilor. Aceasta din mai multe motive. Îngerii sunt ceicare au fost rînduiţi de Dumnezeu să vegheze asupra noastră după „marea cădere şi războiuldin ceruri” după cum îl numeşte Biblia. Biblia vorbeşte de mai multe ori de un „conflict dinceruri” care a avut loc înaintea creaţiei omului în care o ceată de îngeri au fost izgoniţi de lafaţa lui Dumnezeu. Aceşti îngeri au devenit demoni. Conducătorul lor a fost Satan.În perspectiva eruditului teolog David Keck, Evul Mediu a fost o continuare a lupteidintre îngeri şi demoni pe plan omenesc. Doar că de această dată terenul de luptă nu au maifost cerurile, ci a devenit istoria şi teritorul pământesc al omului. Între îngeri şi demoni se dăo luptă cumplită pentru existenţa şi soarta omului. Îngerii luptă pentru binele omului în timpce demonii vor distrugerea definitivă a omului şi a existenţei sale. Demonii sunt cei care vorpierderea eternă a omului din cauza propriei lor răutăţi care şi-au exprimat-o prin revolta împotriva lui Dumnezeu. Ca şi fiinţă creată de Dumnezeu, omul a devenit o modalitate deexersare a răutăţii şi a răului demonilor. Evul Mediu a fost din punct de vedere spiritual „un David Keck, Angels and angelology în Middle Ages, (Oxford Press, 1998).

“Teren de luptă” pentru cele două mari puteri principale: binele reprezentat de îngerii luiDumnezeu şi răul reprezentat de diavolii răzvrătiţi în ceruri împotriva lui Dumnezeu.O lectură mai detaliată a spiritualităţii Evului mediu nu face nimic altceva decât să nearate şi mai clar această realitate a „luptei spirituale dintre îngeri şi demoni” pentru soartaomului. Spiritualitatea Evului Mediu, reprezentată de nume sonore cum ar fii Bonaventura, Toma Aquino, Francisc din Assisi, Dunst Scot Eurigena, Albert cel Mare şi mulţi alţii pe care îiputem descoperii în paginile lucrării lui David Keck, este o spiritualitate a îngerilor poate ceamai reuşită spiritualitate a îngerilor din toate veacurile. Regii şi împăraţii medievalş pe carenoi contemporanii îi găsim plictisitori erau de fapt omaeni credincioşi şi foarte ancoraţi înviaţa Bisericii. În evul mediul regii şi împăraţii participau la slujbele Bisericii în mod regulat,posteau, făceau pelerinaje la mănăstiri şi aveau mare

evlavie la sfinţii îngeri. Aceste lucruribune s-au pierdut în vremurile noastre. De foarte multe ori noi contemporanii credem că numai avem nimic de învăţat. Evul Mediu este la fel ca şi antichitatea o mare resursă decunoştinţe anghelologice pe care merită să nu le trecem cu vederea. Este adevărat cămedievalii nu au avut realizări atât de mari în plan ştiinţific şi tehnologic cum avem noicontemporanii. Totuşi, spiritualitatea medievală este ceva de care nu putem face rabat saumai bine spus nu putem ignora. Istoria evului mediu sau medievalistica este un prilej pentrunoi de a ne aduce încă odată aminte de mulţii sfinţi şi teologi ai evului mediu de la care avemmulte lucruri de învăţat.

ÎNGERI, SPIRITE ORI DUHURI SAU DIAVOLI, ZEI ORI EXTRATEREŞTRII?
Meditaţie la postul crăciunului 2011

Atât ştiinţa cât şi religia certifică că omul nu este singura fiinţă din univers. Ceea ceştiinţa şi religia sunt de acord este mai mult decât orice existenţa lui Dumnezeu. Nici religia şinici ştiinţa nu contestă că există Dumnezeu. Prin urmare şi religia şi ştiinţa sunt de acord că peplângă om, dacă mai există o altă fiinţă în univers este cu siguranţă Dumnezeu. Bineînţeles cănu toţi oamenii de ştiinţă cred în Dumnezeu, existând astfel foarte mulţi savanţi atei care nurecunosc existenţa lui Dumnezeu. Totuşi, ştiinţa sau ştiinţele în mare nu au negat existenţa luiDumnezeu la modul oficial şi absolut.Marea diferenţă în ceea ce priveşte ştiinţa şi religia este referitor la existenţa aşanumiţilor extratereştrii, care sunt după mai multe opinii ştiinţifice fiinţe de pe alte planete şialte galaxii. Producţii cinematografice celebre cum ar fii Aliens, Star Treck, Star Wars, Transformers, IT, Al cincilea element, Independence day şi enumerarea ar putea continua, aucreat în rândul maselor un fenomen cultural popular al extratereştrilor, fiinţe cum am arătatdin univers care nu există pe planeta pământ ori pe planeta noastră ci în alte galaxii sau pealte planete. În rândurile de faţă îmi propun să fac o trecere în revistă a opiniilor ştiinţifice saua celor religioase referitor la acest lucru.După cum am arătat, atât ştiinţa cât şi religia afirmă că Dumnezeu există. Diferenţeledintre ştiinţă şi religie devin evidente, când se ia în considerare crearea lumii sau a universului.În timp ce religia nu a contestat niciodată că universul şi lumea cu toată complexitatea lor suntcreate de Dumnezeu, ştiinţa a lăsat loc la mai multe ipoteze sau teorii referitor la creaţiauniversului. Astfel, în timp ce religia şi în special cea ortodoxă ştie că Dumnezeu este autor aluniversului, ştiinţa a lăsat loc şi altor cauze al apariţiei universului. O astfel de cauză esteteoria Big Bangului sau a creaţiei din hazard. Evident, există mai multe teorii dar aceasta estecea mai cunoscută.Pentru a putea să ne explicăm v-a fii nevoie de o incursiune în trecut sau mai mult decâtorice în istoria umanităţii. Ceea ce putem deduce comparativ din istoria umanităţii, este că înantichitate de exemplu lumea nu vorbea de existenţa „extratereştrilor” cum o facem noi astăzici de existenţa a mai mulţi zei. De fapt în mai multe culturi ale lumii şi în zilele noastre sevorbeşte de existenţa zeilor. Dar oricum, crezul în zei nu mai este atât de des întâlnit ca şi înantichitate. Ce zei mai importanţi cunoaştem din antichitate? La acest capitol religiile păgâneale anchităţii nu au fost deloc zgârcite. Ca să vorbim în primul rând de poporul nostru, în Dacialui Burebista şi Decebal se credea în Zamolxis, Gebelidis, Bendis, Pleistoros. În Grecia anticăla fel de bine întâlnim mai mulţi zei care erau adoraţi sau veneraţi de grecii antici. Dintre ceimai importanţi zei ai Greciei antice ar fii bine să enumerăm pe Afrodita, Apolo, Artemis, Atena,Cronos, Poseidon şi nu în cele din urmă pe Zeus, care în Grecia antică era Zeul Zeilor. Înreligiile Indiei întâlnim alţi mari zei, dintre care paradoxal se vorbeşte de o treime de zei:Brahman, Vişnu şi Şiva. Apoi mai avem pe Mitra, Varuna Yama şi mulţi alţii pe care nu îi potcuprinde pe toţi. La fel de bine în religiile Egiptului antic întâlnim alţi zei dintre care amintimdoar pe Amon, Anubis, Horus, Isis, Osiris, Ra, Seth sau Toth. În final vom enumea zeii Italieiantice sau a Greciei celei Mari cu era denumită Italia în antichitate. Dintre cei mai cunoscuţi zeiitaliei este destul să amintim pe Diana, Ceres, Jupiter, Minerva sau Vesta. La fel de bineenumerarea ar putea continua şi cu alte popoare.

Este foarte ciudat că toţi aceşti zei au dispărut în zilele noastre. Numele pe care le-ampronunţat mai sus erau foarte des întâlnite pe buzele strămoşilor noştrii.

Ori, cum se face căele nu mai sunt folosite şi azi? Aceşti zei nemuritori au fost pur şi simplu daţi uitării şi nu maisunt cunoscuţi de nimeni? Este greu de crezut fiindcă anticii, la fel cum credem noi în zilelenoastre că extrareştrii au puteri supranaturale credeau că zeii sunt nemuritori.Mai mulţi teologi ortodocşi şi părinţi spirituali ai zilelor noastre sunt de acord că „vechiizei" ai lumii antice nu sunt decât „extratereştrii ştiinţei de azi." Ori în acest punct este cazul sădăm crezare şi teoriilor din lumea religiei. Autorii biblici şi sfinţii părinţi, nu au vorbit nici de zeişi nici de extratereştrii. Ei au vorbit mai mult decât orice de existenţa diavolilor. Vechiul şi Noul Testament vorbesc de diavoli care îi vânează şi îi pot poseda pe oameni. La fel de bine, Biblia avorbit enigmatic pe lucrarea diavolului cu primii oameni [denumiţi de Dumnezeu Adam şi Eva].Mai multe dintre relatările ştiinţifice ale oamenilor cu extratereştrii sunt foarte aproapede relatările biblice şi patristice a celor posedaţi de diavol. Este cât se poate de paradoxal căBiblia şi sfinţii părinţi nu îl numesc pe diavol niciodată extraterestru. Biblia şi sfinţii părinţivorbesc de Satan ca şi de un diavol şi în nici un caz un extraterestru. Tot Biblia ne spune căDiavolul poate lua mai multe forme şi că fost mai mulţi sfinţi care s-au război cu el. Un astfelde caz a fost Iov din antichitate. În nenumărate rânduri şi sub diferite forme dreptul Iov a fostrăzboi de diavol. Totuşi, povestea lui Iov a avut un sfârşit fericit. În cele din urmă, Iov a ieşit învingător faţă de toate ispitele la care a fost supus.Multe dintre teoriile ştiinţifice ale zilelor noastre referitor la existenţa extratereştrilor înspecial din categoria astronomiei sunt neplauzibile. Aceasta fiindcă după cum am spus, avemmulte motive să credem că extratereştrii de azi au fost zeii din antichitate. Aceşti zei s-auarătat de mai multe ori spirite malefice care au posedat fiinţele umane. De ce nu ar face-o şiazi? După cum toată lumea cunoaşte, venirea Domnului Iisus Hristos a avut ample repercusiunila toate nivele existenţei omului. În toate paginile Noului Testament, Hristos nu a vorbitniciodată de extratereştrii ci de diavoli. Putem contesta pe Domnul Iisus Hristos ca Fiul întrupatal lui Dumnezeu în această privinţă? Teologii ortodocşi sunt de părere că nu. De ce nu a vorbitniciodată Hristos de existenţa extretereştirlor ci ne-a vorbit de existenţa diavolilor şi a modului în care lucrează în om şi în lume. Un pasaj celebru din Noul Testament a fost atunci cândDomnul Iisus Hristos a anunţat apostolilor patimile Sale. Cum că la Ierusalim v-a fii dat în mânanecredincioşilor şi v-a fii răstignit. După acest moment, Apostolul Petru a fost cel care a mersla Hristos în privat şi i-a spus să nu i se întâmple una ca aceasta. Răspunsul dat de DomnulIisus Hristos a fost „Mergi înapoia Mea Satan-o fiindcă nu gândeşti cele ce sunt ale luiDumnezeu ci cele ale oamenilor." Când de evident, este că Domnul Iisus Hristos ar fii pututspune „mergi înapoia Mea extraterestrule fiindcă nu cugeţi cele ale lui Dumnezeu ci cele aleoamenilor."După cum am spus, marea diferenţă dintre religie şi ştiinţă la ora actuală este că în timpce ştiinţa vorbeşte de existenţa lui Dumnezeu şi a extratereştrilor, religia vorbeşte de existenţalui Dumnezeu şi a îngerilor şi diavolilor. La fel de bine ştiinţa de azi nu vorbeşte de existenţaparadisului şi a infernului, ceea ce religia o face. Nu ar trebui să ne ridice semne de întrebarefaptul că mai mulţi sfinţi au vorbit de întâlniri cu îngeri şi diavoli şi nu de întâlniri cuextratereştrii de pe alte planete şi galaxii? Dacă ar exista extratereştrii cum susţin mai mulţi semeni de ai noştrii, în special oameniide ştiinţă, ce interes ar fii avut ei să introducă mortalitatea în condiţia umană? Mai multeopinii ştiinţifice care susţin existenţa extratereştrilor ajung la concluziile religiei. Invaziiextraterestre au fost relatate de mai mulţi oameni din mai multe epoci ale istoriei.

2

Concomitent religia a relatat mai multe posesiuni diavoleşti. Să nu fie invaziile extraterestrecare sunt obiect la atât de multe cărţi SF sau producţii cinematografice doar extrapolări aleatacurilor diavolilor?Războiul Stelelor care l-a avut ca şi producător şi regizor pe George Lucas a fost realiuzatla aproximativ 200 de ani după ce la Muntele Athos Sfântul Nicodim Aghioritul scris celebra sacarte Războiul nevăzut? Să fie aceste două titluri, unul al unei celebre producţii cinema şi altulal unei cărţi de spiritualitate ortodoxă o simplă coincidenţă? Personal îmi vine greu de crezut.Dacă extratereştrii nu sunt îngerii de care vorbeşte religia [cei mai cunoscuţi sunt Mihail,Gavriil şi Rafail] atunci cine sunt ei? Tot religia şi ortodoxia vorbeşte de diavoli dintre care estedenunţat liderul diavolilor Satan. Dacă diavolul a luat chip de şarpe la începuturile umanităţii,ce l-ar împiedica să i-a chipul unui extraterestru în zilele noastre. Aceasta mai ales fiindcă ştimdin istoria că adversul său cel mai redutabil Domnul Iisus Hristos nu ne-a spus nimic despreextratereştrii dar ne-a spus foarte multe lucruri despre diavoli.La ora actuală, este cât se poate de probabil că atacurile extraterestre pe care unii peexprimă în filme, romane sau desene animate să fie de fapt posesiunile diavoleşti de care nevorbeşte religia şi sfinţii părinţi ai Bisericii. Din viaţa Sa pământească Domnul Iisus Hristos nune-a spus că avem nevoie de arme galactice sau cu laser pentru a lupta cu diavolii ci de postrugăciune, credinţă şi fapte bune, la fel de bine cele asemenea.Mai mult decât atât, se cuvine să ne ridicăm întrebarea pe cine să credem mai mult peDomnul Iisus Hristos, pe apostoli, pe sfinţi şi cei asemenea lor sau pe marii savanţi din cele mairenumite laboratoare ale lumii? Ortodoxia crede că acest dezacord sau conflict al ştiinţei şireligiei poate fii rezolvat pe o cale amiabilă şi prin bunăvoinţă, însă totuşi balanţa înclină înfavoarea religiei şi a credinţei. Aceasta însă nu la modul absolut.
3

ÎNGER SAU SPIRIT: ANGELOLOGIE SAU SPIRITUALITATE?

Lexicul sau vocabularul este o parte integrantă a filologiei sau a vorbirii. Oricum, în filologie la fel ca şi în vocabularul unui lexic al unei limbi vorbite, de mai multe ori apar confuziide termeni care provin din împrumuturi fonetice, din transfromări ale unor termeni sau din prelucrări etnice ale termenilor. Aşa se face că în limba română avem o mare problemă referitor la limbajul religios. Limbajul religios ne vorbeşte în special în creştinism şi în creştinismul ortodox de existenţa îngerilor lui Dumnezeu. Termenul de înger se ştie foarte bine este un termen elen care provine din αγγελος ce înseamnă trimis sau mesager. La fel de bine termenul mai apare şi în limba ebraică cu denumirea de malakim sau mai mult decât orice
ןמןלןאך

Prezentul articol sau eseu vrea să atragăatenţia referitor la această mare confuzie terminologică care există în limba română referitorla termenul de înger. Din termenul de înger a ieşit un alt termen este vorba de angelologie, care este ştiinţa care se ocupă cu studiul existenţelor îngereşti. Ceea ce este foarte detrimental adevărului religios este că limba română a început să folosească şi alţi termenireferitor la îngeri. Astfel se cunosc doi termeni care sunt în strânsă legătură cu termenul de înger, este vorba mai multe decât orice de termenul

spirit şi de termenul duh. Spirit este untermen care a fost folosit de limba latină în sens originar pentru a desemna pe îngeri. Oricum,ceea ce voi arăta în prezentul studiu este că un spirit nu este un înger. Biblia şi sfinţii părinţi lafel ca şi teologii ortodocşi ne spun că îngerii sunt fiinţe personale, sau persoane concrete. Unspirit nu este în mod necesar o fiinţă personală. Astfel putem vorbii de spiritul unei comunităţi,de spiritul unei familii sau de spiritul unei şcoli sau universităţi, fără să vorbim de un înger sauo existenţă îngerească. În acest sens, când folosit termenul de spirit nu ne referim la îngerii luiDumnezeu.Prin urmare, care sunt punctele de legătură dintre aceşti trei termeni ai limbii române:spirit, duh şi înger? Termenii au un punct de înrudire sau sunt în acelaşi timp separaţi saudiferiţi unul faţă de altul. În originalul ebraic şi elen al Scripturii nu se face nici o referinţă laspirit sau duh. În traducerea elenă a Bibliei ebraice, malahim a fost tradus prin anghelosαγγελος şi nu prin duh sau spirit. Termenii de spirit sau duh sunt sinonimi cu cel de înger darnu sunt indentici. Este adevărat că îngerii sunt spirite sau fiinţe spirituale dar după cum amarătat ei sunt fiinţe personae: Mihail, Gavriil, Rafail şi alţii. Când ortodoxia vorbeşte de Mihailsau Gavriil cei doi mari arhangheli ai cultului ortodox, ea nu vorbeşte de două spirite civorbeşte mai mult decât orice de două persoane îngereşti sau angelice.Prin urmare, îngerii sunt persoane de entitate spirituală sau duhovnicească. Termenulelen pentru spiritual sau duhovnicesc este mai mult decât orice pnevmatologic. Astfel, în limbaelenă îngerii sunt entităţi pnevmatologice [πνευμα în limba elenă nu este identic cu spiritus înlimba latină; spiritus din limba latină este termenul de ψηχης în limba elenă] şi nu entităţ ispirituale. Dumnezeu fiind imaterial sau de natură imaterială, la fel au fost creaţi şi îngerii mai înainte de facerea lumii. Ceea ce vreau să arăt aici este că această „confuzie terminologică” adat naştere la mai multe discipline oculte cum ar fii spiritismul sau spiritualismul. Aceste„ştiinţe oculte” au apărut mai mult decât orice datorită faptului că după cum am arătat înlimbajul religios a fost „răstălmăcit” sau „denaturnat” sensul primar al termenului.Angelologia care era în ortodoxie şi în tradiţia ecclesială studiul îngerilor a devenitspiritism şi spiritualism. Este cât se poate de evident că angelologia sau studiul existenţelor îngereşti nu este spiritism după cum cred unii. Bazele angelologice le găsim în special în iudeo-creştinism. Ortodoxia nu crede în spiritualism. La fel de bine, cu mai mulţi ani în urmă, prin

secolul al XVII-lea filosoful german Hegel ne atrăgea şi el atenţia asupra acestei confuziiterminologice survenite în urma unor răstălmăciri terminologice în lucrarea sa Fenomenologiaspiritului. Este foarte central şi important să arătăm că Hegel nu a vorbit de o Fenomenologia aspiritismului sau a angelologiei, ci de una a spiritului. lucraraera a avut in impact major înepocă în occident.Religia şi în special teologii ortodocşi nu încurajează moda „jongleelor lingvistice” atât decaracteristice secolului al XXI-lea. Astfel, ştim că în creştinsim numai numele de Dumnezeu înlimba ebraică Yahwe şi nu Yehova a fost princina apariţiei unei noi secte creştine. Este vorbade Matorii lui Yehova. Spre deosebire de luterani, calvini sau romano-catolici, Martorii lui Yahova sunt consideraţi o sectă creştină şi nu o confesiune creştină.Este cazul să lămurim cât se poate de bine faptul că în religie nu se pot folosii oricetermen sau orice lexicon este la modă. Tradiţia iudeo-creştină foloseşte termenul de înger ca şiun termen care a fost descoperit sfinţilor Bisericii distorsionări ale acestui termen refeiritor laexistenţele îngererşti nu pot fii decât negative şi fără să aibă nici un

aport la tradiţia creştinortodoxă pe care o avem de la sfinţii părinţi.Un înger poate fii o fiinţă spirituală, dar el nu este după cum am arătat un „spirit” dinmoment ce spiritele sunt impersonale. Putem vorbii de o spiritualitate sau o pnevmatologie a îngerilor care este sinonimă cu angelologia dar nu putem vorbii de un spiritism sau unspiritualism al îngerilor. Ceea ce putem remarca în ceea ce priveşte limbajul religios sauortodox este mai mult decât orice o cantitate de mai mulţi termeni falşi de origine latină caresau interpus în vocabularul ortodox fie de origine elenă sau de altă origine. Astfel, în timp ce înlimba elenă termenul pentru sfânt a fost de aghios αγιος în limba latină a devenit sactus, deunde a derivat în româneşte sanctus. Ţin să avertizez pe această cale că din mai multe puncte de vedere confuziileterminologice sau « jongleele » lingvistice din terminologia religioasă nu sunt binevenite.Limba latină a fost o limbă care a dat naştere la multe astfel de jonglee cum ar fii cele expusemai sus. Aceasta fiindcă mai mult decât orice acest lucru îl făceau şi politeiştii sau păgâniiantici. Dumnezeu a primit astfel mai multe denumiri: Yahve, Zeus, Minerva, Ahriman, Brahmansau Tao. Ortodoxia nu crede în infailibilitatea termenului de înger dar susţine că a fost untermen inspirat în special autorilor biblici sau scripturistici şi mai apoi sfinţilor părinţi,referindu-se la misiunea de trimis sau slujitor al lui Dumnezeu. Se cuvine să fim loiali faţă descrierile şi tradiţia care am primit-o de la sfinţii părinţi şi de la autorii scripturisitici. Dacă înlumea vocabularului secular asistăm la o multitudine de cacofonii sau vulgarisme lingvistice nuacelaşi lucru îl putem spune despre limbajul religios sau cel ortodox. Sper ca prezentele melerânduri să fie un „remember” tuturor celor aflaţi în cauză. Mai mult decât orice avem datorianu de a pocii limba română şi alte limbi europene ci de a ne aduce aportul pozitiv la îmbunătăţirea limbii sau a lexicului pe care îl vorbim şi îl folosim.

DESPRE DACĂ MAI EXISTĂ SPERANŢĂ DINCOLO DE MORMÂNT?

O plimbare într-un cimitir este în cele mai multe cazuri un lucru deprimant şi care ne întristează. A vedea rămăşiţele semenilor noştri nu este numai dureros, dar este ceva carene reaminteşte că într-o zii acolo vom ajunge şi noi. Tineri, bătrâni şi uneori chiar copiiputem vedea cu durere vieţi curmate de „coasa cruntă a morţii.” Cimitirele noastre însă,precum şi cuvântul de cimitir o spune [κιμισις în limba elenă înseamnă somn sau adormire],sunt o realitate cruntă a morţii care a fost aşternută peste om.Problematica morţii este o problematică care se leagă implacabil de problematicamormântului. Fiecare din noi cei care am fost pe lume şi cei care suntem sau cei care vomfii, vom urma acest drum crunt şi dureros al morţii. Cu toate încercările filosofilor sau alesfinţilor de a da un răspuns plauzibil morţii, ştim că moartea nu are o cauză naturală fiindcănimeni dintre noi nu vrea să moară. În faţa morţii omul simte natural frică şi disperare.Religia a dat o explicaţie acceptabilă morţii. Moartea în sine nu a fost creată deDumnezeu, ci de diavol. Astfel, sfinţii părinţi ne spun că nu Dumnezeu este cauză a morţii.Oricum, mai există un alt aspect al problemei. Omul nu este o fiinţă nemuritoare. La fel debine omul este o fiinţă finită. Singur etern şi nemuritor este Dumnezeu. În lumea creată deDumnezeu, orice răsărit de soare este urmat de un apus şi orice izvor se varsă inevitabil înmare. Prin urmare, înţelegem în mod logic că omul are un început, naşterea şi are şi unfinal, moartea. Atunci de ce simţim atât de multă tristeţe şi tânguire când murim?Aceste întrebări par cât se poate de banale şi cât se poate de lipsite de sens. Aş puteafii suspectat că gândesc ca şi un copil de vârsta pregimnazială. Mulţi mari filosofii şigânditori au încercat să rezolve şi să soluţioneze problema morţii. Vrem nu vrem moarteasurvine cu secera ei atât de crudă fie prin cauze naturale, fie prin accidente, fie princomplicaţii medicale sau multe asemenea. De la începuturile umanităţii milioane de oameniau urmat acest drum fără de întoarcere a morţii. Pereţii reci ai mormântului sunt o realitatede care nu putem fugii, fie că suntem mari demnitari, mari lideri mondiali sau maribancheri. Nimeni din noi nu poate scăpa acestui „drum fără de întoarcere” care estemoartea.Mi s-ar putea spune că a medita la problema morţii este un lucru pe care numainebunii îl fac. Dar din nefericire nu putem evita moartea. Moartea este cauza la mai multefilosofii pesimiste şi negativiste ale nihilismului. Aceasta mai ales la filosofii sau lapersoanele ce nu cred în Dumnezeu. Oricât de dureros ar fii, cei care cred în Dumnezeu,ştiu că moartea este rânduită de Dumnezeu. Astfel, cu Dumnezeu moartea mai are osperanţă. Nu am putea crede că Dumnezeu este atât de rău încât să introducă moartea înlume doar pentru a îşi distruge propria lui creaţie, adică pe noi oamenii.Biblia şi sfinţii părinţi ne spun că „Dumnezeu nu vrea pierea nimănui,” dar şi că omuleste creat de Dumnezeu. Viaţa omului este astfel un dar al lui Dumnezeu. De ce există atâtde multă moarte în lume, doar o credinţă puternică ar putea să ne de-a un răspuns. Astfel,existenţa lui Dumnezeu este cea care ne dă nădejde când ne gândim la moarte. Răspunsulreligiei dat în faţa morţii este că da, dincolo de moartea mai există nădejde. Astfel, Bisericaşi mai mult decât orice Biserica Ortodoxă face rugăciuni şi slujbe de pomenire pentru ceimorţi. Ştim astfel că orice om când moare are parte de slujba înmormântării. Apoi se facparastasele care sunt şi ele un semn al nădejdii în faţa morţii. Pe lângă parastase, Biserica
Ortodoxă are o ectenie pentru cei morţi la fiecare liturghie. La fiecare liturghie ne rugămpentru cei plecaţi dintre noi ca „veşnică să le fie pomenirea.”Rugăciuni pentru cei decedaţi se fac din primele zile ale umanităţii. Astfel, rugăciuneapentru cel plecat dintre

noi a devenit arma cea mai cunoscută de a lupta cu duşmanulnostru cel mai crunt moartea. Sfinţii Părinţi ne spun că pentru cei drepţi, buni sau sfinţimoartea este o binecuvântare fiindcă prin moarte ei nu fac decât să intre într-o altă lume.Este vorba de lumea de apoi. Faptul că mai există dincolo de moarte o altă lume, a fostatestat în special de moaştele sfinţilor. Voi enumera doar câteva moaşte de sfinţi din ţaranoastră: moaştele sfintei cuvioase Paraschiva din Iaşi, moaştele sfintei Filofteia din Curteade Argeş, Moaştele Sfântului Iosif cel Nou din Timişoara, moaştele sfântului DimitrieBasarabov din Bucureşti, moaştele Sfântului Grigorie Decapolitul sau moaştele SfântuluiCalinic de la Cernica.Ce sunt moaştele? Moaştele nu sunt mumii, cum sunt cele din sarcofagele Egiptene,ci sunt rămăşiţele pământeşti ale sfinţilor. În cele mai multe cazuri moaştele nu suntatacate de puteriziciune. Acest fapt demonstrează că acea persoană continuă să trăiască şidincolo de moarte. Ceea ce întreb aici mai mult decât orice, este cum se explică că existămoaşte, adică trupuri de sfinţi dacă ar fii să nu mai avem nici o speranţă dincolo de moarte.Nu numai atât, dar la mai multe moaşte de sfinţi s-au înregistrat minuni, vindecări,tămăduiri sau unele au fost izvorâtoare de mir.Aceste fapte sunt dovezi teribile ale faptului că a nu avea nădejde dincolo de moarteeste un lucru rău. De fapt dacă nu am avea nădejde dincolo de moarte, în zadar am aveacimitire şi ne-am ostenii cu îngrijirea lor. La ce bun aceste depozite ale morţii, ale„înfricoşătorului drum fără de întoarcere?” Acest drum îl vom face toţi dintre noi. În acestsens, toată viaţă noastră nu este decât o pregătire pentru acea mare trecere, a acelui drumfără de întoarcere.Dacă suntem pregătiţi, cu ajutorul lui Dumnezeu sperăm să trecem cu bine drummorţii. Evident, de moarte nu ne pregătim cu distracţii, chefuri şi băutură, cum eronat o facmulţi. Trebuie să ştim că în faţa morţii vinul, ţuica sau vodca nu mai pot să ne ajute cunimic. Din acest motiv Biserica a condamnat şi condamnă alcoolismul. Sfinţii părinţi ne spuncă imediat după moarte vom fii judecaţi aspru de Dumnezeu pentru tot ceea ce am făcut înaceastă viaţă. Vom putea să îi spunem cu bucurie lui Dumnezeu că toată viaţa ne-ampetrecut-o în beţii, destrăbălări şi petreceri? Domnul Iisus Hristos ne spune că unora caacestora Dumnezeu le v-a spune, „mergeţi de la mine blestemaţilor în focul cel veşnic gătitdiavolului şi celor care i-au urmat lui.”A avea nădejde în bunătatea lui Dumnezeu este am putea spune „asul nostru dinmânecă” în problema morţii. Tot în acest sens, Domnul Iisus Hristos ne spune că v-a întemeia Biserica pe „care nici porţile iadului nu o vor birui.” Ortodoxia ne învaţă că dincolode moarte sunt două lumi: raiul şi iadul. Cei buni vor merge în rai şi cei răi vor merge în iad.Sfinţii Părinţi ne spun astfel, că Dumnezeu nu are nici un interes să îl piardă pe om. Astfel, adeznădjdui de bunătatea lui Dumnezeu este ceea ce sfinţii părinţi ne spun un mare păcat şiun rău. Biserica s-a întrebat ce se întâmplă cu copii avortaţi? Credem că Dumnezeu nu îi v-atrimite în iad pe copii avortaţi, dar avem multe motive să credem că îi va trimite în iad pepărinţii care avortează. În pântecele mamei, copilul este o viaţă curmată cu cruzime. Maimulţi sfinţi s-au pronunţat în favoarea pedepsei cu iadul a celor care fac avorturi. Aceastadeoarece fiindcă din momentul concepţiei copilul este o fiinţă vie, cu simţuri şi cu drept deviaţă. A avorta înseamnă a ucide sau a omorâ o fiinţă nevinovată şi fără drept de apărare.

Viaţa şi moartea sunt două noţiuni antagonice. La fel cum lumina este opusă întunericului, tristeţea bucuriei şi binele răului, moartea este opusă vieţii. Oricum, moarteaeste tragedia noastră a tuturor. Seceraţi de moarte nu putem decât să nădăjduim şi săsperăm în Dumnezeu. Dar trebuie să ne gândim că nu suntem nemuritori

şi că viaţa noastrăv-a avem un final. Finalul vieţii noastre este în mâinile lui Dumnezeu. Odată cu existenţaDomnului Iisus Hristos care a înviat din morţi credem că şi noi vom învia din morţi. DacăHristos a înviat, ceea ce este un fapt supranatural şi ieşit din comun, într-o zii, nu ştim aceazii, toţi cei morţi de la primii oameni vor învia.Credinţa în înviere este specifică cel mai mult creştinismului. Toţi sfinţii ortodoxiei aumărturisit crezul în înviere. De faptul că vom învia ştim fiindcă ne spune chiar învierea luiHristos acest lucru. Ceea ce nu ştim exact este momentul şi timpul învierii. Astfel, unadintre cele mai mari taine ale lumii continuă să rămână mormântul gol al Domnului IisusHristos. Acest mormânt este mai mult decât orice asigurarea sau încredinţarea că şimormântul nostru v-a rămâne la un moment dat şi într-o bună zii gol.Este greu de crezut că Dumnezeu a voit o lume a morţii opus de o lume a vieţii. Luptadintre viaţă şi moarte este chiar în acest moment disputată în lumea noastră. Este cea maiacerbă luptă dintre toate câte au existat în istorie. În această luptă dintre viaţă şi moartenoi cei credincioşi suntem de partea vieţii, la fel cum suntem de partea binelui. Sperăm căprin mila şi purtarea de grijă a lui Dumnezeu victoria vieţii să fie deplină. Viaţa înseamnăbucurie, binele şi fericirea. O viaţă ce nu experimentează aceste realităţi este deja o viaţăce gustă din durerile şi chinurile morţii.

ASCEZĂ ŞI AUTOCONTROL

„Din toţi pomii din rai poţi să mănânci, iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să numănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreşit!”

Facere 2, 16-17

Lexiconul ne spune că termenul de asceză este un termen elen la origini şi elînseamnă excerciţiu sau practică. În limba elenă veche termenul este de ασκεσις . Înprezentele rânduri vom continua meditaţia noastră la postul paştilor. Deşi vom fii acuzaţi deunii că suntem „obscurantişti” şi arhaici, asceza este o temă care necesită atenţia nostră,mai ales în zilele Postului Mare când ortodoxia şi creştinismul se pregetăşte să întâmpinesărbătoarea învierii Domnului Iisus Hristos.Trebuie să spun că acest gen de meditaţii la Postul Mare sunt o veche tradiţia înspaţiul românesc, primul care a făcut o serie de meditaţii la postul mare a fost MitroplitulVarlaam al Moldovei pe la anul 1630 sau 1640. Mitopolitul Varlaam al Moldovei a fost celcare a alcătuit o colecţie a meditaţilor sale la Postul Mare pe care o găsim în Cazania sa. S-ar putea spune că moda cazaniilor a apus de mult în spritualitatea românească. Totuşi,multe dintre lucrurile pe care le putem citii în cazaniile româneşti sunt folositoare şi maimult decât atât ziditoare.Postul Mare este o

perioadă a ascezei. Prin asceză însă înţelegem mai multe lucruri.Cea mai aspră asceză sau mai bine spus abstienţă este practicată de călugări. Călugăriiortodocşi care i-au călugăria în serios sunt mai mult decât orice asce'i sau cei care practicăasceza. Asceţii au fost cei care ne-au spus că între asceză şi autocontrol există o marelegătură. Asceza este mai mult decât orice autocontrol sau mai bine spus controlul sineluisau a persoanei.Nevoia de autocontrol este necesară din mai multe puncte de vedere. În primul rânddin punct de vedere culinar, în al doilea rând din punct de vedere sexual şi din punct devedere lăuntric. Sinele omului este la fel de mult necesar de a fii controlat. În acest sensprin control şi autocontrol lăuntric înţelegem gândurile omului, stările lăuntrice ale omului şiam mai putea spune intenţile omului. Ortodoxia pune un mare accent pe lăuntrul omuluifiindcă omul este mai mult decât orice cel care face fapte bune sau rele în gândire pe caremai apoi le proiectează în acţiune sau faptă.Autocontrolul omului se realizează mai mult decât orice prin asceză şi ascetism, adicăprintr-o întrebuinţare raţională a bunurilor materiale şi a celor consum. Se cuvine săadresăm în rândurile de faţă tema ascezei fiindcă trăim de la sfârşitul secolului al XX-lea înaşa numita industrie de consum. Consumul duce la ceea ce am putea denumii consumismsau consumerism. Ce este consumerismul?Consumerismul este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „pofta iraţionalăfaţă de bunurile necesare existenţei sau traiului." Consumismul este ceea ce stă în opoziţiedirectă cu ascetismul. Ascetismul şi în special ascetismul creştin ortodox nu este zgârceniesau avariţie după cum greşit se interpretează de unii. Ascetismul este mai mult decât oriceceea ce am putea denumii raţionalitatea consumului şi nu robia faţă de consum şi deprodusele de consum. Se ştie foarte bine că începând cu secolul al XX-lea industia nu a maifost o simplă industrie de producţie ci a devenit o industrie de consum.

Asceza ortodoxă nu ne spune că nu trebuie să mai consumăm mâncare şi băuturăpentru a ne potolii setea şi foamea ci ne spune că trebuie să consumăm toate acestea într-un mod raţional. Raţionalitatea industriei de consum este ceva care trebuie să ne preocupeîn aceste zile în care ne aducem aminte de Patima Domnului Iisus Hristos. Asceza ortodoxăeste din acest punct de vedere o concepţie ecologică a mediului. Ortodoxia este mai multdecât orice ecologică. Mediul şi lumea din jur trebuie folosite conform ascezei ortodoxeraţional şi mai mult decât orice câ se poate de ecologic.Ecologia este în acest sens în centrul asceticii ortodoxe. Ascetica ortodoxă este maimult decât orice opusă pervertirii şi distrugerii naturii şi a mediului încojurător. Omul estechemat să fie stăpân al naturii şi nu disturgătorul ei. Evident, omul este chemat să îşifolosească calităţile sale pentru a întrebuinţa natura şi mediul nu pentru „satisfacţianecesităţilor instinctuale" ale sale ci mai mult pentru o ecologie a naturii şi a mediuluiînconjutăror. Se ştie astfel că consumul iraţional duce la deprecierea mediului înconjurător.Mai puţin ştiu că ascetica ortodoxă este ecologică. Ecologia este în atenţia ascetilorortodocşi şi a ascezei ortodoxe în general. Aceasta nu înseamnă că nu mai trebuie să avemindsutrie chimică sau petrochimică. Doar că postul şi asceza ortodoxă ne aduce încă odatăaminte că trebuie să ne raportăm ecologic la natură şi la mediul înconjurător. Devastareanaturii şi a mediului înconjurător a fost un aspect tipic al secolului al XX-lea. Ştim de maimulte dezastre ecologice şi naturale din secolul al XX-lea. Starea ecologică a pământuluieste ceva care trebuie să ne preocupe. Ecologia face parte din ascetica ortodoxă.Concepţia ascetică despre natură este una cât se poate

de ecologică. Mediulînconjurător trebuie protejat şi nu exploatat. Exploatarea pădurilor, a câmpurilor, a mărilorşi a oceanelor este ceea ce este în centrul asceticii şi a ecologiei secolului al XXI-lea. Amputea fii întrebaţi care este viziunea ortodoxă a acesticii? Viziunea ortodoxă este în oricecaz o viziune cât se poate de ecologică. Nici un sfânt părinte nu ne spune că trebuie sădistrugem mările, oceanele şi pădurile. Aceasta a adus cu sine ceea ce am putea denumiiun arhaism al acestiici ortodoxe. Ascetica ortodoxă a existat cu mult înainte ca ecologiasecolului al XX-lea să apară.Postul Mare din punct de vedere al asceticii ortodoxe este şi o perioadă ecologică. Înaceastă perioadă se cuvine să reevaluăm raportarea noastră la natură şi la mediulînconjutător. Omul este chemat să protejeze mediul înconjurător. Astfel, ascetica ortodoxăeste împotriva distrugerii sau a folosirii iraţionale a resurselor naturale sau a celorecologice. Raportul dintre ascet şi lacom este identic cu raportul dintre cel care protejeazăşi cel care distruge mediul înconjurător.Biserica Ortodoxă este o Biserică care prin tradiţia ei sprijină ecologia mediului şi anaturii. Oricum, învăţăturile ascetice ale ortodoxiei sunt mult mai profunde şi mai vechidecât teoriile ştiinţifice ecologice din zilele noastre. Ascetica a existat am putea spuneodată cu fondarea dogmelor ortodoxe. Ascetica nu este o dogmă dar este am putea spunespiritul dogmelor ortodoxe. În dogmatica ortodoxă la fel şi în agelologia ortooxă nu găsimnici un capitol de ecologie. Ecologia a devenit de actulitate pe fondul marilor devastărinaturale sau exploatărilor mediului înconjurător din secolul al XX-lea. Omul a ajuns astfel săfie un inamic al naturii şi la mediului înconjurător.Prin urmare, ortodoxia şi ascetica ortodoxă este interesată de relaţia cu mediulînconjurător. Cei care cred că ortodoxia nu este o religie ecologică sunt de fapt igonranţi şinefamiliari cu sfinţii părinţi şi cu vieţile sfinţilor. Pe lângă faptul că sfinţii au fost asceţi, ei aufost ecologi fiindcă nu ştim de un mare sfânt din ortodoxie care să fi distrus mediul înconjutător sau natura. Natura este în centrul ortodoxiei şi al Bisericii Ortodoxe. În acestsens, în ortodoxie sunt mai multe rugăciuni pentru binecuvântarea roadelor, a holdelor, afructelor sau a legumelor. La fel de bine în ortodoxie se fac rugăciuni de binecuvântare aapelor [oceane, mări, fluvii sau râuri] care duc la ceea ce am putea denumii sfinţireamediului înconjurător. Mediul înconjurător trebuie astfel sfinţit şi nu distrus.

PAŞTELE 2011

Încă odată paştele a venit din nou în acest an. Paştele sunt astfel din câte ştimsărbătoarea centrală a ortodoxiei sau a cultului ortodox. Ca şi sărbătoare paştelesărbătoreşte anticiparea noastre prin învierea Domnului nostru Iisus Hristos şi tot ceea ceţine de acest fapt. Domnul Iisus Hristos a înviat şi am putea spune că El este ţelul sărbătoriide azi. Paştele este am putea spune o foarte lungă tradiţie a ortodoxiei care după cum ştimdatează din anul 33 după Hristos. Istoric paştele a avut loc pe data de 14 aprilie în anul 33după Hristos, dar calendaristic Paştele fiind sărbătaorea centrală a cultului ortodox şi acaldendarului ortodox a primit o dată schimbătoare. Astfel, sărbătorim paştele în funcţie de întreg anul bisericesc. Ştim că anul bisericesc începe pe data de 1 septembrie.Ca şi sărbătoare Paştele este o sărbătoare a luminii şi a bucurei şi este încheiereapostului mare. Dacă în postul mare cu toţii am stat în asceză şi în post, în ziua de paşti estemomentul să ne descreţim şi să ne veselim. Astfel, toată tematica cultului ortodox se leagăde ziua bucuriei sau de „praznicul praznicelor." Învierea este am putea spune tema centralăa oricărei religii serioase şi a oricărei teologii veridice. Învierea este mai mult decât oricelegată de lumina necreată a lui Dumnezeu.Paştile sunt o revărsare de lumină şi de bucurie. Chiar dacă marea majoritate a noastrănu am fost contemporani cu Domnul Iisus Hristos, ştim că Domnul Iisus Hristos a fost maimult decât orice cu adevărat Fiul lui Dumnezeu întrupat şi Cel care a biruit moartea. Dintretoate problematicile care îl frământă pe om cea mai mare este moartea fiindcă nimeni dintrenoi nu voim să murim. Paştile ne spun că nădejdea noastră nu este pierdută şi că existăposibilitatea „unui nou veac", un veac sau o lume în care nu v-a mai fii „durere, nici întristare şi nici suspin."Învierea Domnului Iisus Hristos este am putea spune opusă „durerii, suferinţei şimorţii." Aceştia trei sunt duşmanii principali ai omului. Paştile nu sunt o sărbătoare hedonistăşi nici lumească. Paştile sunt biruinţa ultimă a vieţii asupra morţii. După cum ne spune acestpraznic moartea v-a fii în cele din urmă biruită şi viaţa v-a fii cea care v-a domina în cele dinurmă. Antagonia viaţă moarte, lumină întuneric este mai mult decât orice ceea am puteadenumii antagonia principală a sărbătorii învierii Domnului Iisus Hristos. Paştile suntsărbătoarea care ne spune că trebuie să avem încredere în Dumnezeu şi în puterea Sa. Dacămoartea a fost cea mai mare dramă a umanităţii, învierea v-a fii cea mai mare bucurie aumanităţii.Deşi vedem cum semenii noştii se duc şi pier dintre noi, unii tineri şi alţii bătrâni, înfiecare an de primăvară când natura renaşte din nou la viaţă sărbătorim paştile şi învierea Domnului Hristos. Acest „ritual" este pentru mulţi dintre cei din zilele noastre mult prea lungşi demodat. Cu toţii trebuie să ne sculăm la miez de noapte sau la 4 dimineaţa pentru aasista la un ritual care în istorie parcă a devenit fără de noimă. Acest ritual al

paştelui estemenit să ne amintească că cu toţii trebuie să luptăm pentru viaţă, bucurie şi lumină şi sădăm ceea ce este mai bun din noi.Învierea lui Hristos este anticiparea învierii fiecăruia dintre noi. Dintre toţi mariifondatori ai marilor religii ale umanităţii dintre care putem amintii pe Buddha, Confucius sauMohamed, Domnul Iisus Hristos a fost singurul fondator de religie care a înviat. Acest faptschimbă foarte mult raportarea noastră la persoana Domnului Iisus Hristos. În Hristos faţa luiDumnezeu este deschisă pentru noi şi pentru umanitate. De mai multe ori Paştile au fostasociate cu lumina. Lumina este elementul fundamental prin care vedem şi ne bucurăm de lumea din jur. Hristos este lumina noastră spirituală sau Cel care ne arată cum este lumina luiDumnezeu. Lumina lui Dumnezeu este înviere şi bucurie. Dar nu o lumină şi o bucurielumească ci una supralumească şi spirituală.Faptul în sine al învierii a fost fără de nici o îndoială fără precedent sau unic în istoriaumanităţii şi cronologia actuală se bazează de la acest act fundamental al istoriei. În Paşte şi în învierea lui Hristos putem vedea că viaţa nu este lipsită de sens, şi că mai este „o speranţă” sau o nădejde dincolo de eşecurile şi de necazurile acestei lumi. Această nădejdeeste foarte mult deschiderea lui Dumnezeu faţă de noi făpturile Lui.Omul este o făpturi a lui Dumnezeu, pe care după cum ne spun scrierile biblice şipatristice Dumnezeu o iubeşte şi se îngrijeşte de ea. Din acest punct de vedere Dumnezeu nuse bucură de moartea şi de pierzania omului fiindcă Dumnezeu nu a făcut omul pentru a îlpierde. Fie ca lumina şi bucurie învierii Domnului nostru Iisus Hristos să ne cuprindă pe toţi încă odată în acest an 2011. Hristos a înviat tuturor!

CUVÂNT LA SĂRBĂTOAREA SFINŢILOR ÎMPĂRAŢI CONSTATIN ŞI ELENA

În fiecare an pe data de 21 mai Biserica Ortodoxă face pomenirea celor întru sfinţi părinţi ai noştrii ÎmpăraţiiConstatin şi mama sa Elena. Originile acestei sărbători sunt pentru vremurile noastre destul de nesigure, nu sunt însăşi pentru oamenii creştini şi cu iubire adevărată faţă de Dumnezeu. Cine a fost Constatin şi cine a fost mama saElena? Constantin a fost un mare basileu [împărat după terminologia latină] cunoscut în istoria seculară ca şi cel carea mutat capitala imperiului roman de la Roma la Constantinopol. Timpurile în care trăia bazileul Constantin erautipuri foarte critice. Domnia lui s-a confruntat din câte ştim cu finalul imperiului roman. Mulţi dintre istorici îlasociază pe Constantin ca şi persoana providenţială care a dus la apusul antichităţii.În orice caz ceea ce este sigur din punct de vedere istoric este că Constatin a fost cel care a redat imperiuluiroman stabilitatea mult dorită în timp ce alţii consideră că din contră Constatin a deschis calea spre dispariţia deplinăa Imperiului Roman. Vechea lume romană era o lume sau mai bine spus un imperiu păgân şi politeist. Din nefericireromanii care dominau la timpul lui Constantin aproape toată lumea civilizată din bazinul mării Mediterane nu eraumonoteişti. Crezurile lor erau în existenţa mai multor Dumnezei. Viaţa politeştilor romani şi a imperiului politeist erao viaţă care mai presus de orice se raporta eronat la existenţa lui Dumnezeu. Romanilor de la vremea lui Constantin leera extrem de greu să recunoască superioritatea religioasă monoteistă a evreilor. La timpul Domnului şi Mântuitoruluinostru Iisus Hristos în formarea generică a imperiului roman Israelul era eventual singurul stat monoteist în carecrezul în existenţa unui singur Dumnezeu era indiscutabil.Ceea ce este unic în cazul lui Constatin şi a mamei sale Elena este edictul de la Milano de la anul 313 dupăHristos în care marele bazileu declara creştinismul religie oficială în tot imperiul. Despre

Constantin cel Mare suntmulte controverse între istorici. Este totuşi evident că dincolo de toate aceste controverse istorice, Constatin a făcutcreştinismul religia oficială în întreg bazinul Mării Mediterane [la vremea lui Constantin nu erau descoperite Americade Nord, America de Sud şi Australia].Bierica Ortodoxă crede în sfinţenia vieţii Împăratului Constantin şi a mamei sale Elena. Aceasta din mai multemotive. Constantin a fost cel care a convocat primul sinod ecumenic din istoria umanităţii la Nicea la anul 325 dupăHristos. Aici au fost pentru prima dată definite în istoria umanităţii dogmele şi învăţăturile de credinţă ortodoxe. Ceeace ştim sigur este că de la anul 33 după Hristos pănâ la anul 325 după Hristos nici un împărat sau basileu dinconfiguraţia de a atunci a spaţiului mediteranean nu a voit să făcă acest lucru. Constantin a creat cadrele dialoguluidogmatic şi religios. Nu numai Biserica dar şi istoria seculară îl pomoneşte pe Constatin ca şi un deschizător de drumuri. Nu numaică el a mutat capitala unui imperiu care se extindea pe trei continente dar s-a şi implicat ca şi basileu în dialoguldintre religie şi societate. Primul sinod ecumenic de la Nicea a avut loc în prezenţa directă a basileului Constantin.Istoricii spun că basileul participa dimpreună cu ierarhii ortodocşi la toate întâlnirile sinodale şi la toate sesiunile încare se dezbăteau probleme legate de existenţa lui Dumnezeu, de raportul dintre stat şi imperiu şi alte subiectearzătoate pentru acele vremuri.Toate aceste fapte extraordinare i-au conturat lui Constatin profilul unui sfânt al Bisericii. Avem multe motivesă credem că dacă Constatin nu se implica direct în viaţa Bisericii nimeni din ortodoxia nu se gândea la el ca şi la unsfânt şi probabil că ziua de 21 mai nu era o zii închinată acestui sfânt ci probabil altuinui sfânt. Declararea creştinsnului ca şi religie oricială lşi în special convocarea unui sinod ecumenic al deschis calea spre canonizarea luiConstantin. În împrejurări extrem de vitrege acest mare bazilei şi om de stat a dat dovadă de extrem de multăînţelepciune şi de extrem de mult tact personal. Zelul său faţă de dreapta credinţă sunt inconfundabile. Constatin afost printre puţinii oamenii din tipul său care şi-a dat seama că naşterea lui Hristos în provincia romană a israelului nua fost un simplu fapt istoric ci a fost o lucrare directă a lui Dumnezeu în contextul acelor vremuri. Pentru Constatincel Mare devenise clar că Iisus Nazerineanul care la anul 33 după Hristos suferise cruce şi moarte era Fiul luiDumnezeu întrupat. De la Constantin cel Mare la anul 2010 în care tărim noi s-a scurt multă vreme. Pentru mulţi Constantin estedoar o simplă figură din cărţile de istoria şi arheologie. Pentru Biserica Ortodoxă Constatin este cel care dimpreunăcu mama sa Elena a descoperit lemnul crucii Domnului Iisus Hristos aruncat într-o groapă de la periferia Ierusalimului.Fie ca sfinţii Constatin şi mama sa Elna să mijloceascăm pentru noi în faţa lui Dumnezeu!